

~~74 VII. 95.~~

2 1/6

L. angl. d. 18.

Philip & Choulin

THE POETICAL WORKS

OF ALEXANDER MACDONALD,

THE CELEBRATED JACOBITE POET;

NOW FIRST COLLECTED,

WITH A SHORT ACCOUNT OF THE AUTHOR.

GLASGOW:

PUBLISHED BY DUNCAN MACVEAN.

1839.

THE POLITICAL WORKS

OF ALEXANDER MACDONALD

WITH A PREFACE BY JAMES HUTCHISON

AND FIRST COLLECTED

BY JAMES HUTCHISON

GLASGOW:

GLASGOW:

PRINTED BY JAMES HUTCHISON, 31, ARGYLE STREET.

1883

MEMOIR.

It has been the fate of few men of genius to be so much celebrated, and at the same time, so little known as the subject of this memoir. Although he died during the life time of many persons still living, yet few or none of them can give any satisfactory account of the life and personal history of the greatest poet which their country has produced.

Alexander Macdonald, was the son of the Rev. Alexander Macdonald, minister of Aird-na-mor-chuan. The time of his birth is not known, but we may assume that it was about the year 1700. According to the tradition of that country, he was born at Dalilea, on the banks of Loch Sheil, in Moidart. Of his early history and education little or nothing is known. According to some reports, he was intended for the Church; and, from his own writings, it appears that he had received some classical knowledge. The first authentic memorial of him appears in a book entitled "*A Gaelic and English Vocabulary*," which he published in the year 1741. The book was published by the desire, and at the expense of the Society in Scotland for propagating christian knowledge, for the use of their Schools.

At this time Macdonald served the Society in the

16

humble capacity of schoolmaster, at Ardnamorchuan, and he informs us, in the preface, that the Society suggested the undertaking to the Presbytery of Mull, and the presbytery laid it upon him to prepare such a work for the use of their scholars.

The situation of schoolmaster was probably not very congenial to the temper and disposition of the bard; and an opportunity soon occurring, he laid down the birch, and took up the sword. When Charles Edward landed in 1745, he was joined by most of the Clan Macdonald, and Allan Macdonald, younger of Clanronald, having also answered the call, he was followed by the poet; who attended the young chief till the close of the Rebellion. After the defeat at Culloden, the bard was obliged to skulk and hide himself for a year or two, in the wilds of Moidart and Arasaig. It was during the time of his concealment that he composed the greater part of those fiery and enthusiastic Jacobite Songs, which astonish us by their boldness, while they delight us with the beauty and elegance of their language and composition.

After the act of indemnity had passed, the bard came forth from his concealment; and the family of Clanronald, either grateful for his services, or willing to reward his devotion to their cause, appointed him bailie, or land steward of the island of Cana. It was probably about this time that he forsook the religion in which he had been educated, and embraced the creed of his patron, who belonged to the Church of Rome.

Macdonald was never very rigid in matters of religion, or morality, and a contemporary satirist ascribes his change of religion to motives of interest.

As the satire contains some traits of the bard's life and character, a part of it is inserted to supply the scanty materials for his biography,—

Gu'n d'rinn thu air t-athair di-mheas,
 Dh'amhaire thu sios air do mathair;
 Bhريس thu 'seannachas a tha sgriobhte,
 An deigh dh'ionachadh 's na faintean.
 Thug thu mionan air a' Bhiobul,
 Nach b' fhearr do shinnsir na Satan;
 'S bhrath thu iad air bheagan cuinidh,
 Mar rinn Iudas air ar slanuidhfhear.
 A bhliadhna sin 'thainig am Priunnsa,
 Bu shiubhlach thu feadh gach àite,
 A'd' chlach-bhalg air feadh na'n dachaibh
 A'g-iaruidh orr' tiundadh le Tearlach.
 Ach cho luath sa thug e chul riut,
 Thiundaidh an cù thar a nàdair;
 'S cha b'e 'n creideamh, ach am brosgul,
 Chuir a ghiulan crois a' Phàp thu.

Soon after this he came forward and published his poems at Edinburgh, in the year 1751. The book is full of the most violent and fearless Jacobitism, and the most daring and rebellious language; where the reigning family are held up as worthless usurpers; bloody and cruel tyrants, who were regardless of the lives and property of the subjects. "The butcher Cumberland," is often introduced, and held up as a bloody and cruel monster. On the other hand, the Rebels receive their due meed of fame; and even the hoary and treacherous villain Lovat is represented as a *saint* and a *martyr*.

The passions and prejudices of those who had been

engaged in the Rebellion must have been highly gratified by the publication of this volume, only five years after their unsuccessful struggle. The author's name appeared in the title-page; but the more cautious printer did not venture to let his name be known. The book must have obtained a rapid sale; and in the year 1764, it was partially reprinted by John Orr, a bookseller in Glasgow.

Of the author's history after the publication of the book, very little is now known. He was of a restless and unhappy disposition, and did not long retain his office in the isle Cana.

He composed a number of songs after this, and one of them called "Alexander's removal from Eignig," displays curious traits of the irritable and discontented temper that embittered his life. He there represents all things, animate and inanimate—rocks and thorns, thistles and wasps, ghosts and hobgoblins, combining to torment and persecute him. It is said that the true cause of this removal was a quarrel with the priest; this appears to be alluded to in the lines, (page 90.)

"am fear a
Dheanadh ascaoin-eaglais chruaigh orm,
Ma'n cluinneadh a chluas trì chasaid."

He removed to Inveraoi, in Knoydart; a place represented as full of all good things, flowing with milk and honey, and "free of ghosts and hob-goblins." How long he remained in this rocky paradise is not known, but he appears to have lived for some time in Moror, as he composed a very elegant song in praise of that country.

He lived a life of poverty and dependance, and, after many wanderings, died at a place called Sandig, in Arasaig,† and was buried in Island Finnain, in Lochsheil.

He was married to Jane Macdonald, of the family of *Dail-an-eas* in Glenetive. He composed a song on her, which is not remarkable for tenderness or affection, but cold and artificial, when compared with his lofty and impassioned strains in praise of Morag. Some of his descendants still remain, and one of them died a few years ago at Laig, in the isle of Eige.

In forming an estimate of Macdonald as a man, we have now only his works to assist us in the enquiry: but these are sufficient to enable us to form an opinion on several points of his character. He adopted and maintained the cause of the unfortunate Stuarts with an enthusiasm and attachment truly poetical and disinterested. Even after their total defeat, and when their cause appeared hopeless in the eyes of impartial observers, the poet indulged in bright dreams, and his imagination portrayed their future glories, when they were to be enthroned at Whitehall, and surrounded with a double guard of their faithful Macdonalds. Most of his Jacobite songs were composed after the defeat at Culloden; and the poet's distress and anguish for their loss only added to his love and attachment to the unfortunate; while his indignation and resentment pursued with unrelenting bitterness and satire, the most eminent of his victorious enemies.

As a poet, he may be placed at the head of all the Caledonian bards, ancient or modern. He possessed a bold and vigorous imagination, which adorned the most barren and unpromising subjects with the graces

of eloquence and the splendour of poetry. As a proof of this, we need only instance his poem on the Birlin, and that in praise of the great bagpipe. As a descriptive poet he ranks with the very highest: his poem on *Allt an t-siucair*, may be safely placed in competition with any descriptive poem, whether in Gaelic or English.

Moladh Moraig.—This is one of the finest productions of the Celtic muse. The bard appears to have been really enamoured, and he pours forth his elegant, rapid, and impassioned strains, in a torrent of poetry which has never been equalled by any of his contemporaries.

Morag was a common country girl, and, according to tradition, the poet's wife became jealous of her rival. The bard had talked of the marriage ties with the greatest contempt, and regretted that he was fettered with the bonds of wedlock. This raised a storm, and the bard sacrificed the mistress to appease the wife, and composed his *Mi-mholadh*. Here is an instance of his disregard to truth and common decency, as well as of moral and poetical justice. As the praise was exaggerated and extravagant—the censure was cruel, unmanly, scurrilous, and undeserved. He first raises the object of his admiration to the skies, with the most hyperbolical praises—and then, without any provocation, he suddenly wheels round and overwhelms his goddess with the most slanderous, foul-mouthed, and unfeeling abuse.

Allt an t-siucair—Is an animated and faithful description of a beautiful scene in the country, on a summer morning. The bard walks abroad and sees the dew glittering on every leaf and flower—the birds

warbling their songs, the animals grazing, and the bees collecting their stores—the fishes are leaping out of the water, and all nature rejoicing in the return of Spring, or the luxuriance of Summer. The very rivulet seems to partake of the common joy, and murmurs a more agreeable sound—the cows low aloud, and the calves answer responsive; while the dairy-maid is busily engaged at her task. The ground is bespangled with flowers of richer hues than the most costly gems—the horses gather together in groups to drink of the pure streamlet, and the kids are dancing and sporting about its banks. The ships, with all their white sails bent to the gentle breeze, are passing slowly along the Sound of the Mull. The poet selects the most natural, lively, and agreeable images in the rural scene. The writer of this is not acquainted with any pastoral or descriptive poem, either in Gaelic or English, fit to be compared with this exquisite production.

His poem on Summer is somewhat similar to the last, although it is not composed with the same simplicity and good taste. He uses a redundancy of adjectives, epithets, and alliterations; with more pedantry than becomes pastoral poetry. But with all its faults the poem contains many beautiful passages: the address to the primrose is peculiarly elegant and happy,—the description of the loves of the grouse is also very good, and the address to the black cock is lively and graphic, though it ends with an unlucky and far-fetched conceit.

The song in praise of Morag (p. 64) has always been highly popular; and it is certainly the most spirited and elegant of all our Jacobite songs.—Charles

is represented under the similitude of Morag, a young girl, with flowing locks of yellow hair waving on her shoulders. She had gone away over the seas, and the bard invokes her to return, with a party of maidens, (*i. e.* soldiers,) to dress the red cloth; in other words, to beat the English red-coats. The allegory is kept up with elegance and spirit, and the poet introduces himself as one who had followed Morag in lands, known and unknown, and was still ready to follow her over the world if required.

Shiubhail mi cian leat air m' eolas,
 Agus spailp do'n stroic air m' aineol;
 'S gu'n leannain thu feadh an t-saoghail,
 Ach thus', a ghaoil, a theachd am fharraid.

The address to the Highland clans is a stately spirit-stirring martial poem, wherein the bard describes the various Jacobite clans coming forward in warlike array, to place Charles on the throne, and leave the Hanoverians under his feet.

The Satirist represents our author as travelling through the country to excite the Highlanders to arms; and it is probable that the song at page 37, was composed on that occasion. It was well calculated to rouse the warlike clans to the approaching conflict.

The elegy on the death of a pidgeon, is one of the best of his smaller pieces, although it contains more of sparkling conceit, than tenderness or pathos. It is probable that this was composed before he became a member of the Church of Rome, as he says the dove never repeated pater noster, or creed.

We come now to the most objectionable of his

works—the Satires; and here, it must be admitted, that he does not appear to the same advantage as in the other departments of poetry. He attacks people with little or no provocation, and pours forth torrents of the most scurrilous, filthy, and indecent abuse. If these pieces were not illuminated with frequent and splendid passages of poetry, they deserved to be buried in oblivion. It must be admitted that he lived in a rude age, when the decencies of life were little regarded. In his age, a song was composed by a lady of the family of Keppoch, in answer to a very indecent but clever song, called “*An obair Nogha.*” The poetess says that her ears were stunned with the sound of men’s voices singing this song; and, in her answer to it, she gives excellent advices to the young women to avoid unlawful pleasures. Songs of this description could not even be alluded to by a lady of the present day.

Several persons having expressed a wish to obtain the works of Macdonald complete.—To supply this demand, a small impression of the supplement has been printed, with this brief and imperfect account of the author and his works.

The first part of the book was printed from the coarse and inaccurate edition of 1802; and, though considerably improved, it contains a number of errors. The Supplement has been printed from the original edition of 1751. This earliest of our Gaelic Song books could not be very accurate, and several passages and words which appeared obscure or doubtful, have been left in their original state. As the very incorrect state of the text in the old editions, rendered the book almost unintelligible to many readers, it is

hoped that the present edition will render the author's works more agreeable and easy to the lovers of Gaelic poetry. Two poems which commonly appeared in the old editions, the one on Old Age, and the other on the merits and demerits of Whisky, are ascribed to John MacCodrum, a contemporary bard, whose works deserve to be collected and published by themselves. These two have great merit, but they have been omitted here. They are to be found in the collections published by Ronald Macdonald, and Alex. & Donald Stewart.

AIS-EIRIDH

NA

SEAN CHANAIN ALBANAICH;

NO'N

NUADH ÒRANAICHE GAËLACH.

MOLADH AN ÙDAIR DO'N T-SEAN CHANAIN GHAEILIG.

GUR h-i 's crìoch àraid
Do gach caint fo'n ghrèin,
Gu'ar smuaintin fhàsor
A phàrtachadh ri chèil';
Ar n'inntinnean a rùsgadh,
Agus rùn ar crì,
Le'r gnìomh, 's le'r giùlan,
Sùrd chuir air ar dì.
'S gu laoidh ar beoil
A dh'ìobra Dhia na'n dùl,
'S e h-ard chriòch mhòr,
Go bi toirt dòsan cliu.
'S e'n duine fèin,
'S aon chrèatair rèasont ann,

Gu'n d'thug toil Dè dh'a,
 Gibht le bhèul bhi caint :
 Gu'n chum e so,
 O'n uile bhrùid gu lèir ;
 O ghibht mhòr phriseal-s'
 Dheilbh' na ìomhaidh fèin !
 Na'm beirte balbh e,
 'S a theanga marbh na cheann,
 B'i'n iargoin shearbh i,
 B'fhearr bhi marbh no ann.

'S ge h-ioma cànoin,
 O linn Babel fuair
 A'sliochd sin Adhamh,
 'S i Ghàelig a thug buaigh.
 Do'n labhradh dhàicheil,
 An urram àrd gun tuairms',
 Gun mheang, gun fhàilinn,
 Is urra càch a luaigh.
 Bha Ghàelig, ullamh,
 Na glòir fìor ghuineach cruaidh,
 Air feadh a chruinne
 Ma'n thuilich an Tuil-ruagh.
 Mhair i fòs,
 'S cha d'theid a glòir air chall
 Dh'ain-deoin gò,
 A's mi-rùin mhòr na'n gall.
 'S i labhair Alba,
 'S galla-bhodaiche fèin ;
 Ar flaith, ar priunnsai,
 'S ar diūcanan gun èis.
 An taighe comhairl' an Rìgh,
 'Nuair shuigheadh air bèinn'-a chùirt,

'S i Ghaelig lìobhta,
 'Dh'fhuasgladh shaoim gach cùis.
 'S i labhair Colum
 Alloil ! a chinn-mhoir,
 Gach mith, is maith,
 Bha'n Alba beag is mòr.

'S i labhair gaill, is gaidheil,
 Neo' chleirich, a's clèir,
 Gach fear a's bean,
 A ghluaiseadh teang'am bèul.
 'S i labhair Adhamh,
 Ann a phàrrais fèin,
 'S bu shiubhlach Gàelig
 O bheul àlainn Eubh'.
 Och tha bhuil ann !

'S uireasach gann fo dhì,
 Gloir gach teanga
 A labhras caint seach i.
 Tha Laidinn coimhliont',
 Torthach, teann ni's leoir ;
 Ach sgalog thràilleil e
 Do'n Ghaelig chòir.

Sa'n Athen mhoir,
 Bha Ghrèigis còr na tìm,
 Ach b'ion d'i h-ordag
 Chuir fo h-òr chrìos grinn.
 'S ge min, flim, bòidheach,
 Cuirteil, rò bhog lìobht',
 An Fhraingis lòghar,
 Am pailis mòr gach Rìgh ;
 Ma thagras càch orr',
 Pairt d'an ainbh-fheich' fèin,

'S ro bheag a dh' fhàgas
Iad do dh'agh na crè.

'S i 'n aon chànain
Am bèul na'm bàrd's na'n èisg,
'S fearr gu caineadh,
O linn Bhabel fèin.
Si's fearr gu moladh
'S a's torthunaiche glèus,
Gu rann no laoidh,
A tharraig gaoth tro' bhèul.
'S 'sfearr gu comhairl',
'S gu gnodhach chuir gu fèim,
No aon teang' Eòrpach,
Dh' ain-deoin bòsd na'n grèug.
'S i's fearr gu rosg,
'S air chosamh a chuir duain ;
'S ri cruaigh uchd cosgair,
Bhrosnachadh an t-sluaigh.
Ma chionne *bàr*,
'S i's tàbhachdaich bheir buaigh,
Gu toirt a bhàis
Do 'n eucoir dhàicheil chruaigh.
Caint laidir, ruithteach,
Is neo-liodach fuaim ;
'S i seadhail, fliochdar,
Brisg-ghlorach, mall, luath.
Cha'n fheum i iasad,
'S cha mhò dh'iarras uath' ;
O'n t-sean mhathair chiatach,
Lan do chiadamh buaigh !
Tha i-fèin daonnan,
Saibhear, maoineach, slàn ;

A taighean taisge.
 Dh'fhaclan gasda làn.
 A'chànain, sgapach,
 Thapai, bhlasda, ghrinn !
 Thig le tarstar
 Neartor, o beul cinn.
 An labhairt shiolor,
 Lìonor, 's mìlteach buaigh !
 Sult'or, brìgh'or,
 Fhìr-ghlan, chaoidh nach truaill !
 B' i' n teanga mhillis,
 Bhinn-fhaclach, 's an dàn ;
 Gu spreigeal, tioram,
 Ioroltach, 's i làn
 A chànain cheol'or,
 Shòghor, 's glòir-mhor blas,
 A labhair mòr shliochd
 Scòta, is Gaidheil ghlais.
 'S air reir Mhic-Comb,
 An t-ùdar mòr ri lùaigh !
 'Si's freamhach oir,
 'S ciad *ghràmaid* glòir gach sluaigh !

GUIDHE, NO ÙRNAIGH AN ÙDAIR, DO'N CHEOLRAI', &c.

A CHEÒLRAIDH mhòr tha'n tamh gu h-àrd,
 Seallaibh a nìos ;
 Nach cluinn sibh ar daltan air lar,
 Ag atach a chios !
 E lùdhadh a ghlùn'ris a phàirc,

'S a shuilean a suas,
 'G aslachadh ur-fasan bàird,
 Gun chàird a nuas.
 Laoidh a bheoil le cridhe tim
 D'an iobairt gu cruaigh ;
 Freasdladh do'n altair's an tim ;
 Diolaibh dh'a duais.
 A naonair, inghinn' *Iupiter* àird,
 'S *Mhenemhosene* chaoimh ;
 Sèinibh m'aigne le'r piobanan àidh
 'S deilbheam meadrach nach claon.
 A *Chliò*, mhaiseach, thaobh barrachd t-aois,
 'S do bhreth ro' chàch,
 Cha'n iarram do d'bhuaghans' ach braon,
 'S bi'dh m'achanaich pàit.
Urania, tilg chugam do d'stòr,
 Na dh'fhosglas mo bhēul,
 Sgaoil mo ghlasan le t-iuchraichin ôir ;
 Taisbein do dhēirc.
Chaliope, a reul-iuil na'n duan
 Rēitich mo shnuim ;
 'S cuir facaill thoite, ghēur, chruaigh,
 Gu luath nam chuim.
Euterpe a bheartas nan rann,
 An amalaidh ghrinn,
 Locair gu snasda gach siolladh d'am chaint ;
 M'fhaobhar 's mo rinn.
Erato, a chiste na maoin,
 Filente deas, gleus mo mheòghair,
 'S thoir dhomh d'a d'thaig,
 No dh'fhonus greis.
A Mhelpomone, air m'uireasaidh fòir,

As t-uluidh làn mhaoin ;
 O'n dh'fhonas leam pàirt
 Do'n th'agad do chòr,
 Cha bhi m'achanich daor.

A Herpsicore, a mhuime na'n duan,
 'S pàirt do chuile na frì,
 Cuir crambos taitneach nam chluais,
 Am bi cruas agus brìgh.

A Pholihimnias, geal-chraicneach cruth,
 Ge tu 's oige'san t-sreath,
 Do chomaradh milis,
 Filent, seach stuth, siream gu seth.

A Thalia, le t-òla ro thlà,
 Suath rothan mo ghlēis ;
 Leag siubhal is gluasad
 Le t-fhaobhar's le t-àdh,
 Gu labhairt d'am bhēul.

Apollo, tha m'inntinn cho rag,
 Ri speilg do chreig ;
 Fag-s' i gun dàil, so-luibte mar ghad
 Caoin-iallach bog.

A Mhinerbha, oide na sgol,
 'S a chēidse na fil ;
 Cuir aon dusan facall am char,
 'S tuille cha sir.

Na d'thugaibh dhomh saothair
 Ni glagan'sa chluais,
 'S do thuigse bhios fàs ;
 Mar cho-cnuasach cruinn a ni fuaim,
 Gan feutainn na la'r.

Gabhaidh sibh-fēin, ge h-ard ar staid,
 Ri ìobairtin beag,

Nochdaidh mise mo chomus gu lag,
 'S ēucoir mar creid.
 Tha spēiribh mo chomuis, cumhann nì's leoir,
 Ge farsaing mo mhìann,
 Gu balla thogail ar stē cho mhōr,
 'S clach-shnaite d'am dhì.
 Caint-shnasda d'am dhì,
 Gu straighte mo thoil,
 Tha me falamh do sgil;
 'S ni gun suibaint ealaidh gun sgoil,
 Air suibse mar mhill,
 Gur h-aimli-gheur mo phenn,
 'S neo-sgaiteach mo bhil,
 Mo cheann cha mhol;
 Mo phaipeir is m'-*ink* tha iad làn do chron,
 'S uireasaidh sin.

MOLADH MÒRAIG.

Air fonn—" *Piobaireachd.*"

Urlar.

'S TRUAGH gun mī 'san choill
 'N uair bha Mòrag ann,
 Thilgeamait na croinn
 Co bu bhōich againn?
 Inghinn a chùil duinn,
 Air a bheil a loinn,
 Bhi'dhmaid air ar broinn
 Feadh na rōsanann;
 Bhreugamaid sinn-fhìn,
 Mireag air ar blòn,

A buain shobhrach mìn-bhuí'
 Na cōsagan :
 Theannamaid ri strì
 'S thaoghlamaid'san fhrì,
 'S chaillamaid sim fhìn
 Feadh na strōineagan.

Urlar.

Suil mar'ghorm-dhearc driùchd
 Ann an ceò mhadainn ;
 Deirg' is gil' na d'ghnùis
 Mar bhla òirseidin.
 Shuas cho mìn ri plùr :
 Shios garbh mo chulaidh-chiuil ;
 Grian na planaid cùrs,
 A measg oigheanan ;
 Rēulla glan gun smùir
 Measg na rionnag-iuil ;
 Sgathan maise air flùr
 No bōichid thu ;
 Ailleagan glan ùr,
 A dhallas ruisg gu'n cùl ;
 Ma's ann do chriaghaich thù
 'S aobhar mōr-aoghnaidh.

Urlar.

O'n thainig gnē do thùr
 O m aois òige dhomh,
 Nir facas crēatair dhiu,
 Ba cho glōr-mhoire ;
 Bha Malli dearbha caoin,
 'S a gruaigh ar dhreach na'n caor ;

Ach caochlaidheach mar ghaoith,
 'S i ro òranach ;
 Bha Pegi fad an aois,
 Mar be sin b'i mo ghaol ;
 Bha Marsaili fìr aodrum,
 Làn neonachais ;
 Bha Lili taitne rium,
 Mar be a ruisg bhi fiunn ;
 Ach cha ba shà buirn-ionnlaid,
 Do'n Mhoraig-s' iad.

Siubhal.

O ! 's coma lean, 's coma lean,
 Uil' iad ach Mōrag ;
 Ribhinn dheas chulach
 Gun uireasaidh fōlum ;
 Cha'n fhaidhir a siunnail,
 Air mhaise no bhunailt,
 No'm beusan neo-chumanta,
 Am Muile no'n Leoghus.
 Gu geamnuidh deas furanach,
 Duineal gun mhōr-chuis ;
 Ar thaogha na cumachd,
 O mullach gu brogan ;
 A nēul tha neo-churaidh,
 'S a h-aghaidh ro lurach ;
 Go brìodalach, cuireideach,
 Urramach, seolta.

Siubhal.

O guili-gag ! guili-gag !
 Guili-gag Mòrag !

Aice ata chulaidh
 Cu cuireadh na'n òigear';
 B'é'n t-aidhir 'sa sulos,
 Bhi sìnte ri t-ulaidh,
 Seach daonnan bhi fuireach
 Ri munuran pòsaidh.
 D'am phianadh, 's d'am ruagadh
 Le buaireadh'na feola;
 Le aislingin-connain
 Na colla d'am leonadh;
 'Nuair chidhinn ma m'choinneamh,
 A ciochan le coinnil,
 Theid m'aigheadh air bhoilich,
 'S na theine dearg sòlais.

Siubhal.

O fair-a-gan ! fair-a-gan !
 Fair-a-gan ! Morag !
 Aice ta chroiteag
 Is *toite*'san Eorpa;
 A ciochan geal criostoil,
 Na faice tu stoit' iad,
 Gu'n tairgheadh gu beag-nair',
 Ceann-eaglais na Ròimhe.
 Air bhuige 's air ghile,
 Mar lili no lònán;
 'Nuair dheana tu'n dinneadh
 Gu'n cinneadh tu deonach;
 An deirgead, an grinnead;
 Am minead, 's an tinnead;
 Gu'm b'àsainn chur spionnaidh,
 Agus spioraid à feoil iad.

Urlar.

Thogamaid ar fonn,
 Anns an òg-mhadainn ;
 'S *Phœbus*'dath na'n tonn,
 Air fiamh òrensin ;
 Fa'r cēil cha bhiodh conn,
 Ar sga 'dhoir' a's thom,
 Sinn air daradh trom
 Le'r cuid gor-aileis ;
 Direach mar gu'm bìodh
 Maoiseach's boc a frì,
 Crom-ruaig a cheile dìan
 Timcheall òganan :
 Chailleamaid ar clì
 Ag gaireadaich linn-fhìn,
 Le bras mhacnas dian fin
 Na h-ògalachd.

Siubhal.

O dastram ! dastram !
 Dastram, Morag !
 Ribhinn bhuidh bhastalach,
 Leac-ruiteach rōsach ;
 A gruaidhin air lasadh,
 Mar lasair-chlach dhaite,
 'S a deud mar a sneachda,
 Cruinn-shnaite an dlū òrdu.
 Ri *Bhenus* cho thachdar,
 An taitneachdainn fheolor ;
 Ri *Dido* cho' maisich,
 Cho'snasor 's cho cōrr r'i ;
 'S a thionnsgan dhomh caitheamh,

'S a laodaich mo raithin,
A bhallag ghrinn ladhach,
Chuir na gathan-sa m'fheol-sa.

Siubhal.

'S mar bithinn fo ghlasaibh,
Cruaidh phaisgte le pōsadh,
Dh'iobrainn cridhe mo phearsan,
Air an altair so Morag,
Go'n liudhrain gun airsteal,
Ag stōlaibh a cas e ;
'S mar gabhadh i tlachd dhiom,
Cha b'f had a sin bēo me.
O'n t-urram ! an t-urram !
An t-urram ! do Mhōrag !
Cha mhor nach do chuir i
M'fhuil uile as a h-ōrdu ;
Go'n d'rug orradh ceum-tuislidh,
Fa iomachd mo chuislea,
Le teas agus murtachd,
O mhoch-thra Di-domhnaich.

Siubhal.

'S tu rēulla na'n cailin,
Làn lainnir gun cheò ort ;
Fior chomhnart gun charraid,
Gun arral, gun bhēolam ;
Cho min ri cloidh-eala,
'S cho geal ris a ghaillin ;
Do sheang shlios sēamh fallain,
Thug barrachd ar mōran.
'S tu Bann-righ na'n ainnir,

Cha sgallais an cōradh ;
 Ard foinnidh na d'ghallan,
 Gun bhaileart, gun mhōr chuis ;
 Tha thu coimhliont na d'bhallamh,
 Gu h-innsgineach athlamh ;
 Caoin, meachair farasd,
 Gun fhathrom, gun rōpal.

Urlar.

B'fhearr gu bithinn sgaoilt'
 As na cōrdamhsa,
 Thug me tuille gaoil
 A's ba choir dhomh dhuit ;
 Gu d'thig fa dhuine taom,
 Gu droch ghnìomh bhio's claon,
 Cuireadh ē cruaigh-shnuim
 Air o'n ghōraich sin :
 Ach thug i so mo chiall,
 Uile bhuam gu trian ;
 Cha'n fhaca me riabh
 Siunnailt Mōraig-sa,
 Ghoid i bhuam mo chrī,
 'S shlad i bhuam mo chlī,
 'S cuiridh i 'san chill,
 Fo na fōdaibh mi.

Siubhal.

Mo cheist agus m'ullaidh
 De'n chunnaic mi d' shēors 'thu,
 Led' bhroilleach geal-thuraid,
 Na mullaichean boidheach ;
 Cha'n fhaidh mi do dh'fhurus,

Na ni mionaid uat fuireach,
 Ge d'tha buarach na dunach
 D'am chumail o d'phōsadh.
 Do bheul mar an t-sirist,
 'S e milis ri phōgadh,
 Cho dearg ri *bhermillian*,
 Mar bhileagan rōsan :
 Gu'n d'rinn thu mo mhilleadh,
 Le d'*Chupid* d'am bhioradh,
 'S le d'shaidhean caol biorach,
 A rinn ciorram fa m' chōta.

Siubhal.

Tha me lan mulàid,
 O'n chunnaig mi Morag,
 Cho trom ri clach-mhuillinn,
 Air lunnan d'a sēoladh :
 Mac-samhail na cruinneig,
 Cha'n eil anns a chruinne ;
 Mo chrī air a ghuin leat,
 O'n chunnaig mi t-ōr-chul
 Na shlamagan bachullach.
 Casurlach, cōrnach ;
 Gu fainneagach, cleachdagach,
 Dreach-lubach, glōrmhor ;
 Na reullagan cearclach ;
 Mar usgraichean dreach'or,
 Le fudar'san fhasan
 Grian-lasda, ciabh ōr-bhuidh.

Siubhal.

Do shlios mar an canach ;

Mar chaineal do phogan ;
 Ri *Phenix* cho aineamh ;
 'S glan lainnir do chōta :
 Gu mùirneneach banoil,
 Gun àrdan gun stannart ;
 'S i cōrr ann an ceneal,
 Gun ainnis gun fōtus.
 Na faichte mo leannan
 'S a mhath-shlogh Di-dōnaich,
 B'i coltas an aingil,
 Na h-earradh's na cōradh ;
 A pearsa gnn talach
 Air an gibhtin tha barraichd ;
 A'n, tī dh' fhàg thu gun aineamh,
 A rinn do thalamh rud boidheach.

Urlar.

Tha saoghal lan do smaointinin feolar,
 Mamon bi'dh 'gar claonadh
 Le ghoisnichean ;
 A cholunn bheir oir'n gaol
 Ghabhail gu ro fhaoin,
 Ar striopachas, air craos,
 Agus strothalachd :
 Ach cha do chried mi riabh
 Gu'n do sheas air sliabh,
 Aon te bha cho cianach
 Ri Mōraig sa ;
 A subhailcean's a ciall,
 Mar gu'm biodh bairidia.
 Leagh an crī am chliamh
 Le cuid òrrachan.

Siubhal.

Ar comhairle na ceilibh orm.
 Ciod eile a their no ni mi?
 Ma'n rioghainn ba tearc ceileireadh,
 A sheinneadh air an fhideig ;
 Cha'n fhaidhir a lethid eile so,
 Air tir-mōr no'n eilennan ;
 Cho iomlain, 's cho eireachdoil.
 Cho teiridneach, 's cho bīogoil,
 'S ni cinntēach gur ni deireasach
 Mar ceilir so air Sīona,
 Mi thuiteam an gaol leathphairteach,
 'S mo cheithreinean ga'm dhiobhail ;
 Cha'n eil do bhùrn a Seile fid,
 No shneachd an Cruachan eilideach
 Na bheir aon fhionnachd eiridneach
 Do'n teine thann am innsgin.

Siubhal.

'Nuar chuala mi ceol leudanach
 An fheadain a bha'ig Morag,
 Rinn m'aighe damhsa beudarach,
 'S ē freagra dh'à le sōlas ;
 Sēamh ùrlar, sochdair, leudurra
 A puirt, 's a meoir a breabadaich ;
 B'e sid an òr-feid eugurra,
 Do'n bhēus na creuga mōra.
 Ochōin ! a feadan baill-eughach,
 Cruaidh sgall-eugach, glan cēolor,
 Nam binn-phort stuirteoil trilente,
 Ri min-dhīonachd, bog rō chaoin ;
 A màrsal comhnart staideoil sin,

'S e lùghor grasor caiseamachd ;
Fior chrunnlùath, brisg, spalpara,
Fa clialù na bras-chaoin sporsoil.

Siubhal.

Chinn prōis, is stuirt, is sprachdalachd,
Am ghnuis 'n uair bheachdaich gùamag,
A seinn an fheadain ioraltaich,
B'ard iolach ann am chluasan ;
A suain-cheol, sithe mir-anach ;
Mear stormeil, pongal, mionaideach ;
Na b'fhoirmeile nach sireamaid,
Air mhirid ri h-uchd tuasaid.
O'n buille meoir bu lommorra,
Gu pronnadh a phuirt uairich !
'S na h-uilt bu lùghor cromainin
Air thollaibh a chroinn bhuaghaich !
Gun slaod-mheoirich, gun ronnaireachd,
Brisg, tioram, sochdair, cōllaideach ;
Geal-lùdag na'n gearra-cholluinnin,
Na craplū, loinneoil, guanach !

Urlar.

Chasgamaid ar n-iot
Le glain fhìon a sin,
'S bhualamaid gu dìan
Air gloir shìobhalta :
Tuille cha bhiodh ann,
Gus an d'thìgeadh àm,
A bhi cluich air dam,
Air na tiodhan sin :
Dh'òlaimit ar dram,

Dh'fhōgradh uainn gun taing,
 Gach nì chuireadh mail
 Air bhi mīog-chuiseach ;
 Maidhean na'n ciabh fann,
 Shniamhanach na'n clann ;
 Mala chaol, dhonn, cham,
 Channach, fhōnealta.

An crunluath.

Mo cheann tha làn do sheillenibh
 O dheilich mi ri d'bhrīodal ;
 Mo shrōn tha stoipt' à dh'*elebor*
 Na deil, le teine dīmbis ;
 Mo shuilean tha cho deireasach,
 Nach faic me gnē gun *telesgop*,
 'S ge d'bhiodh mēadhachd beinn' ann
 'S ann theirin gur h-e frīd i.
 Dh'fhalbh mo cheudfaidh cōrporra
 Gu docharach le bruadar,
 'N uair shaoil mi fortan thorchairt domh,
 'S mi'm thorroichim air mo chluasaig :
 Ar dusgadh as a chaithream sin
 Cha d'fhuair mi ach aon failēas d'i,
 An ionad na maoin bearraideach
 A mheal mi gu seachd uairean.

Ach, ciod thug mi gu glan fhaireachadh,
 Ach carachadh rinn cluanag :
 'S co so, o thus, bha Mhorag ann,
 Ach Siona an ōr-fhuilt chuachaich ;
 'Nuair thūr i gu'n do lagaich mi,
 'S gu fēumain rag chuir stalcaidh ann,

Gu'n d'rinn i draoidheachd-cadail domh,
 Rinn cruaigh fīor rag d'am luaidh'.
 Bha cleasàchd-sa cho ionolta,
 'S cho innleachdach ma'n cuairt d'i,
 Nach faodainn shīn thaobh si-foltachd,
 Gun dlighe crīon thoirt uam dh'i ;
 Gu'n thiuntaidh mi gu h-ordail r'i ;
 'S gu'n shaoil mi gu'm b'i Mōrag i ;
 'S gu'n d'aisig mi na pōgan d'i,
 'S cha ro'd'a coir dad uaipe.

ORAN AN T-SAMHRAIDH.

Air fonn—"Through the Wood, Laddie."

AN deīs dho'dusgadh 'sa mhadainn,
 'S an dealt air a choill,
 Ann a madainn ro shoilleir,
 Ann a lagan beag doilleir,
 Gu'n cualas a feadan
 Gu leadurra seinn ;
 'S mac-talla na creugan
 D'a fhreagairt brōn bhīnn.

Bi'dh am beithe deagh-bholtrach,
 Urail dosrach na'n càrn,
 Ri mao-bhlàs driuchd cēitean,
 Mar ri caoin-dhēarsadh grēine,
 Brūchdadh barraich tro ghēugan,
 'S an mhios cheutach sa Mhàigh :
 A mīos breac-laoghach buailteach ;
 Bhainneach, bhuaghach gu dàir !

Bi'dh gach doire dlū uaignidh
 'S trusgan uain'ump'a fàs ;
 Bi'dh an snothach a dìreadh
 As gach friabhach a's isle,
 Tro'na cuislinnin sniomhain,
 Gu miadachadh blà :
 Cuach, is smeorach 's an fheasgar,
 Seinn a leadain nam bàrr.

A mios breac-uigheach, braonach,
 Creamach, maoth-rosach, aidh !
 Chuireas sgeadas neo-thruaillidh,
 Air gach àite d'a dhuaichneachd ;
 A dh'fhogras sneachd le chuid fuachd,
 O gheur-ghruaim nam beann àrd ;
 'S ag miad eagail roi *Phæbus*,
 Theid's na speuraibh na smàl.

A mios lusanach, mealach,
 Feurach, faileanach, blà ;
 'S i gu gucagach, duilleach,
 Luachrach, dītheanach, lurach,
 Beachach, seilleanach, dearcach,
 Ciurach, deallteach, trom, thà ;
 'S i mar chuirneanan daimond,
 Bhratach bhoisgeil air làr !

'S moch bhio's *Phæbus* ag òradh
 Ceap na mōr-cruach's nam beann ;
 'S bidh' san uair sin le sōlas,
 Gach eun binn-fhaclach boidheach,

Cēumadh mearbuillean ceolar,
 Feadh phres, ōgan, is ghleann ;
 A chorruil chuirteach gun sgreadan,
 Ag pōr is beadaraich greann !

'S an am tighinn do'n fheasgar,
 Co-fhreasgradh aon am,
 Ni iad co'-sheirm, sheamh, fhallain,
 Gu billeach, binn-ghobach, alloil,
 A seinn gu lù-chleasach daigheann
 A measg ur-mheaghain na'n crann ;
 'S iad fein a beichdil gu foirmeil,
 Le toirm na'n organ'gun mheang.

Bi'dh gach crēatair do laigid
 Dol lē suigeart do'n choill ;
 Bi'dh an dreathan gu bailceant,
 Foirmeil, talcora, bagant,
 Sir chuir fàilt air a mhadainn,
 Le rifeid mhaisich, bhuig, bhinn ;
 Agus *Ròbin* d'a bheusadh
 Air a gheig os a chinn.

Gur glan gall-fheadan *Richard*
 A seinn na'n cuislinnin grinn,
 Am bàrr nam bilichean blà'or,
 'S an dōs na lom-dharag àrda,
 Bhi'dh's na glacagan fāsaich
 As cubhraidh faile no fion :
 Le phuirt thriolanta shiubhlach
 Phronnair lūgh'or le dīon.

Sid na puirt a's glan gearradh,
 'Sa's ro ealanda roinn;
 Chuireadh m'inntinn gu beadradh,
 Clia-lū t-fhadain ma'n eadradh,
 'N am do'n chrodh bhi g'a leigeadh,
 An innis bheitir's an choill;
 'S tu d'lēag air baideil ri cionthar,
 An grianan aon-chasach croinn.

Bi'dh bradan seng-mhear an fìor-uisg',
 Gu brisg, slinn-leumnach, luath;
 Na bhuidhnean tarra-ghealach, lannach,
 Gu h-iteach, dearg-bhallach, earrach,
 Le shoislein airgid d'a earradh,
 'S min-bhreac lainnireach tuar;
 'S e-fein gu crom-ghobach ullamh,
 Ceapadh chuileag' le cluain.

A bhealltuinn bhog-bhailceach, ghrianach,
 Lōnach, lianach, mo ghrāigh,
 Bhainneach, fhinn-mheagach, uacrach,
 Obhnach, loinnideach, chuachach,
 Ghruthach, shlamanach, mhiosrach,
 Mhiodrach, mhiosganach lān,
 Uanach, mheannanach, mhaoineach,
 Bhocach, mhaoiseach, lān ail !

O's fìor ēibhinn r'a chluinntinn,
 Fann-gheum laoigh anns a chrō'!
 Gn h-ūral, min-bhallach, aluinn;
 Druim-fhionn, gearr-fhionnach, fāili,

Ceann-fhionn, colg-rasgach, cluais-dearg,
 Tarra-gheal, guaineasach òg,
 Gu mogach, bog-ladhrach, fāsor,
 'S ē lēum ri bāraich na'm bō !

A shobhrach gheala-bhuidh na'm bruachag,
 Gur fanna-gheal, snuaghar, do ghnūis !
 Chinneas badanach, cluasach,
 Maoth-mhin, baganta luaineach ;
 Gur tu frōs is fearr cruadal
 A ni gluasad a h-ūir ;
 Bi'dh tu t-eideadh sa'n earrach
 'S cāch ri falach an sūl.

'S cūraidh fāileadh do mhuineil,
 A chrios-cho-culainn na'n cārñ !
 Na d'chruinn bhabaidean rīabhach,
 Lōinneach, fhad-luirgneach, sgiamhach,
 Na d'thuim ghiob-agach, dreach-mhīn,
 Bharr-bhuidh, chasurlach, ārd ;
 Tiomchaill thulmanan d'lobhair
 Ma'm bi'm biadh-ianain a fās.

'S gu bi froinisin boisgeil
 A thilgeas foineal ni's leoir,
 Ar gach lu-ghart do neoinein,
 'S do bharribh sheamragan lōghar ;
 Mar sin is leasachan soilleir,
 Do dh'fheuda-coille na'n cos,
 Timcheall bhoganan loinneal,
 A's tric an eilid d'an cōir.

'Nis treigidh coileach a ghucag,
 'S caitean brucach n'an craobh,
 'S theid gu mullach na sliabh-chnoc',
 Le chirc ghearr-ghobaich riabhaich,
 'S bi'dh'ga suiridh gu cūirteil
 Am pillein cūl-gorma fraoich :
 'S ise freagra le tuchan—
 “ Pi-hu-hū tha thu faoin.”

A choillich chraobhaich na'n gearr-sgiath,
 'S na falluine dui',
 Tha dubh a's geal air am miosgadh,
 Go ro oirdheirc na t-itich ;
 Muineal lainnireach, sgipi,
 Uaine, slis-mhin, 's tric crom !
 Gob na'n ponnganan milis
 Nach faicht' a sileadh na'n ronn !

Sid an turaraich ghlan, loinneal,
 A's ard coilleag air tom,
 'S iad ri bu-ra-rus seamh, cēutach
 Ann a feasgar bog cēitean :
 Am bannal geal-sgirteach, uchd-ruagh ;
 Mala ruiteach, chaol chrom ;
 'S iad gu h-uchd-ardach, earra-gheal,
 Ghrian-dhearsgnaidh, dhruim-dhonn.

ORAN A GHEAMBRAIDH.

Air fonn—“ Tweedside.”

THARRAING grian righ na'm planad's nan rèull',
 Gu sign chancer Di-ciadain gu beachd,

A riaghlas cothrom ma'n criochnaich e thriall,
 Da mhios-dēug na bliadhna ma seach ;
 Ach gur h-e 'n dara, Di-sathurn na dhēigh,
 A ghrian-stad-shamhraidh, aon-dēug, an la's faid ;
 'Sa sin tiuntaidh e chūrsa gu sēamh,
 Gu seas-ghrian a gheamhraidh gun stad.

'S o dh'imich ē 'nis uainn man cuairt
 Gu'm bi fuachd oir'n gu'm pill e air ais,
 Bi'dh gach la dol an giorrad gu feim,
 'S gach oidhche do reir dol a fad :
 Struighidh luibhean, a's coill, agus feur,
 Na fas-bheo crion-ēugaidh iad as ;
 Teichidh snodhach gu friabhaich na'n crann,
 Sughaidh glaoghan an suigh-bheath' a steachd.

Seachdaidh gēugan glan cūraidh na'n crann,
 Bha's an tsamhradh trom-stràicht' le meas,
 Gu toirleim an toradh gu làr,
 Gu sgriosair am bàrr far gach lios.
 Guilidh feadain is creachuinn na'm beann,
 Sruthain chriostail n'an gleann le trom sprochd,
 Caoi na fuarain ri meacuinn gu'n cluinn,
 Deoch-thunta na maoiseach's na'm boc'.

Laidhidh brōn air an talamh gu leir,
 Gu'n aognaich na slēibhtean's na cnuic ;
 Grad dubhaidh caoin uachdar na'm blàr,
 Fal-ruisgte, 's iad fàillinneach bochd.
 Na h-eoin bhuchullach bhrec-iteach, ghrinn,
 Sheinneadh baisgeanta, binn, am barr dhös,

Gu'n d'theid a ghlas-ghuib ar am bēul,
 Gun bhodha, gun tēud, 's iad nan tost.

Sguiridh bùirdeiseich sgiathach nan spēur
 D'an ceileiribh grianach car greis,
 Cha seinn iad a maidnen' gu h-àrd,
 Na feasgarain chràbhach's an phres :
 Cadal cluthor gu'n dean anns gach cōs,
 Gabhail fasgaidh an frōgamh na'n creug' ;
 'S iad ri iunndrainn na'n gathanan blà,
 Bhiodh ri dealaradh o sgàile do theas.

Cuirear daltachan srian-bhiudh nan rōs
 Far mhin-chioch na'n òr-dhithein beag,
 S inin gucagach lili nan lōn,
 Na fluran, 's gheal nōinein na'n ēug :
 Cha deodhlair le beachainn ná'm bruach,
 Cròghaidh fuarachd car cuairt iad na sgeap ;
 'S cha mhō chruinnicheas seillein a mhàl,
 'S thar gheal-ūr-ros chroinn gāraidh cha sreap.

Tearnaidh bradan, a's sgadan, 's gach iasg,
 O t-iarguinn gu fia-ghrund na'n loch ;
 'S gu fan air an aigein dubh-dhonn,
 Ann an doimhneachd na fonn is na slochd .
 Na bric thara-ghealach, earra-ghobhlach shliom,
 Leumadh mearradha, ri usgraichean chop,
 Nan tairtealan geamhraidh gu'n tàmh,
 Meirbh, sàbhach, o thàmh thu fa'n ghlōb.

Chàs a's ghreannaich gach taluch, 's gach tom,
 'S doite lom chinn gach fireach, 's gach glac ;

Gu'n d' obhraich na sītheanan' feoir,
 Ba lusanach, feoirneanach brat :
 Thiōrmaich monunna, 's ruaghaich gach fonn ;
 Bhēic an fhairge 's ro thonn-ghreannach gart ;
 'S gu'n sgreitich an dulachd gach long,
 'S theid an cabhlach na long-phort a steachd.

Nèalaich paircion is mideas gu bàs,
 Thuit gach fàsach, 's gach aite fo bhruid ;
 Chiaraich monaidh nan iosal nan ārd :
 Theirig dathanan grasor gach luig :
 Dh'fhalbh a faileadh, a *musg*, a's a fonn ;
 Dh'fhalbh a maise far lombar gach buig ;
 Chaidh an eanlaidh gu caoidhearan truagh,
 Uiseag, smeorach, is cuach, agus druid.

A fhraoich bhadanaich, ghaganaich ūir,
 D'am b'ola's d'am b'fhudar a mhill,
 B'e bhlā ghrian do *bhalet's* gach uair,
 Gu giullachd do ghruaige le sgil ;
 'S am mhadainn iughair 'nuair bhoisgeadh a ghnūis
 Air bhuidhinnin driuchdach na'n dril,
 B'fhior chūbhrai 's gu'm b'ēibhinn an smūid
 So dh'eireadh far chuirnein gach bil.

Gu'n theirig suth-tal'mhunn na'm bruach ;
 Dh'fhalbh an cnuasach le'n trom-lubadh slat,
 Thuit an t-ubhull, an t-siris, 's a phēur,
 Chuireadh bodha ar a ghēig anns a bhad.
 Dh'fhalbh am bainne o'n eallach air chūl,
 Ma'm bi leanaba bi ciucharan buchd ;

S gu'm pill a grian gu *sign thaurus* nam buagh,
'S trēun a bhuaghaicheas, fuachd, agus gort.

Theid a ghrian air a thurus mancuairt,
Do *Thropic Chapricorn* ghruamach gun stad,
O'n d'thig fearuinn chruinn, mheallanach, luath,
Bheir a mullach na'n cruaitichion sad ;
Thig tein'-adhair, thig torunn na dhēigh,
Thig gailliunn, thig eireadh, nach lag,
'S cinnidh uisge na ghlaineachan cruaigh,
'S na ghlas-lēugaibh, mīn, fuairlicneach rag.

A mios nuaranda, garbh-fhrasach dorch',
Shneachdach, cholgara, stoirm-shionach bith ;
Dhīslach, dhall-churach, chathach, fhliuch, chruaigh,
Bhiorach, bhuaghurra, 's tuath-ghaothach cith ;
Dheibheach, liath-rotach, ghlīb-shleamhainn, gharbh,
Chuireas sgiobairean fairge na ruidh :
Fhliuchach, phuntuineach, ghuineach, gun tlās :
Cuiridh t-anail gach cāileachd air chrith.

A mios cratanach, casadach, lom,
A bhios trom air an t-sonn-bhrochan dubh ;
Churaiceach, chasagach, lachdunn a's dhonn,
Bhriogsach, stocainneach, chom-chochlach, thiugh ;
Bhrògach, mhiotagach, pheiteagach bhān,
Imeach, aranach, chaiseach, gun ghruth ;
Le miann bruthaiste, mairt-fheoil a's cāl ;
'S ma bhio's blā nach dean tair air gnē stuth.

A mios brotogach, toiteanach sòigh ;
Ghionach, stròitheal, fhior gheocach gu muic ;

Liteach, lāghanah, chabaisteach chòrr,
 Phoiteach, ròmasach, ròiceil, gu sult :
 'S an taobh-muigh ge do thudh sinn ar com,
 Air an fhàile gheur-tholltach gun tìus,
 'S fèadar dram òl mar linnige clēibh,
 A ghrad fhadas tein'-eibhinn's an uchd.

Bi'dh greann dhubh air cuid mor do'n Roinn-eorp,
 O lagaich sgēamh òrdha do theas,
 Do sholus bu shòlas ro mhòr,
 Air fragharc air lochrann geal deas ;
 Ach'nuair thig e gu geamnaidh aris,
 'S a lainnir's gach righeachd gu'n cuir,
 'S buidh soilsen na'n coirein's na meall,
 'S riochdail fiabh na'n òr-pheall air a mhuir.

'S theid gach salmadair ball-mhaiseach ūr,
 An crannaig, chūbhraidh chraobh-dhlū-dhuilleach cas,
 Lein seol fēinn a sheinn laoidh 's a thoirt cliu,
 Chiunn a phlanaid's a chūrsadh air nais :
 Gu'm bi coisear air leth anns gach gēig,
 An dasgaibh ēibhinn air rē-shlios na'n flat,
 A toirt lag iobairt le'n ceileir'd'an Triath,
 Air chaol chorraibh an sgiath anns gach glaic.

Cha bhi crēatair fō chupan na spēir,
 Sig nach tiunndaidh ri spēirid's ri'n dreach,
 'S gu'n d'thoir *Phæbus* le buaghan a bhlāis,
 Auam-fās doibh a's calachdain cheart
 Ni iad aiseiridh choitcheann on uaigh
 Far na mhiotaich a fuachd iad asteach,
 'S their iad : —“ *guiliog-doro-hidola-hann,*
Dh'fhalbh an geamhradh's tha'n samhradh air teachd.”

ORAN NA FINEACHAN GAËLACH.

A CHOMUINN Rìoghall rùinich,
 Sar ubhlachd thugaibh uaibh,
 Biodh ar roisg gun smuirnein,
 'S gach cri gun trēas gun lūb ann;
 Deoch-slainnte Sheumais Stiubhairt,
 Gu muirneach cuir mancuairt!
 Ach ma ta gīomh air bith'n ar stamaig,
 A chailis naomh'na truail.

Lion deoch-slainnte Thearlaich
 A mhēirlich strāic a chuach;
 B'ī sid an īoc-shlant'āluinn,
 Dhath-bheoaicheadh mo chāileachd
 Ge d'a bhiodh am bās orm,
 Gun neart, gun āgh, gun tuar.
 A Rìgh na'n dūl a chuir do chābhlaich,
 Oir'n thar sāl ri luas.

O! tog do bhaideil ārda,
 Chaol, ghionach, shār gheal nuagh,
 Ri d'crannaidh bī-dhearg, lāidir,
 Gu taisdeal na'n tonn gāireach;
 Tha *Eolus* ag raitin
 Go seid e rap-ghaoth chruaigh,
 O'n aird an eir; 's tha *Neptun* dīlis,
 Gu mineachadh a chuain.

'S bochd ata do chairdean
 Ag ro mhead t-fhārdail uainn;

Mar ālach mhaoith gun mhathair ;
 No beachainn breac a ghāraidh,
 Ag sionnach'n deis a fāsachd',
 Air fāilinn feadh na'm bruach.
 Aisig cafacach le d'chabhach,
 'S leaghais plāigh do shluaigh.

Tha na dee ann an deagh rūn duit :
 Greas-ort le sūrd neo-mharbh,
 Thar dhronnag na'n tonn dū-'ghorm,
 Dhriom-robach, bharr-chas, shiubhlach,
 Ghleann-chlaghach, cheann-gheal, shugh-dhlū,
 Na mothar cul-ghlass, garbh ;
 Na cuan-choiren, greannach, stuagh-thorthach,
 'S crom-bhileach, molach, falbh.

Tha muir is tīr cho-reidh dhuit,
 Mar deann thu fein a searg ;
 Doirtidh iad na'n ceudan,
 Na'n laomabh tiugha, trēuna,
 A Breatainn a's as Eirinn,
 Ma d'*standard* breid-gheal dearg :
 A ghāisri sgaiteach, ghuineach, rioghail ;
 Chrēuchdach, fhior-luath, gharg !

Thig do chinneadh fēin ort,
 Má trēin-fhir lāomsgair gharbh,
 Na'm beitheiribh gu reubadh ;
 Na'n leoghainaibh gu creuchdadh ;
 Na'n nathraichibh grad-leimneach,
 A lotus gēur le'n calg,

Le'n gaithibh faobharach, rinn-bheurra
Ni mor ēuchd le'n arm'.

'N am bhrataicheau lān ēideadh,
Le dealas gēur gun chealg,
Thig Domhnullaich, nan deigh sin ;
Cho dīlis duit ri d'lēine ;
Mar choin air fasdadh ēile ;
Air chath-chrith gēur gu sealg ;
'S mairg namhaid do'n nochd iad fraoch,
Long, leoghann, craobh, 's laimh-ghearg.

Gu neartaich iad do champa
Na Caim-beulaich gu dearbh,
An Diuc Earraghalach mar cheann orr',
Gu mòralach mear prionnsail ;
Ge b'e bheir air iunsaidh,
B'e sid an tionsgnadh searbh,
Le lannamh lotach, du'ghorm, toirteil,
Sgoltadh chorp gu'm balg.

Gu tarbartach, glan, caismeachdach,
Fior thartarach na'n *ranc*,
Thig Cluaini le chuid Pearsanach,
Gu cuannda gleusda grad-bherteach ;
Le spaintichean teannbhartach
'S cruai gh feid ri sgailceadh cheann ;
Bi'dh fuil d'a dortadh, 's smūais d'a spealtadh,
Le sgealpaireachd ar lann.

Druididh suas ri d' mheirghe,
Nach meirbh an am an āir,

Clann' Ill-Eoin nach meirgich
 Airm ri uchd do sheirbheis ;
 Le'm brataichean 's snuagh feirg orra,
 'S an leirg mar thairbh gun sgāth :
 A foirne, fearoil, niomhoil, aroil,
 'S builleach, allamh lāmh !

Gu d'thig na fiurain Leodach ort,
 Mar sheochdain's eoin fo spaig ;
 Na'n tuireamh lann ghorm, tinnisneach ;
 Air chorra-ghleus streup gun tiomachas :
 An rēisimeid fìor ionnalta,
 'S fāth gioraig dol na dail ;
 Am bi iomad bōchdan fuilteach foirmeil,
 Theid le stoirm gu bās.

Thig cuirinnin Chlann-cham-shroin ort,
 Theid meanmnach sios na d'spāirn ;
 An fhoirionn ghuineach, chaithreamach,
 'S neo-fhiabhach an am tarruige :
 An lainn ghlas mar lasair dealanaich,
 Gu gearradh cheann, is lamh ;
 'S mar luthas na dreige, 's cruthas na creige,
 Chluinntes gread na'n cnamh.

Gur cinnteach dhuibh d'ar coinneachadh,
 Mac-choinnich mor Chinn-Taile ;
 Fir laidir, dhana, chōineala,
 Do'n fhior-chrúaigh air a foinneachadh,
 Nach gabh fiabh no somultachd,
 No sgreamh ro' theine bhlār ;

'S iad gu nārach, fuileach, foinnidh,
Ar bhoil gu dhol na d'chās.

Gur foirmeil, prōiseil, ōrdoil,
Thig Tòisichin na'n *ranc*,
Am māsail stātoil, còmhnart ;
Gu piobach, bratach, sròl-bhui :
Tha rioghalachd a's mòrchuis,
Gun sòradh anns' n dream :
Daoine laidir, neart'or, crodha,
'S iad gun ghò, gun mheang !

Thig Granndaich gu ro thartarach,
Neo fhad-bheirteach do d'champ
Air phrioblosgadh gu cruadal,
Go snaidheadh cheann, is chluas diu ;
Cho neamhoil ris na tīgeribh
Le feachdraidh dian-mhear, dān',
Chuiris iomad fear le sgreudail,
'S a bhreabadaich gu lār.

Thig a rīs na Frisealaich,
Gu sgipi le neart garbh ;
Na seochdaibh fīor-ghlan, togarrach,
Le fuathas bhlar nach bogaichar ;
An comhlan fearradh, cosgurach,
'S mairg neach do nochd iad fearg ;
A spuir ghlas ag dlús an dērich
Bi'dh nan ēilibh dearg.

Nan gabraidh ghaisgeil, lasgurra,
Thig Lachunnaich gun chāird ;

Na saighdibh dearga puiseanda ;
 Gu claidheach, sgiathach, cuinnsearach ;
 Gu gunnach, dagach, iunnsaichte,
 Gun chuntus ac'air ār :
 Dol nan deannamh'n aodainn pheileir,
 Teachd o theine chāich.

Gabhaidh pàirt do t-iorghaills',
 Clann-Iomnhuinn's oirdheire cāil :
 Mar thuinn ri tīr a sior-bhualadh ;
 No bile lasrach dian-loisgeach ;
 Nan treudamh luatha, sior-chonfach,
 Thoirt griosaich air an nāmh :
 A dream chathach, Mhuileach, Shrathach,
 'S math go sgathadh chnamh.

'S mòr a bhio's ri corp-rūsghadh,
 Na'n cloaichin's a bhlār,
 Fidhich anns a rocadaich
 Ag itealaich, 's ag cnocaireachd ;
 Ciocras air na cosgaraich,
 Ag òl's ag ith a sāth.
 Och's tùrsach fann a chluinntir moch-thra,
 Ochanaich na'n ār!

Bi'dh fuil is gaor d'a shuidreadh ann,
 Le lù-chleasan ar làmh ;
 Meangair cinn, a's dūirn diu ;
 Gearrar uilt le smuasrai ;
 Ciosnaichir at biui,
 D'an dūbh-losgadh, 's d'an cramh ;

Crùnair le poimp Tearlach Stiubhart :
'S F—— P—— fo shail.

ORON NUAGH.

Air fonn—“ Chille-chragaidh.”

THA deagh shoi-sgeul feadh na'n garbh-chrìoch,
Sùrd air armaibh comhraig ;
Uird ri dairirich deanamh thargaid'
Na'n dual ball-chruinn boidheach ;
Chaidh na seargadh le cam earraghloir,
Sluaigh fìor chealgach S——,
O's sgeul dearbha thig thar fairrge,
Neart ro gharbh d'ar fòirin.

Thig thar lear le gaoith a near oir'n,
Toradh deal ar dòchuis,
Le mhìlte fear, 's le armamh geal,
Prionnsa ullamh, mear, 's è dò-chaisgt :
Mac Rìgh S——, Tearlach Stiubhart,
Oidhre chrùn th'air fògar,
Gu'n dean gach Breataineach làn ubhlachd,
Air an glùn' d'a mhòrachd.

Ni na Gaidheil bheodha, ghasda,
Eiridh bhras le sròlamh ;
Iad na ciadan uim' ag iathadh,
'S coltos dìan chuir gleois orr' :
Gun fhìamh 's iad fiata, claidheach, sgiathach,
Gunnach, riaslach, stròicheach,

Mar chonnafadh leoghanaibh fiadhaich,
'S acras dìan gu feoil orra.

Dèanamh ullamh chum ar turuis,
'S bidhibh guineach, deonach ;
So an cumusg, am bi na builean,
An deantar fuil a dhòrtadh :
Och a dhuin' is slion'or curaidh
Is fìor sturroil cònnسرائ,
A leigir far eile mar chuillein,
Dh' fhaotainn fuil air S——— !

'S ioma neach a theid air ghaisgidh,
Tha fìor lag na dhochus,
Gus a nochdar *standard* brat-dhearg,
An Rìgh cheart-s' tha òir'ne,
Ge do bhiodh e na fhìor ghealtair,
Gur cruaidh rag gu bhròig e,
Ceart cho gairge ris an lasair,
A losgadh fasbhuain eorna.

Mhoir is sgairteoil, foirmeil, bagont,
Gaidheil ghasda, chrodha ;
Gach aon bhratach sìos do'n bhaiteal
Le 'n gruaigh laisde ròsg-dearg ;
Iad gun fhiamh, gun fheall, gun ghaisadh ;
Rìoghail, beachd-bhorb, proiseal ;
Gu no-lapach ri rinn gaisgidh,
Spàinntich ghlas nan dòrnaibh.

'S binn linn plapraich na'm breid bratach,
Srannraich bras ri mòr-ghaoidh,

An glachdaibh gaisgeich na'n cèim staidcoil,
 Is stuirteil, sgairteil, *mòision* ;
 'S lann ghorm sgaiteach, do shàr-shlachdan
 Geur gu srachdadh shròn' aige,
 Air bac cruachain an fhir bhrataich,
 Gu cuir tais air fògradh.

'S furbai tailceant, 's cumpa pearsa,
 Treun-laoch spraiceal, doid-gheal ;
 Piob d' a spalpadh, suas na achlais,
 Mhosglas lasan gleois duinn ;
 Caismeachd bhras bhinn, bhrodadh aigne,
 Gu dian chasgairt slòigh leis ;
 Chuireadh torman a phort baisgeol,
 Spioraid bhras n'ar pòraibh.

Bidhibh sundach, lughor, bèumach,
 Sgriosach, geur gu feolach,
 'S bi'dh *Mars* creuchdach, cogach, reubach,
 Anns 'n speur d' ar seoladh :
 Soirbhichidh gach ni gu leir libh,
 Ach sibh-fein bhi deonach ;
 Marsailibh gun dail, gun eislein,
 Lughor, eadrom, ceolmhor.

Marsailibh, gun fheall, gun airsteal,
 Gach aon bhratach-bhoidheach :
 Cuideachd shuaicheonta na'm breacan,
 'S math go casg na tòireachd :
 'Nuair a ruisgis sibh na claisich
 Bi'dh smuis bhreac feadh feoir libh ;

Gaor, is eanachuinn na spadul,
'S na liath-shad feadh mointich.

Sliochdraich, slachdraich, na'n cruaigh shlacan,
Freagra basgur shiunnsair;
'Nuair a theid a ruaig gun stad libh
Gur ro fad a chluinntear,
Feidrich bhuillean, sgoltadh mhullach,
Sios go bun an rumpuill;
Ruaig orr' uile mar mhoim tuile;
Chuidh cha 'n urr iad tiunntaidh.

'S ioma fear a dh' oladh lionta,
Slainte an Rìgh s' tha oir'ne,
Spealgadh ghlainichean ag grìosaich,
'S è cur beinn air S———;
Ach 's onaraiche anis an gnìomh,
Na cuig-ceud mìle bòla;
'S fearr aon *siola* a dh'fhuil 's an fhrì,
No galoin fhìon air bhòrdaibh.

Dearbhaidh beachdai sibh bhi ceart d'a,
Eiidh grad le'r slòghaibh;
Gun ar mnathan, clann, no beirteas,
Chuir stad-feachd n' ar dòchus;
Ach gluafad inntinneach, luath, cinnteach,
Rìoghoil, liont' do mhòr-chuis:
Mar an raithneach a dol sìos duibh,
Sgriosadh dìan luchd clèochdan.

Ar ceathairne ghruamach, nìomhoil,
Làn do mhire cruadail;

'S misg dhearg chatha, gu bàrr rath orr',
 'S craobh dhearg dhath nan gruaidhean ;
 Iad gun athadh sios le'n claidhean
 Ri sior sgathadh chruachdan :
 Lotar dearganaich le'r gathan,
 'S le'r sior chrathadh cruaghach.

'S beagan sluaigh, a 's tric thug buaigh,
 An iomairt chruaigh a chomhraig :
 Deanaimit gluasad gun dad uabhuinn,
 'S na biodh fuathas oirne :
 Doirtidh uaislea an taobh-tuath,
 Mac-shìm na ruag, 's Diuc-Gordon ;
 Le mharc-shluagh is nuarrant gruaim ;
 'S ruaim aimhi fhuar nam poramh.

MOLADH AIR PIOB MHOR MHIC-CRUIMEIN, D'AN AINM
 AN OISEACH. THA CHIAD CHEATHRAMH, MAR GU'M
 B' ANN AIR A DHEANAMH LEIS A PHIOB DO'N UDAR.

Air fonn—“ Mairi nigh'n Deorsa.”

'S IOMA Baintighearn' bha spèiseal,
 Ma'n chèile bh' ag Mòraig ;
 Ge nach àiridh mi-fein diu,
 'S gach te tha d' am sheorsa :
 Mhol e phiob anns gach grìd,
 A b' fhearr a prìs cheolor ;
 Na buaghanan mòra ;
 Ma gaisgeach ri còmhrag :
 O! fhad bhio's bìog, no aon dìorr ;
 Na gne chli, am chomhradh-s',

'S gun an fhorc a bhi m' mheoirean,
Gu mol mi ri m' bheo thu.

Leam a 's muirneach 'n am èridh,
Cruaigh sgàl èibhinn do sgòrnain ;
Anail beatha do chrèubheig,
D' a sèididh tro d' phòramh ;
Cinnidh as, port nach tais,
Làn do thlachd sho-ghra'ch,
'S e fonnor mear boidheach,
Go h-inntineach lòghar :
Ceart is blas, ciasmeachd bhras,
'S ùrlar cas comhnart,
Gun rasgaich, gun chrònán,
Gun slaodaireachd mheoirean.

'N am do 'n ghrèin dol na h-èide,
'S tric leat eiridh a d' sheomar,
Gu trusganach cèutach,
'S ribin gle-ghrinn do'n tsròl ort :
T-ard ghlaodh suas, sgairteal fuaim,
Madainn fhuar ròta ;
Dhol 's an ruaig chomhraig,
Bheirt' a sluagh beo leat :
Gur spreodadh cruaigh, t-ailiarms luath,
Neach is tuar gleois air :
Gu 'n toir mi-fhìn boidean
Gu mol mi ra m' bheo thu.

Corp min-chraicneach glè ghlan,
Làn do shèideagan cruadail :
Do cheud sgairt, neartor, eadrum,
Mosglaidh ceudan o fuar-ghreann ;

Le mòr sgairt, theid gu grad,
 An airm 's am brat buailte,
 Le foirmealachd uallach,
 'S craoibh-feirge nan gruaidhean ;
 Spainnteach glas cùil na 'n clais,
 Siar gach bachd-cruachain,
 Grad-ullamh gu tuasaid,
 Le sgal siunnsair d' am buaireadh.

'S mòr tha mhaise 's do mhisnich,
 'S do dheagh ghiftin na t-ùrluinn :
 Pròiseil, sturteal, fìor sgìbi,
 'S gur neo-mhiota cur giuig ort :
 Goic nam buagh, 's àghor gruaim,
 A dh' fhàgus sluagh crèuchdach,
 Gu marbhadh, 's gu rèubadh,
 Le caithream na 'n gèur lann :
 Pìob 's i suas 's dìonach nuall,
 Meoir chruinn, luath, leumnach ;
 Toirm thrìolonta bhlasda,
 'S fìor bhasdalach bèicil.

'Nuair a nochdair a bhratach,
 B' ait linn basgur do shiunnsair ,
 Le d' bhras shiubhlaichean cràpach,
 Teachd le cratraich o d'chrùnn-lu,
 Caismeachd dhlù, 's pronn-mhion-lù,
 Teachd le rùn rèubaidh,
 Ghearradh smùis agus fhèithin,
 Le d' sgalachaoir ag èibheach ;
 Co do 'n tsluagh nach cinn luath,
 Fa d' spor cruaigh glèusta ?

Cha 'n eil anam an crèubhaig,
Lan do mhisnich nach sèid thu,

Chuiridh crapraich do bhras mheur,
Gach aon aigne gu cruadal :
Do thorman dionach le lasgar,
Aird-bhinn chaismeachd an fhuathais.
Lùgh is spìd, luaths le clì ;
'S mòr neart fìor chuannda,
Gu sathadh, 's gu bualadh,
'S gu cuirp chuir an uaighibh :
Bèic na 'm pìob, sì chuir dhì,
Sior sgrios gnìomh-luaineach :
Riabh ri h-uchd bualaidh,
'S crann aghor 's an ruaig thu.

Molam ceol agus caismeachd ;
Crann taitneach mo rùin-s' thu ;
Chuiridh t-iolach fa d' bhrat-bhreid,
Rinn-cholg gaisgidh n' ar suilin.
Riogh na 'n ceol, 'n am na slògh,
Bhi na mòr eididh,
Gu stroiceadh, 's gu rèubadh,
Chuir chorp as a cheile :
Ri h-uchd gleois 's bras do mheoir,
Le t-anafadh ghloir-ghleusta,
Dol air nadhairt gu sgairteil,
'S leanailt bhras 's a *retreuta*.

Rinn thu Onaid do 'n chlàrsaich,
Searbh mar ràcudul fìdhle :
Chiuil bhoichd, mhosgaideach phràmhail,
Air son shean daoine is nìonag :

Ri h-uchd goil, b' fearr aon sgàl,
 O d' thuill mhear fhìonalt,
 D' am brosnadh 's d' an grìosadh,
 Ann an caithrim thoirt grìosaich :
 Toirm do tholl, phronnadh phong,
 Crainn chruaigh lom-dhionach :
 B' fearr 's an am sin do bhrothluinn,
 Na uile òraid na criosdachd.

Torman siubhlach dhos fàinneach,
 'S milis gàirich is crònan :
 Bùirein cuile is binn ard-ghaoir,
 Teachd o fhaslaichean cèol-chaol :
 Siunnsair donn, 's foirmeil fonn,
 Sgiamhach bonn, ro-ghrinn,
 Gun ghaiseadh, gun fhòtus,
 'S rifeid gheur chomhnard :
 Brat min trom, plapraich crom,
 Sioda lom cròidhearg,
 Mar shuaichiontas comhraig,
 'S è strantraich ri mor ghaoith.

B' ait bhi 'g amharc na t-èudann,
 'N am bhi seididh do shroine ;
 Tha *Mars* gaisgeil na èididh
 Ri sior shèitrich fa d' chota.
 'Nuair chuirir suas do ghlaogh cruaidh,
 Roi' 'n bhras-shluagh cho-strach,
 Cinnidh daoine na leoghanaibh
 Fuileachdach beodha ;
 Bi'dh bras ruaim, ghuineach ruagh,
 Anns gach gruaigh fheolar ;

'S le mor lasgar do bhras-phort,
Cha 'n ath iad bhi deonach.

B' e sid an gothadh fìor ladhach,
A dol air naghart 's a mhàrsail ;
Ann d' chorp cumail stadhaidh,
A dol fradharc do nàmhad :
'S ioma fear, bheir fa near,
T-fhacaill mhear, ghràsor,
D' a spreòdadh 's na blaraibh,
Le mear-ghaoi do mhala :
'S robhadh trom, gach aon phong,
Thig o d' chom gàireach ;
Sìor bhrosnachadh teine,
'S taraing sgoinneil air chlàidhean :

Chuiridh tusa le d' bhuaghan,
Gaoir dhearg chruadail 's gach inntinn :
Shiubhla tu le d' thoirm ullaich,
Gach ball-uasul 's cha dìobair :
Dhnnsadh bras, ar thoirt as
Le fìor bheachd mì-chuis,
Gach cridh' a bhio's rìoghoil,
Na 'n comaibh gun dìbleachd :
Theid air ghlèus, gach aon chrè,
Le misg-chath ghèur, dhìlis ;
'S le brosdadh do bhras-phort,
Gu 'n casgradh iad mìltean.

Gur susbain fìor thorrthach,
Corp so-ghradhach na pìba ;
Lom-làn loinne ma broilleach,
Sios gu coileir a fìdeig :

Buill do chuirp sheinneas puirt,
 Le ceol-stuirt bhigeail ;
 Roi' t-ochd uinneagan fionalt,
 Thig arm-chaismeachd na mìli :
 'S toirm do bruit, ri sior chluich,
 Am barr do dhuìs rìobhaich :
 Seoid a mhosgladh na 'n gaisgeach,
 Le foirm bhras-phort d' an grìosadh.

'S co tiudh gach oraichion sèitreach,
 Ma d' ghnùis cheataich a bòrcadh,
 Ri meanbh-chuileagan cèiteain,
 Ma bhoc a rècill air lònàn :
 Gradh do chom, choisneas bonn,
 Le d' shreth tholl ordail,
 Teachd na thailmich bhinn, bhoidheich,
 Tro' ochd dhorsa do sheomair ;
 Muineal crom, phronnas pronn
 Puirt, le fonn comhraig :
 Clia a 's tartarach tadhal,
 Breabraich, staghadh, a's *mòisin*.

Suas 'nuair nitear do spalpadh
 Ann an achlas do chèile ;
 Tro' d' chaol ghaothaire snasor,
 Gaoth na d' phearsainn d' a sèideadh ;
 Meoir na ruith air bhalla-chrith,
 'S iad ri frith-lèimrich
 Air siunnsair donn gleusta,
 'S binn goithlim a chlèibh sin ;
 Dearrasan bruit, gaoirich duis,
 Gun tuisleadh d' a bhèusadh,

Air slinnen borb an fhir-bhrataich,
Gathan gasd agus brèid ris.

An crann ma 'n croinnich na cèudan,
'N am cruagh gheur thoirt a truailibh,
Lan airm agus eididh,
Ghuinneach, ghleusta, gu cruagh-chùis :
Crith gu fèim, air gach treun,
Làn do shèid ghruamaich,
Le d' lasagan buaghach,
'S paradh as-caoin 's na sluaghaibh,
Mars na lèim anns a spèir,
Air each dearg cèum-luaineach,
Na laimh a chlaidhe d' a chrathadh ;
'S misg-chatha na ghluasad.

Mhoire 's ionmhuinn lium fèin thu,
Seach an cèile bh' ag Deorsa ;
A bhan-chruimeneach bhèusach,
Mhaiseach, bhrèid ghlan gun fhòtus :
Bean gun bhèud, 's i gun eud,
Lan do shèid shòlais,
An geal-ghlacaibh t-fhir phosda,
D' a d' chriondadh, 's d' a d' phògadh :
O ! 's fortan cruagh nach 'eil t fhuaim,
Am chluais feadh 's ba bheo me :
Ceòl is caismeachd mo chrìodh-s',
A bhain-sgiathanach ghlòrmhor !

ÒRAN RIOGHAL A BHOTAIL

Air fonn—"Let us be jovial, fill our glasses," &c.

BIDH'MIT sùbhach, 's òlair deoch linn,
 Osnaich 'n ar fochur cha tàmh,
 Na smaointicheamit ar bochdainn,
 Fhad 's a bhio's an copan làn.

LUINNEAG.

Hò-rò air falldar-araidh
Ho air m'alldar-raraidh rò,
Hò-rò air m'alldar-raraidh
Falldar, ralldar, raraidh hò.

'S *airticil* mòr do chreud *Bhachuis*,
 Creidsinn gu ceart anns an dram ;
 'S leanailt air bhi g-òl gu sùrdial,
 Gus an cinn stùirdein 's a cheann.

Hò-rò, &c.

Olamait glaineachean làna,
 Air slainte an t-Seumais ata uainn ;
 Cuireamait da shlaint' an càraid,
 Tosda Thearlaich stràic a chuach.

Hò-rò, &c.

Ma 'ta stamac anns a chuideachd,
 Nach dìleidh a chuids' d' ar mìann,
 Siapaidh è 'mach as ar carabh,
 Mar an carran as an-shiol.

Hò-rò, &c.

Cuireadh ar cupachan tharsta :

Aisig cas an corn man cuairt :

Faicir èibhinneachd air lasadh,

Le fìor sgairt 'n ar beachd, 's 'n ar gruidh.

Hò-rò, &c.

Biodh ar cridh'achan a damhsa,

Linn an drams' a dhol na thruaill,

Mar gu 'm biomait 's a cheart am-sa,

Dol do 'n champ a dh'fhaotainn buaigh.

Hò-rò, &c.

Do'n dibh' bhrioghar, neartar bhlasda,

'S milse no mil bheach gu pòit,

Lìon a saidheach sin amach dhuinn,

Do 'n stuth bhlasdar ud 'san stop.

Hò-rò, &c.

Seinnir òrgain, bèumar stuic dhuinn ;

Crùnamaid le cup an Rìgh ;

Cannain gach dainginn a bèicill,

Bi'dh tein'-èibhinn anns gach tìr.

Hò-rò, &c.

Do 'n ioc-shlainte naomha sin, *Bhachuis*,

Cuir buideal pailt d' ar coir,

Gu'n tairgeamait ìobairt thaitneach,

Do Dhia creachach sin an òil.

Hò-rò, &c.

'S ioma fearsta, falachi, tlachdmhor,

Tha 'm mac-na-bracha ri luaigh ;

Rinn sin e na leannan do mhiltean,
 'S na mhilsein prìseil do'n t-sluagh.

Hò-rò, &c.

Sgaolaidh e ghruaim far a mhuigein ;
 Ni e fiughantach fear cruaidh ;
 Ni e cruadalach fear gealtach,
 Gus an d'theid e feachd no'n ruaig.

Hò-rò, &c.

Ni e cainteach a fear tostach ;
 Ni e brosgulach fear dùr ;
 Ni e suireach a fear nàrach ;
 'S fàgaidh e dàn' a fear diuid.

Hò-rò, &c.

'Nuair theid e 's a mhala sho-sgeil,
 Tairnidh e moisein gu cliu ;
 'S fosglaidh e na glasan dìamhair,
 Deir mac a mhi-thuir nach fiù.

Hò-rò, &c.

Ni e pogach a fear aileant
 Nach fuilgeadh cailin na chòir ;
 Sparraidh e damhs' anns na casan,
 Nach d' rinn riabh aon chàr d' an deoin.

Hò-rò, &c.

Fagaidh e neo shandach acrach ;
 Toinnidh se cas a fear sliom ;
 Bheir e caitein air fear fleamhain ;
 'S ni e spreadhail a fear tiom.

Hò-rò, &c.

An t-airgid a bha d'a sticleadh,
 An sporan na chripleach riabh,
 Bheir e reliof dh'a a prìosan,
 Le fuasgladh cruaidh-shnaim na'n iall.

Hò-rò, &c.

Ni e aoigheal a fear doichleich ;
 Ni e socharach fear teann ;
 Ni e duin' uasal do'n bha-laoch ;
 Ni e fathramach fear fann.

Hò-rò, &c.

Ni e saor chriadhach fear duinte,
 'S faoisididh e rùn a chrì ;
 Saolaidh an lag gur e 'n laidir,
 Gus an dearbh e chail san strì.

Hò-rò, &c.

Tairnidh e mulad gu aiteas ;
 Tiunndaidh e airsteal gu fonn ;
 Mionach na sporan gu spiol e
 Le ghob biorach chriomas lom.

Hò-rò, &c.

Thigeadh meanmna, 's faibhadh airsteal
 Air chairstealan uainn do'n Ròimh ;
 Seinneam òrain cheolor, ghasda,
 Shundach, bhras, nach lapach gloir.

Hò-rò, &c.

'Nuair bheirir botul a staipeal,
 'S a chromar ri cap a cluas ;

'S eibhinn a ghogail la earraich,
Cogur searraig ris a chuaich !

Hò-rò, &c.

'S misle no ceilearadh smeoraich,
Le luinneag ceolor air gèig,
Creatraich shrideagach do sgòrnain ;
Cratan 's bòiche fo 'na ghrèin !

Ho-ro, &c.

'S binne na luinneag eoin-bùchuinn,
Bhiodh ri tùchan am barr thonn,
Guileag do mhuineil is giuig ort ;
Cuisle-chiuil a dhuisgeadh fonn.

Ho-ro, &c.

'S binne no cluig-chiuil an Ghlas'cho,
T-fhuaim le bastul dol 's a chòrn ;
Sid an fhailt' a ghleusadh m' aigne,
Mac-na-bräch a teachd le pòig.

Ho-ro, &c.

Lìon domh suas an t-slige-chreachainn ;
Cha 'n ion a seachnadh gu dram :
'S math Ghaelig oir' an creathann ;
An t-slig' a chreach sinne a t' ann.

Ho-ro, &c.

'S binne t-easraich dol 's a chupan,
Copadh usgraichean gu d' bhèul,
Na co-sheirm organ' is chruition,
An talla druite le 'n cuid tèud.

Ho-ro, &c.

'S binne no ceol coillich choille,
 Bhiodh ri coilleig air an tom,
 Dùrdail a bhotuil ri glainne ;
 Crònan loinneal thoilleadh bonn !

Ho-ro, &c.

'Teicheadh liun-dubh as ar comunn ;
 Falbhadh gainne ; 's pailt ar n-òr ;
 Na biodh spèuclair oirbh gu ganntar,
 Fheadh 's a bhio's an dram 'nar sròin.

Ho-ro, &c.

Olamait sinn-fhein a h-ainbhfhiach,
 Le mac-meanmna brandaidh fhuair,
 Dh' ain-deoin ceannaich, 's ascall earraich,
 Cùram sparaimit 'na uaigh.

Ho-ro, &c.

'S an tobair shlànaiche sin *Bhachuis*,
 Fathraigeamait uile ar ciall ;
 Cha spioraid bheag, bhochda, chruipt'
 'S dòcha cuid bhi aca 's fiach.

Ho-ro, &c.

Biodh ar ceann-agaidh uile 'n ceart uair,
 Cho ruiteach ri dreach na 'n ròs,
 'Nuair a theid ar fuil air ghabhail,
 Le beirm ladach Mhic-an-Tois.

Ho-ro, &c.

Gur dionnsaireach, spinnsearach, t-fhàile,
 'S teas-ghradhach do shnàg tro' m' chliabh ;

Fadadh blàis air feadh mo mhionaich ;
Gur ro mhioragach do thriall !

Ho-ro, &c.

Gur gucagach, coilleagach, brisg-gheal,
Bruicheal, neo-mhisgeach do thuar,
'N a d' shlamhruidhnan criostail a dòrtadh,
Ri binn-chronnaich am chluais.

Ho-ro, &c.

Sgaoileamait o altair *Bhachuis* :
A chleirich taisg a chailis uat ;
Dh' fhalbh ar fuachd ; 's ciod 'ta dhì oir'n ?
Thugamait bàige crion do 'n t-suain.

Ho-ro, &c.

Ach freasdal sinn air ghairm na maidne,
Le t-ioc-shlaint agh'or lan bhuagh,
'S thoir dhùinn aon ghloic-nid 'n ar leabaidh,
A bheir crith-chlaiginn oir'n man cuairt !

Ho-ro, &c.

ORAN ALLT-AN-T-SIUCAIR.

Air fonn—"The Lass of Patie's Mill, &c."

A DOL thar Allt-an-t-siucair,
A madainn chùbhraidh chèit,
'S paidiren geal dlù chnap,
Do 'n driùchd ghorm air an f'heur,

Bha *richard's robin*, brù.dbearg
 Ri seinn, 's fear dhiù na bhèus ;
 'S goic moit air cuthaig chùl-ghuirm,
 'S *gúg-gùg* aic' air a ghèig.

Bha smeòrach cur na smùid dh'i
 Air bacan cuil le' fein ;
 An dreadhann-donn gu sùrdail,
 'S a rifeid chiuil na bhèul ;
 Am breacan-beith' is lùb air,
 'S e 'gleusadh lùgh a thèud ;
 An coileach-dubh ri dùrdan ;
 'S a chearc ri tùchan rèidh.

Na bric ag gearradh shùrdag,
 Ri plubraich dhlù le cheil',
 Taobh-leimnich mear le lù-chleas,
 'S a bhùrn, le mùirn ri grèin ;
 Ri ceapadh chulag' siubhlach,
 Le 'm briseadh lùghor fèin :
 Druim-lann-ghorm, 's ball-bhreac giùran ;
 'S an lannir-chuil mar lèig.

Mil-dheocla sheillein strianach,
 Le crònan 's fiata srann,
 'N an dithibh baglach, riabhach,
 Ma d' bhlathaibh grianach chrann :
 Sraibh-dhriucain dhonna, thiaichdi,
 Fo shinion ciochan t-fheòir,
 Gun theachd-ain-tìr no bhiadh ac',
 Ach fàile ciatach ròs.

Gur milis, brisg-gheal, bùrn-ghlan,
 Meall-chùirneineach, 's binn fuaime,
 Bras-shruthain Uillt-ain-tsiùcair,
 Ri torman siubhlach luath :
 Gach bioloir, 's luibh le 'n ùr-ròs'
 A cintinn dlù ma bhruaich ;
 'S e toirt dhoibh bhuagan sùghor,
 Ga 'n sui'bheathacha m'an cuairt.

Bùrn tana, glan, gun ruaghan,
 Gun deathach, ruaim, no ceò,
 Bheir anam-fàs, a's gluasaid,
 D'a chluanagan ma bhòrd.
 Gaoir bheachainn bhui, 's ruagha,
 Ri diogladh chluaran òir,
 'S cir mheala d' a chuir suas leo,
 An ceir-chuachagan 'n a stiòr.

Gur sòlas an ceòl cluaise,
 Ard-bhairich buair ma d' chrò :
 Laoigh cheann-fhionn, bhreac, is ruagha,
 Ri freagra nuallan bhò ;
 A bhain-àireach le buaraich,
 'S am buachuill' dol d' an còir,
 Go bleodhan a chruidh ghuaill-fhinn,
 Air cuaich a thogas cròic,

Bi'dh lòchraim mheal' a lùbadh
 Na sràbh, 's bru air gach gèig,
 Do mheasan milis cùbhraidh,
 Na'n ùbhlàn 's na'm pèur ;

Na duilieagan a liugadh,
 Is falas cùil diu fèin ;
 'S clann bheag ag gabhail tùchaidh,
 D' an imlich dlù le 'm bèul.

B' e cronan t-easain srùluich,
 An dùrduil mhùirneach mhaigh ;
 'S do bhoirichibh daite, sgùm-gheal,
 Tiugh, flùranach, dlù, tlà :
 Le d' *mhantul* do dhealt ùr-mhin,
 Mar dhùra cùil ma d' bhlà :
 'S air calg gach feirnein dùir-fheòir,
 Gorm neamhnad dhriuchd a fàs.

Do bhrat lan shradag' diaoimein,
 Do bhraon ni soils' air làr ;
 A *carpet's* gasda foineal,
 Gun cho *fine* ann a *Whitè-hall* ;
 Ma d' bhearra gorm-bhreac coillteach,
 Ann chinn a loinn le h-àl,
 Na sobhraichean mar chailleann,
 Na 'n cailleiribh na d' sgà,

Bi'dh guileag eala tùchan,
 'S eoin bhùchuinn am barr thonn,
 Ag inbhir Uillt-an-t-siucair,
 Snamh lù'-chleassach le fonn ;
 Ri seinn gu moiteil, cuirteil,
 Le muineil-chiuil, 's iad crom,
 Mar mhàla pìoba 's lùb air ;
 Ceol tiamhaidh ciuin, nach trom.

O ! 's grinn an obhair ghràbhail,
 Rinn nàdur air do bhruaich,
 Le d' lurachain chreabhach, fhàsor,
 'S am buicein bhàn orr' shuas :
 Gach saimeir, neoinen, 's màsag,
 Min-bhreachd air làr da chluain ;
 Mar rèullan reòt an dearsadh,
 Na spangain àluinn nuadh.

Bi'dh cruinn, 's am bàrr mar sgàrlaid,
 Do chaorran aluinn ann ;
 'S craobhan bachlach, àrbhui,
 A faoisgneadh àrd ma d' cheann ;
 Bi'dh dearcan, suithean sùghor,
 Trom lùbadh an luis fèin,
 Caoin, seachdai, blasda, cubhrai,
 A call an drùis ri grèin,

'S co lan mo lios ri Pharraais,
 Do gach cnuas a 's fearr an coill ;
 Na rèilich arbhar fàsaidh,
 Bheir piseach àrd 's sgoinn :
 Pòr reachdor, minear, fasor,
 Nach cinn gu fàs na loim ;
 'S co reamhar, luchdor càileachd,
 'S gu sgàin a ghràn o dhruim !

Do thachdar mar' is tire,
 Bu theachd-an-tir leis fein ;
 Na 'n treudan feidh 'n a d' fhrithean ;
 'S na d' chladach 's miltean èisg ;

Na d' thraigh tha maorach lìonor ;
 'S air t-uisge 's fìor-bhras lèus,
 Aig oganachaibh riobhach,
 Le morghath fìor-chruaigh gèur.

Gur h-ùròil, slìochdor, cuanda,
 Greidh-each air t-fhuarain ghorm,
 Le 'n iotadh tarraing suas riut,
 Le cluintinn nuall do thoirm :
 Bi'dh buicein binneach 's ruaghag,
 'S minn-mheanbh-bhreac, cluais-dearg, òg,
 Ri h-ionaltradh go h-uaigneach,
 'S ri ruideis luath ma d' lòn.

Gur damhach, adhach, laoghach,
 Mangach, maoiseach, t-fhonn ;
 Do ghlinn le seilg air laomadh,
 Do gharbhlach-chraobh 's do lom ;
 Gur h-àluinn barr-fhionn, braonach,
 Do chanach caoin-gheal thom,
 Na mhaibenibh caoin, mao-mhin ;
 Na d' mhointich sgaoth-chearc' donn.

B' e sid an sealladh èibhinn,
 Do bhruachan glè-dhearg ròs,
 'S iad daite le gath grèine,
 Mar bhoisgnich lèug-bhui òir :
 B' 'iad sid an geiltre glè ghrinn,
 Cinn dèideagan measg feoir,
 Do bharraibh luibhean ceutach :
 'S foirm bhinn ag tèud gach eoin.

O lili rìgh na fluran !

Thug bàrr mais air ùr-ros gheug,
Na bhabagan cruinn, plùir-mhin,
'S a chrùn geal, ùr mar ghrèin :
Do'n uisge ud Allt-an-t-siucair,
'S e cùbhraidh d'a o bheud ;
Na rionnagan ma lùbaibh,
Mar reullain-iuil na spèir.

Do shealbhag ghlan 's do luachair
A bòrcadh suas ma d' choir :
Do dhìthein lurach, luaineach,
Mar thuairneagan do'n òr :
Do phreis làn neada cuachach,
Cruinn chuartagach aig t-eoin :
Barr braonain 's an t-sail-chuachaig,
Na'n dos an uachdar t-fheoir.

B' e sid an leughas lèirsinn,
Do luingeas brèid-gheal, luath,
Na 'n sguadronaibh seoil-bhrèid-chrom,
A bordadh geur ri d' chluais ;
Nan giusaichibh beo ghleusda,
'S an cainb gu leir riu shuas ;
'S Caol-muile fuar d'a reubadh,
Le anail speur fa thuath.

'S cruaigh a bharluinn fuair mi,
O'n fhuaran 's blasda gloir,
An caochan 's mò buaghan,
Ata fa thuath 's an Eorp ;

Lion ach am bòla suas deth,
 'S do bhrann dai fhuair ni's còir :
 Am puinse milis, guanach,
 A thairneas sluagh gu ceol !

Muim' altrom gach por uasail,
 Nach meith le fuachd nan speur,
 Tha sgiath fa 'n airde tuath orr',
 D'fhag math a buair, 's a fèur ;
 Fonn deis-oireach, fìor uaibhreach,
 Na spèuclar buan do'n ghrèin :
 Le sprèidh theid duine suas ann,
 Cho luath ri each na lèum !

'S aol is grunnd d'a dhailibh,
 Dh'fhàg nàdur tarbhach iad ;
 Air a meinn gu'n toir iad arbhar,
 'S tiugh, starbhanach ni fàs ;
 Bi'dh dearrasanaich shearr-fhiaclach,
 D' a lannadh sios am boinn,
 Le luinneaga binn nìonag ;
 An ceol a 's mìsle, roinn !

An Coir' ls fearr 's an dùthaich,
 An Coir' is sùghor fonn ;
 'S e Coiren Uillt-an-t-siucair,
 An Coiren rùnach lom ;
 'S ge lom, gur molach, ùrail,
 Bog mhiador dlù a thom,
 'M bheil mil is bairn' a brùchdadh,
 'S uisg' ruith air siùcar pronn.

An Coire searrachach, uanach,
 Meannach, uaigneach àigh ;
 An Coire gleannach, uaine,
 Bhliochdach, luath gu dàir ;
 An Coire coillteach, luachrach,
 An goir a chuach 's a Mhàrt ;
 An Coir' a faigh duin-uasal,
 Biast dhubh, is ruagh na chàrn !

An Coire brocach, taobh-ghorm ;
 Torcach, faoili blà ;
 An Coire lonach, naesgach,
 Cearcach, craobhach, gràidh ;
 Gu bainneach, bailceach, braonach,
 Breacach, laoghach, blàr :
 An sultor mart, is caora,
 'S a 's torach laoimsgir bàrr !

An Coire am bi na caoirich
 Na 'n caogadaibh, le 'n àl ;
 Le 'n reabhad 'g gabhail faoisgnidh,
 A 'n craicnibh maoth-gheal tlà :
 B' iad sid am biadh, 's an t-aodach,
 Na t-fhaoin-ghleannaibh 's na t-aird ;
 An Coire luideach, gaolach,
 'S e làn do mhaoinibh gràis !

An Coirc lachach, dràcach
 'M bi-guilbneich 's traigh-gheoigh òg ;
 An Coire coileachach, lan-damhach,
 'S moch, 's is an-moch spòrs :

'S tìom dhomh sgur d' an àireamh,
 An Coire 's fàsor pòr ;
 Gu h-inseach, doireach, blàrach,
 'S imcach, càiseach bò !

ORAN-LUAIGHE NO FUCAIDH, A RINN DUIN-UASUL D'A
 LEANNAN, AIR DH'I DHOL THAR FAIRGE.

LUINNEAG.

*Agus hò Mhòrag, no ho-rò,
 'S no ho-rè-ghealladh.*

A MHÒRAG chiatach a chuil dualaich,
 Gur h-è do luaigh a th'air m'aire.

Agus ho Mhorag, &c.

'S ma dh'imich thu null thar chuan uainn',
 Gu ma luath a thig thu thairis.

Agus ho Mhorag, &c.

'S cuimhnich thoir leat bannal ghruagach,
 A luaigheas an clò ruagh gu daingeann.

Agus ho Mhorag, &c.

O ! cha leagain thu do'n bhuala,
 Ma salaich am buachar t-anart.

Agus ho Mhorag, &c.

De cha leagain thu gu cualach ;
 Obair thruaillidh sin na 'n caileag.

Agus ho Mhorag, &c.

Gur h-ì Mòrag ghrinn mo ghuamag,
Aig am bheil an cuailen barr-fhionn.

Agus ho Mhorag, &c.

'S gaganach, bachlagach, cuachach,
Ciabhag na gruagaiche glaine.

Agus ho Mhorag, &c.

Do chùl peuchdach sios na dhualaibh ;
Dhalladh e uaislean le lannir :

Agus ho Mhorag, &c.

Sios na fheoirneanaibh ma d' ghuailibh,
Leadan cuachagach na h-ainnir :

Agus ho Mhorag, &c.

Do chùl pèurlach, òr-bhui, luachach,
Timcheall do chluasan na chlannaibh.

Agus ho Mhorag, &c.

A, Mhòrag ! gu bheil do chuailean
Ormsa na bhuaireadh gun sgainnir.

Agus ho Mhorag, &c.

'S ge nach iarr mi thu ri d' phùsadh,
Gu'm b' e mo ruin a bhi mar ruit.

Agus ho Mhorag, &c.

'S ma thig thu a rìs am lùbaibh,
'S e 'n t-èug a rùin ni ar sgaradh.

Agus ho Mhorag, &c.

Leanidh ma cho dlù ri d' shàilean,
'Sa ni bairneach ri sgeir mhara.

Agus ho Mhorag, &c.

Shiubhail mi cian leat ar m' eòlas,
Agus spailp do'n stroichd ar m' ain-eol.

Agus ho Mhorag, &c.

Gu leannain thu feadh an t-saoghail,
Ach thusa ghaoil theachd am fharraid.

Agus ho Mhorag, &c.

Gu'n chuireadh air mhisg le d'ghaol mi ;
'S mear aodrum a ghaoir ta m' bhallaibh.

Agus ho Mhorag, &c.

'S a Mhòrag 'gam bheil a ghruaidh chiatach :
'S glan a fiaradh thair' do mhala.

Agus ho Mhorag, &c.

Do shùil shuilibhear, shochdrach, mhòdhar,
Mhireagach, chomhnart, 's i meallach.

Agus ho Mhorag, &c.

Dèud cailce shasda na ribhinn,
Snaite mar dhìsn' air a ghearradh.

Agus ho Mhorag, &c.

Maighdean bhoidheach, na 'm bos caoine,
'S iad cho maoth ri cloidh na h-eala.

Agus ho Mhorag, &c.

Cìochan lèaganach na 'n gucag,
'S faile a *mhusca* d'a h-anail.

Agus ho Mhorag, &c.

'S ioma oig-fhear a ghabh tlachd dhìot,
Eididh Arcamh agus Mannuinn.

Agus ho Mhorag, &c.

'S ioma leannan a th' ag Mòraig,
Eididh Mor-thir agus Aruinn.

Agus ho Mhorag, &c.

'S ioma gaisgeach do ghaidheal,
Nach obadh le m' ghradh-sa tarraing :

Agus ho Mhorag, &c.

A reachadh le sgiath, 's le clàidhe,
Air bheag sgà gu bial na 'n *cannon* :

Agus ho Mhorag, &c.

Chunardaicheadh dol na 'n òrdaibh,
Thoir do chòrach, 'mach a dh' ain-deoin.

Agus ha Mhorag, &c.

'S iomadh àrmunn làsdoil, trèadhach,
Anna Duneideann, am baroil,

Agus ho Mhorag. &c.

Na faiceadh iad gnè do dhuais ort,
Dheanadh tarriang suas ri d'charraid.

Agus ho Mhorag, &c.

Mo chionn gun dheanadh leat èridh,
Do Chaipin fein Mac-'Ic-Ailen :

Agus ho Mhorag, &c.

Gu'n theann è roi' ro chàch riut,
'S ni e fàs e, ach thig thairis :

Agus ho Mhorag, &c.

Gach duine, tha 'n Uist a Muideart,
'S an Arasaig dhubh-ghorm a bharraich ;

Agus ho Mhorag, &c.

An Cana, an Eige, 's am Morror ;
Reisimed chorr ad Shiol-Ailen !

Agus ho Mhorag, &c.

'N am Alasdair, is Mhontròs',
Gu 'm ba bhòchdain iad air ghallaibh.

Agus ho Mhorag, &c.

Gun d' fhairich la Inbher-Lòchai,
Co bu stròichdich ann le lannaibh.

Agus ho Mhorag, &c.

Am Peirst, an *Kylsythe*, 's an Allt-eìriunn,
Dh' fhag iad Rèubalaich gun anam,

Agus ho Mhorag, &c.

Alasdair mor Ghlinne-Cothan,
'S bragad coimheach Ghlinne-garadh.

Agus ho Mhorag, &c.

Mar sin is an t-Armunn sleiteach,
Ge d' a tha e-fein na leanamh.

Agus ho Mhorag, &c.

Dh'èiridh leat a nall o'n Rùdha,
Anntram lu'-chleasach na'n seang-each.

Agus ho Mhorag, &c.

Dhruididh, na gaidheil gu leir riut,
Ge b' e dh'èiridh leat no dh'fhanadh.

Agus ho Mhorag, &c.

Shuagh, deich mile dhiubh air clè-dhuibh,
An cogadh Ri Sèurlus nach maireann.

Agus ho Mhorag, &c.

'S ioma Clò air 'n d'thug iad caitean,
Badar Catamh, agus Anuinn.

Agus ho Mhorag, &c.

Bha càch diulta teachd a luagh dhuibh,
'S chruinnich iad-san sluagh am bannail,

Agus ho Mhorag, &c.

A rì ! ba mhath 's an luagh-lamh iad,
'Nuair a thàirneadh iad na lannan !

Agus ho Mhorag, &c.

H-uile Clò a luaigh iad riabh dhuibh,
Dh'fhag iad e gu ciatech daingiunn :

Agus ho Mhorag, &c.

Teann, tiugh, daingeann, fite, luaite,
Daite ruagh, air thuar na fala.

Agus ho Mhorag, &c.

Greas-thairis le d' mhnathan luaighe,
'S theid na gruagaichin-sa marr riu.

Agus ho Mhorag, &c.

ORAN MHORAIR MHIC-SHIMIDH, CEANN-CINNIDH NA
FRISEALACH, A CHUIREADH GU BAS AN SASGUNN.

Air fonn—"Hap me with thy Petticoat."

'S LIONMHOR blanc a th' aguinne
Am Breatainn suas ri lionadh,
Neach dèantair gun ghnìomh chlàidhean,
Gu ceart gu bràth a sgrìobhadh ;
Gur h-ann diu ar n-àilleagan,
Ard àrmunn sin na rioghachd ;
Mac-Siomoin mòr a bhasaicheadh,
Le Parlamaid na mi-ruin.

Mo chion an t-ùrla bhlà-mhaiseach,
Bha cruaidh a's tlà 's na tioman ;
Air rèir 's mar bhiodh an t-abhar ann,
Bu staillinn bu phrìomh mheinn duit :
Bu bhras ri h-uchd do nàmhaid thu,
'Nuair thàirnte na lainn lìobhta ;
Bu bhàigheal caoin ri d' chàirdean thu,
Gun àrdan ach an-ìosal.

Bu bheartach an taigh stòrois sin,
 Do ghliocas còrr bha prìosoil ;
 So sgar tuagh an rogaire,
 O'n choluinn choir bha rioghal :
 Braon bu laog do thròcaireachd,
 A dh'òrdaich Dia na fìrinn
 Cha 'n eil an uchd an Fheoladair,
 Mac-D****sa ris an striopaich.

O bhailich sin Dhun-balaich ud !
 Searbh shaileir no 'n cam ghiùdun,
 Gu 'n stùr thu 'n Reulla-lainnireach,
 Fa thuath bu bharrand iuil duinn ;
 Ma gheibh thusa mathanas,
 Na d' pheaca-brath gun sgiursadh,
 'S cinnteach leam go 'n shabhaladh,
 Do lan dearbh-bhrathair Iudas.

T-fhìor mhaighisteir cliù-thoilteannach,
 Le foill gu 'n d'rinn thu phògadh,
 Gu smal chuir air na foinealaibh,
 An diamon sin dheagh Lobhat :
 Och ! 's Iudasach an t-sloitereachd,
 A rinn thu air bhrìob òir oir'n !
 Gur h-ioma neach a dh' fhoineachas,
 Co 'n troiteir rinn an dò-bheirt ?

O Lèug na buaghan soilleire !
 Fhìor chainniull gach deagh sheanchais !
 Bu lìonmhor cuimhil ghoireasach,
 Chinn sgoinneal ann a t-eanchainn :

Ri cogadh bha thu misneachail,
 Deagh-ghibteannach àird-mheanmnach ;
 An sìth bu treorach gliocas duit ;
 'S b' fhior phiseachail do leanbhainn.

Fior mhire geal na cruaghach thu,
 'S a chruadal nach d' rinn lùbadh ;
 Gun dad do mheasgadh truailidh,
 Na d' mhèinn uasail deis na fùirneis ;
 Bu cho sean do bhualadhs',
 Agus suaichiontas do chuinnidh,
 Nach Criodaidhnean chuir tuairgneadh ort,
 Ach sluagh sin *Bhelsibùba*.

O Reulla geal na cuirtèalachd !
 Chinn lan do shùrd garg rioghaill ;
 Thug gradh do'n Tearlach Stiùbhartach,
 'S bha dùrachdach d' a shìnsreadh ;
 Gu 'n thuit thu a d' mhairteoir cùramach,
 Ais-leath a chrùn 's do rioghachd :
 'S t-anam glan air ùmhlachadh,
 Thug thu do Dhia na firinn.

Gurr grinn am bàs ri 'n d'fhuirich thu,
 'S a dh fhuilig thu gu ciatach ;
 Gur mòr na gibhtean bunailteach,
 Sèamh, furusach, thug Dhia dhuit,
 'Nuair liubhair thu gu furanach,
 Do chorp a ghuin, 's riasladh ;
 Le d' chreidimh daingiunn curaidseach,
 Do mhuineal do na biastan.

Och, och ! na leoghain thrèidheach sin !
 'S na spioraid thrèuna chruaghach,
 'Nach bogaich bàs gu h-èugcoir iad ;
 Croich, gèuragan, no tuaghan ;
 Och 's glòrmhor, glan, ard eibhneasach !
 'N ais-èridh san la-luain sin,
 'S d——h's crith le dèisdin orr',
 A rèicill as na h-uaighean.

'S lionmhor caochan cubhraidh mear,
 'S bras shiublachain na t-fhion-fhuil,
 Nach rig mi leas bhi 'g-urachadh,
 Sgrìobh ùdair siòs do fhriabhach ;
 Fuil Stiubhartach a Chrùin ud,
 Air a dùbladh na d' chorp prìseil ;
 'S gach fuil a 's uaisle flùrana,
 Gu lèir 's fiù 's an rioghachd.

Gur barail a measg mhuc-airean
 Nach eil biadh mhuc 's an t-saoghal,
 A dh'fhàgas cho lom-luchdor iad,
 'S cho sultor ri feoil dhaoine :
 Tha Deors, a's a chuid uirceanan,
 Dèis na mhurt e dh'uaislibh,
 Am muineil cho garbh sturranda,
 'S gur gann is urra tuagh annt'.

Tha sgairteachd glaodhaich diadhaltais,
 Ard dlù, mar bha fuil Abel,
 O chreuchd na Mairteoir cliuiteach ud,
 Thig gort, is sgiurs, is plàigh oirbh ;

Air gach ball do 'n t-jury ud,
 A shuidh an cuirt d'an dìteadh ;
 Gach fianais fheallsa dhùbailte,
 Gu sgiursar è trì-filte.

O ! 's garbh a dhialar fàst so,
 Air amhaichean na 'n rèubal,
 'Nuair thig am Priunnsa flathachas,
 'S fearg chathanach na èudann ;
 Le faobhar a lann crathanach,
 Gu sgathar sos gu fèur iad ;
 Bi'dh croich, is tein' is claidheamh ri'bh,
 Gun fhaidhidinn d' ar cèusadh.

Càr deas do 'n chuibhill bhàsor-sa,
 'S na fuilig àr do Crìosdaidh ;
 Thoir as an Eipheid sglabhaich sinn,
 Gu fonn Chanàan priseil ;
 Air neo, sgrios Rìgh Pharo so,
 Le claidheamh, plaigh, a's griosach ;
 'S cuir Maois a's armailt thàbhachdach,
 Thoirt bairlinn d' a bheir cìos deth.

Tha sinne dèis ar sàraiche,
 Ar n'àraich' 's mòran sgìos oir'n ;
 An dràbhag a ta màirean d'inn,
 Air feadh na 'n càrn air sìothladh ;
 Le mheud 's tha dh'fhìabh ro'r naimhdibh oir'n,
 'G ar sealg a ghnà 's na h-ìnseabh :
 Gu 'n d' rinn iad tràille granda dh'inn.
 O ! Thearlaich fair reliobha.

SMEORACH CHLOINN RAONUILL.

LUINNEAG.

*Holaibh o iriag hòroll ò,
 Holaibh o iriag hòro i,
 Holaibh o oriag hòroll ò,
 Smeorach le Clann Raonuill mi.*

GUR e mis' an smeorach chreagach,
 An deighs' leim bharr chuaich mo nidein,
 Sholar bidh do'mìanaibh beaga,
 Sheinneam ceol air bhàrr gach bidein.

Holaibh o iriag, &c.

Smeorach mise do Chlann Dōnuill,
 Dream a dhithicheadh, a's a leonadh,
 'S chuireadh mis' an riochd na smeoraich
 Gu bhi seinn, 'sa cuir ri ceol doibh.

Halaibh o iriag, &c.

Sa chreig ghuirm a thogadh mise
 An sgireachd Chaisteil duibh nan cliar
 Tìr tha daonnan ag cuir thairis
 Le tuil bhàinne meal' a's fion.

Holaibh o iriag, &c.

Sliochd nan Eun o'n Chaisteil thiream,
 'S o Eilean Fhionain nan gallan,
 Moch, a'sfeasgar togar m'iolach.
 Seinn gu bileach, milis, mealach.

Holaibh o iriag, &c.

Tha mi de'n ghŭr rioghail, luachach,
 'S math eun fhaotainn a nead uasal,
 Ghineadh mi gun chol, gun truailleadh,
 Fo sgiathaibh Ailein Mhic Ruairidh.

Holaibh o iriag, &c.

Cinneadh, glan gun smùr, gun smodan
 Gun smal gun luaith ruaidh, no ghrodan,
 'S iad gun ghiomh, gun fheall, gun sodan,
 'S treun am buill' an tiugh nan trodan.

Holaibh o iriag, &c.

Cinneadh rioghail, th'air am buaineadh,
 A meribh meara na cruadhach,
 'S daoimein iad gun spar, gun truailleadh,
 Nach gabh stùr, gnè, smal, no ruadh-mheirg.

Holaibh o iriag, &c.

Cinneadh mor gun bhosd gun sparán,
 Suairce, siobhailte, gun ràpal,
 Caomhail, cineadail ri'n cairdean,
 Fuilteach, faobharach ri namhaid.

Holaibh o iriag, &c.

Raonallaich nan òr chrios tagach,
 Nan luireach, nan sgiath, 's nan clogaid,
 A theid sios gu gunnach, dagach,
 Nu fir ghasda shunntach, chogach.

Holaibh o iriag, &c.

Sud na h-aon daoine th'air m'aire,
 Nach dianadh air spuileadh cromadh,

Dhianadh anns an àraich gearradh
Cinn ga'n sgaradh, cuirp ga'm pronadh.

Holaibh o iriag, &c.

Ach mur d'thig mo Righ-sa dhathigh
Triallaidh mi do dh'-uamhaig shlocaich,
'S bithidh mi'n sin ri caoidh, 's ri basraich,
Gus am faigh mi bas le osnaich.

Holaibh o iriag, &c.

Ach ma thig mo phriunnsa thairis
Cuirear mis' an cliabhan lurach,
'S bithidh mi canntaireachd gu builleach
'S ann an arois ni mi fuireach.

Holaibh o iriag, &c.

Madainn cheitean am barr gach badain
'Sgaoileadh ciuil o ghlaic mo ghuibein
'S aluin mo thruitreach, s mo ghlagan,
Stailceadh mo dha buinn air stuibein.

Holaibh o iriag, &c.

Gur e mise cruit nan cnocan,
Seinn mo leadain air gach bacan,
'S mo chearc fein gam' bheus air stocan,
'S glan ar glocan air gach stacan.

Holiabh o iriag, &c.

Crith chiuil air m'ugan da bogadh,
'S mo chom tur uile làn beadraidh,
Tein' eibhinn am uchd air fadadh,
S mi air fad gu damhs'air leagail.

Holiabh o iriag, &c.

'Nuir chuirean geoic air mo ghogan,
 'Sa thogain mo shailm air chreagan,
 Sann orm fein a bhiodh am frogan,
 Ceol ga thogail, 's bron ga leagail.

Holiabh o iriag, &c.

Eoin bhuchalach bhreac na coille,
 Le'n organaibh ordail mar reinn,
 'S feadag ghlan am beul gach coilich,
 'S binn fead-ghuìl air gheugaibh baraich.

Holiabh o iriag, &c.

'S mis an teunan beag le m'fheadan,
 Am madainn dhriuchd am barr gach badain,
 Sheinneadh na puirt ghrinn gun sgreadan,
 'S ionmhuinn m'fheadag feadh gach lagain.

Holiabh o iriag, &c.

Togamaid deoch slainte na h-armailt,
 Dh-eirich le Tearlach o'n gharbhlaich,
 Na fir ghasda dheanadh searr-bhuain
 Air feoil 's cnaimhean nan dearg chot.

Holiabh o iriag, &c.

Olamaid fliuchadh ar slugain,
 'S cuireamaid mu'n cuairt la'n nogain,
 'Slainte sheumais suas le suigeart,
 Tosta Thearlaich sios le sogan.

Holiabh o iriag, &c.

Slaint' an Teaghlaich rioghail inmheich
 Olamaid gu sundach, geanail,

'S nigheamaid ar sgornain ghionaich
Le dram milis, suileach, glaineach.

Holiabh o iriag, &c.

Cuireamaid sios feadh ar mionaich
Tosta nan curaidhean clannach,
Nan colg gasda sgaiteach, biorach,
Tro mhor sgil air comhrag lannach.

Holiabh o iriag, &c.

O tha mi teannadh gu oir-thir,
Ullaicheam m'acair gu cala,
Tosta Mhuideirt ceann nan Seileach,
'San t-slaint eil' ud triath nan Garrach.

Holiabh o iriag, &c.

Lìonaibh suas as olaibh bras i,
Slainte Raonuill oig o's deis i,
Sguìribh dh'amharc thugaibh as i,
Siabaibh leibh i as a teas i,

Holiabh o iriag, &c.

Strac suas a ghlaine cheudna,
Cuimhnicheamaid slaint an t-Steibhtich
Ridir òg gasda na eireadh,
Dol le sgairt a shracadh bheistean.

Holiabh o iriag, &c.

Slaint Iarl Antrum s' tosta prisail,
'Sna tha 'n Eirinn chlaimaibh Milidh,
Tha mo shileadh bàthadh m'iataidh
Chionn gu'm bheil mo bheul lan mislein.

Holiabh o iriag, &c.

Diolamaid gu foirmail, frasach,
 Slainte Bhaosdail mu'n stad sinn,
 Laoch trèun a dh'eireadh sgairtail,
 Chuir *retreat* air bheistean Shagunn.

Holiabh o iriag, &c.

Lion suas duinn glaine do'n Deasach,
 Learganaich nan gorm lann claiseach,
 Laochraidh sgathadh cheann a's leasraidh,
 Na suinn sheasach, shundach, mhaiseach.

Holiabh o iriag, &c.

Co namhaid sin riu sheasadh,
 'S cruaidh ruisgt nan duirn gu slaiseadh?
 Anns an ruaig nuair ghabhadh teas iad,
 Le luth chleasan bhualadh *shaisean*.

Holaibh o iriag, &c.

Greasam gu finid gun stopadh,
 Ach cha mhiann leam a bhi bacach,
 Puirt chiuil na smeoraich dosaich,
 Tostam fìor sheobhac na Ceapaich.

Holaibh o iriag, &c.

Togamaid slainte nan Gleannach,
 O chothann nam bradan earrach
 Bheireadh air bocanaibh pilleadh,
 Cha bu ghioracach iad air bealach.

Holaibh o iriag, &c.

Cuireamaid mu'n cuairt gu toileach,
 Slainte Mhic Dhughail o'n bharraich,

Cridhe rioghail, reamhar, solais,
Tha na bhrollach shios am falach.

Holaibh o iriag, &c.

Chuimhnicheam Iain Ciar a Lathurn,
Aig nach robh an *stoidhle* cumhann,
Gheibh e muirn, a's onair fhathach,
A's caitheadh *drais* mar as cubhaidh.

Holaibh o iriag, &c.

Ciod am fath dhoibh bhi ga'r tagradh?
'S nach urr' iad chuir reinn cluigean,
Sguiribh de'r boilich 's de'r spaglain,
'N rud tha agaiun, 's Dia thug dhuinn.

Holaibh o iriag, &c.

DEOCH SLAINTE THEARLAICH.

LUINNEAG.

*'S gun òlain slainte Thearlaich,
Ged' leonadh i gu bàs mi,
A cheann gu faicinn e le ghaigich
Tigh'n dhachaidh gu àite.*

AN litir ghluais mo dhochas,
A a d'fhiosraich mi Di-dòmhnach,
Gu'n d'thug sibh briseadh air luchd chāsag,
D'fhag sibh lag gun treòir, iad.

'S gun òlain slainte, &c.

Clann Domhnuill chruaid na'n fraoch-bheann
 A choisin buaigh sa chaonnaig,
 Gnr fada chluinte fuaim ur cruaghach,
 Tigh'n tro thruaillean caola.

'S gun òlain slainte, &c.

'Sleat Domhnull bàn o Lochaidh
 Le fhir laidir chròdha
 'S le lannan glasa, dù'-ghorm, sgaiteach,
 'S math gu casgairt feola.

'S gun òlain slainte, &c.

Slèat Eobhan ban o chluainidh,
 'S Bu mhath gu sgaradh chluas dhiubh,
 Le sginen biorach dheanadh pinne,
 'Sa d'fhagadh sile chnuac iad.

'S gun òlain slainte, &c.

Gur h-ìomadh Oigear Meamnach
 A dh'areadh leat fo'n armaibh,
 Bu neo-ghliogach dol san trioblaid,
 Griogairich Bhraid-Albainn.

'S gun òlain slainte, &c.

Mac-Shimidh òg on aird leat,
 Mar Leoghan ri uchd namhaid.
 Le fhir dhearga, smioral, fheargach,
 'Leagadh mealg ma sailtean.

'S gun òlain slainte, &c.

Sleat Siosalaich na'n geur lann,
 Theid sgiobalta na'n eide,

Bìdh rìnn gu ceilg orra 'n teas feirge,
D'fhagadh earblaich creuchdach.

'S gun òlain slainte, &c.

Tha clann-an-Toisich Rioghail
Na leoghaine nach Srichdeadh,
Le lannan guineach sgoltadh mhuineal
S iad nach fuiling mi-mhodh.

'S gun òlain slainte, &c.

Nuair theid an crun air Seurlas,
Bìdh sinuid air caille ceire,
Bìdh lasair-ait air bharr gach caisteil,
As dìbh gu bràs ga h-eibheachd.

'S gun òlain slainte, &c.

ÒRAN DO'N PHRIONNSA.

LUINNEAG.

*O hi-ri-ri tha e tighinn,
O hi-ri-ri, 'n Rìgh tha uainn,
Gheibheamaid ar n'airm 's ar n'èideadh
'S breacan-an-éileadh an cuaich !*

'S EIBHINN leam fhein tha e tighinn,
Mac an Rìgh dhlighich tha uainn,
Slìos mòr rìoghail d'an d'thig àrmachd,
Claidheamh a's targaid nan dual.

O hi-ri-ri, &c.

Samhuil an Fhaoiltich a choltas,
 Fuaradh froise 's fada-cruaidh,
 Lann thanna 'na 'laimh gu cosgairt,
 Sgoltadh chorp mar choirc' air cluain.

O hi-ri-ri, &c.

Torman do phìoba 's do bhrataich,
 Chuireadh spiorad bräs 'san t-sluagh,
 Dhèireadh ar n àrdan 's ar n'aigne,
 'S chuirte air a phrasgan ruaig !

O hi-ri-ri, &c.

Tairneanach a *bhomb* 's a *channain*,
 Sgoilteadh e'n talamh le' chru'as,
 Fhreagradh dha gach beinn a's beallach,
 'S bhodhradh a mhac-tall' ar cluas !

O hi-ri-ri, &c.

Gur mairg d'an èideadh san là sin,
 Còta granda 'n mhàdar ruadh,
 Ad bhileach dhubh a's *coc-àrd* innt',
 Sgoiltear i mar chäl m'an cluais !

O hi-ri-ri tha e tighinn,

O hi-ri-ri, 'n Rìgh tha uainn,

Gheibheamaid ar n'airm 's ar n'èideadh

'S breacan-an-éileadh an cuaich !

ÒRAN EILE DO'N PHRIUNNSA.

LUINNEAG.

*Thug hò-o, laill hò-o,
Thug o-ho-rò 'n aill leibh,
Thug hò-o laill hò-o,
Seinn o-ho-rò 'n aill leibh.*

Moch 'sa mhadainn 's mi dùsgadh,
'S mor mo shunnd 's mo cheol gaire ;
O'n a chuala mi 'm Prionnsa,
Thigh'n do dhuthaich Chlann Rà'ill.

Thug hò-o, &c.

O'n a chuala mi 'm Prionnsa,
Thigh'n do dhuthaich Chlann Rà'ill ;
Grainne mullaich gach Rìgh thu,
'Slan gu'n pill thusa Thearlaich.

Thug hò-o, &c.

Grainne mullaich gach Rìgh thu,
Slan gu'n pill thusa Thearlaich ;
'S ann tha 'n fhìor-fhuil gun truailleadh,
Anns a ghruaidh is mor naire.

Thug hò-o, &c.

'S ann tha 'n fhìor-fhuil gun truailleadh,
Anns a ghruaidh is mor naire :
Marr-ri barrachd na h-uaisle,
'G-eiridh suas le deagh nadur.

Thug hò-o, &c.

Marr-ri barrachd na h-uaisle,
 'G-eiridh suas le deagh nadur ;
 'S na 'n d' thigeadh tu rithisd,
 Bhiodh gach Tighearn' na 'n aite.

Thug hò-o, &c.

'S na 'n d' thigeadh tu rithisd,
 Bhiodh gach Tighearn' na 'n aite ;
 'S na 'na cairicht' an crun ort,
 Bu mhuirneach do chairdean.

Thug hò-o, &c.

'S na 'n cairicht a crun ort,
 Bu mhuirneach do chairdean ;
 'S bhiodh Lochiall mar bu choir dha,
 Cuir an ordugh nan Gaidheal.

Thug hò-o, &c.

'S bhiodh Lochiall mar hu choir dha,
 Cuir an ordugh nan Gaidheal ;
 A's Clann Donuill a chruadail,
 Choisinn huaidh anns na blaraibh.

Thug hò-o, &c.

A's Clann Donuill a chruadail,
 Choisinn buaidh anns na blaraibh ;
 'S iad gu 'n cumadh a cho-strith,
 Ri luchd chotaichean maduir.

Thug hò-o, &c.

'S iad gu 'n cumadh a cho-strith,
 Ri luchd chotaichean maduir ;

Sud a chuideachd bhiodh foirmeil,
Boinneid ghorm a's coc-ard orr'.

Thug hò-o, &c.

Sud a chuideachd bhiodh foirmeil,
Boinneid ghorm a's coc-ard orr ;
'S bhiodh am feile 'sa'n fhasan,
Marr-ri gartana' sgarlaid.

Thug hò-o, &c.

'S bhiodh am feile 'sa'n fhasan,
Marr-ri gartana' sgarlaid ;
Eile cuaich air bhachd easgaid,
Paidhir phiostal 's lann Spainnteach ;

Thug hò-o, &c.

Eile cuaich air bhachd easgaid,
Paidhir phiostal 's lann Spainnteach ;
'S na 'm faighiun mo dhurachd,
Bhiodh an Diùc air dhroch caramh ;

Thug hò-o, &c.

'S na 'm faighinn mo dhurachd,
Bhiodh an Diùc air dhroch caramh ;
Gu 'm biodh bùidseir na feola,
Agus a chorcach m'a bhraghad !

Thug hò-o, &c.

Gu'm biodh bùidseir na feola,
Agus a chorcach m'a bhraghad ;
'S gu'n gibhtinn a mhaighdeann,
Mar oighreachd d'a bhrathair.

Hug hò-o, &c.

'S gu 'n gibhtinn a mhaighdeann,
 Mar oighreachd d'a bhrathair—
 Ach slàn gu'n d'thig thu 's gu 'n ruig thu,
 Slàn gu'n d' thig thusa Thearlaich.

Hug hò-ro, &c.

IOMRAICH AN ÙDAIR A' EIGNEIG,
 DO DH' INNER-AOIDH.

DH fhalbh mi a' narachan creagach,
 Lan conaisg 's do phreasaibh sgrogach,
 Bioran, dreathuin ann da m' bhriogadh,
 Roi' m' chliabh gu neimhneach da m' brodadh.

Fonn crainntidh tioram nach ladhach,
 Gun mhin-fheur gun lon gun bhoglach,
 Cho 'tioram ri spuing gu fradadh,
 Ghabhas fadadh 's lasadh tograch.

Gun neòinein, gun soghrach, gun seamrag,
 Air dol ha theine le tiormachd,
 Sud am fearunn nach 'eil iomlan,
 Fo speuran na n sionntaidh iomluadh.

Liath-reotha gun dearsa greine,
 Feadh srath a ghlinne 's a shleibhtean,
 Crann-shneachda spionadh a speuran,
 Frasadh mu m chluasan 's mu m' eudunn.

Am fonn sgraingeil, griomach, tomach,
 Chinn do gach ni solta; lomach,

Baile caol gun sult nach bronnach,
Lom-lan do bhratagan croma.

Gart an fhaoiltich gach aon iall air,
'S e daonan an caithream fiabhrais,
Gun iuchar, gun cheitein grianach ;
Ach fadadh-cruaidh 's an airde 'n iar air.

'S e buain froise do chloich-mheallain,
A dheanadh ar cluasan a sgioladh,
Cha deanadh ar barail ar mealladh,
Sin an fhras bu doirbhe sileadh.

A maor thug dhomh-sa a bhairlinn spreigail,
An crom-shronach fo' smig ga spagadh,
Ghairm e rium mur ghlaistig sgreidich,
M' iumraich a thoghail 'n gradaig.

Ghabh mi comhnuidh an Inner-Aoidh.
Bail' ion-mholta, solta, gaolach,
'S e gu solach, torrach, maoineach,
Muirneach, so-ghradh, feurach, faoilidh.

Baile gun ghlaistig gun bhochdan,
'S caisrigte gach crann sgach foid dheth
Gun deanntag, gu charran, gun fhotus,
Lomlan chluaran, lilidh 's ròsan.

A mhaghan a borcadh do noeinein,
Strachta do dheagh mheasan oirdheirc,
Cha chinn lus bhios searbh am foid dheth
Barrach, bainnech, meallach, so-ghra'ch.

Fiamh a ghair air strath 's air mor-bheann,
 A' madainn mhaighe's grian gan òradh.
 Cur anam-fàis le blathas nam poraibh,
 H-uile là toirt bar air boichid.

Baile blath s math fas gach seors' ann,
 Dealt an aigh air bar gach feoirnein,
 Beo-chluig-chiuil an dos gach mhor crainn,
 Tilgeal cheileir graidh o n sgornain,

B' òraid' eibhinn seirm na coisridh,
 Am bar na n geug a' seinn na 'n òran,
 Leadain theud-bhinn ainglidh ghloir-mhor,
 'S laoidhean grèite, cèutach, ceòl'ar.

'S fortan leam gun d fhàg mi Eigneag,
 Ionad cruaidh na n dris bu ghèire,
 Am fonn sporach, sgorach, bèura,
 Dh fheannadh m'fheòil ma'r chuirc dhroch rèusair.

Fàilt' ort fein a Pharrais fhaoilidh,
 Inner-Aoidh am baile tlachd-mhor,
 Biodh m'anam 's mo chorp gu naomha,
 O fhuair mi sgàoilte as na glasan.

Chuibhtich mi tagha na piocaid,
 Am fear a bhà riochdail na chàsan,
 Dheanadh as-caoin eaglais chruaigh oirn,
 Nan ciuinneadh a chluas fríth-chasad.

Chiubhtich mi asgart a's teine,
 'S gach nì bhiodh na bhoile gu lasadh,

Chuibhtich mi seangan na n crioman,
'S gach nì biorach bhiodh 'g a m speachadh.

Chuibhtich mi spuir a chait fhiadhaich,
'S dodhran iargallta na brachdluinn,
A neach sin a chàin gu dàor mi,
'S a bheum gun aobhar a chlag rium.

Gun do theich mi o' fhraoch sgriachain,
A loisg m' fhiasag dhiom le shradan,
Cuir bhramanan dearga tein as,
'S gun tholl e gu deireasach ma chnaimhean.

Gun chuibhtich mi righ nan searbhadh,
Domblas, Earraghlas, a's tombaca,
'S gach biastag a bha da m' ithe,
Connsbeach, creathlagan is beachunn.

Ach o thànig mi dh Inner-Aoidh,
Thiunndaidh riumsa caoin gach ascaoin,
Is gach rud bha cuir orm trioblaid,
Rinn Dia gu sgiobalta 'n casg dhìom.

FAILTE NA MÒR-THIR.

LUINNEAG.

*H-eitirin àirin uirin o h-o ro,
H-eitirin àirin h-o rò.*

FAILT' ort fein a mhòr-thir bhoidheach,
Anns an òg-mhios bhealltuinn.

H-eitirin, &c.

Grian-thir òr-bhuidh, 's uaine còta,
'S froinidh ròs ri h-alltaibh.

H-eitirin, &c.

Le biadh 's le dibh a' cuir thairis,
Cha d'theid Earrach teann orr.

H-eitirin, &c.

'S ianach, lurach, slìos a tulaich,
S duilleach 'mullach chrann innt.

H-eitirin, &c.

A choill gu h-uile fo làn-duilleach,
'S i na culaidh-bhainnse.

H-eitirin, &c.

'S bainneach, bailceach, braonach glacach,
Bruachan tachdrach, ailleart.

H-eitirin, &c.

Uisge fallain na'n clach geala,
Na do Bhaile Geamhraidh.

H-eitirin, &c.

'Slionach, slatach, cuibhleach, breacach,
Seile ghlas nan samhnan.

H-eitirin, &c.

Mor-thir ghlan nam bradan tarra-gheal,
'S airgeadach cuir lann orr'.

H-eitirin, &c.

Tir lan sonais, saor o dhonus,
Gun dad conais dràndain.

H-eitirin, &c.

Seirceach, caidreach, gun dad sladachd,
Saor o bhraid, 's o anntlachd.

H-eitirin, &c.

'S àluinn a beinnean, 'sa sraithean,
'S èibhinn dath a Gleanntan.

H-eitirin, &c.

Graidhean dhearg a' tàmh mu fircach,
Eilid bhiorach, 's mang aic',

H-eitirin, &c.

Boc air daradh timchioll daraig,
'N dèigh a leannain cheann-deirg.

H-eitirin, &c.

Searrach bhuicin anns an ruicil,
'S e sìr chruiteil dhannsaidh.

H-eitirin, &c.

Na meinn bheaga 's iad ri beadradh,
Anns na creugan teann air.

H-eitirin, &c.

Coilich choille, 's iad ri coilleig,
Anns an doire chrainntail.

H-eitirin, &c.

Cnothach, caorach, dearcach, braonach,
Glasrach, raonach, aibhneach.

H-eitirin, &c.

'S deiltreach, laomach, meiltreach, caointeach,
A fuinn mhaoineach, leamhnach.

H-eitirin, &c.

'S cùbhraidh 'sùthan, 's badach luibhean,
Ris a bhruthainn ann-teas,

H-eitirin, &c.

'S feurach, craobhach, luideach, gaolach,
An tìr fhaolaidh sheannsail.

H-eitirin, &c.

Grian ag èiridh 'g-òradh sleibhe,
'S beachan gheug ri srannraich.

H-eitirin, &c.

Seillein ruadha diogladh chluaran,
'S mil ga buain le drandan.

H-eitirin, &c.

Breac le sùlas leum a buinne,
Ruidh nan cuileag greannar.

H-eitirin, &c.

Bàrr gach tolmain fo bhrat gorm-dhearc,
Air gach borachan alltain.

H-eitirin, &c.

Lusan cùbhraidh mach a' brùchdadh,
'S cuid diubh cùl-ghorm bairn-dearg.

H-eitirin, &c.

'S ceolar, èibhinn, bàrr gach gèige,
'S an eòin fein a danns' orr'.

H-eitirin, &c.

Crodh air dàir am bàrr an fhàsaich,
'N fhèoir nach d'thàs gu crainntidh.

H-eitirin, &c.

'S iad air theas a' ruidh le 'm buaraich,
'S tè le cuaich gan teann-ruidh.

H-eitirin, &c.

'S miosrach, cuachach, leabach, luachrach,
Dol gu buailidh 's t-sàmhradh.

H-eitirin, &c.

'S ò'nach, uachdrach, blàthach, cnuachdach,
Lòn nam buachail annta.

H-eitirin, &c.

'S ìmeach, gruthach, meogach, sruthach,
Au imirich shubhach, shlambach.

H-eitirin, &c.

Deoch gun tomhas dol far comhair,
Gun aon ghlothar gainntir.

H-eitirin, &c.

MÀRAI SHUGAIDEACH.

Air an f honn cheudna.

LUINNEAG.

H-eitirin àirin ùirin ó h-o ro

H-eitirin àirin h-ò rò.

A MHARAI Shugaideach 's ròsach riùteach thu,
Bu cheòl cuideachd anns gach àit' thu,

H-eitirin, &c.

A mhàrai mhòdhail a bheoil riathraich
Bha mi riabh an geàll ort.

H-eitirin, &c.

'Struagh ! nach robh mi leat mar leannan,
Falbh nan Gleannan fhàsach,

H-eitirin, &c.

A Mharai bhoidheach 's dearg do chota,
Fiamh an òir air fhaitheam !

H-eitirin, &c.

Gruaidhean craobhach, slios mar fhaolainn,
Caoineal, caomhal, cairdeal,

H-eitirin, &c.

'S gil' thu no gruth 's deirg' thu no'n fhuil,
'S binn' thu no guth clàrsaich.

H-eitirin, &c.

Greannar, faoilteach, gu neo-bhaosgach,
Choisin gaol gach àrmuinn.

H-eitirin, &c.

Dhiult thu Tighearna ghlinn-Liobhain
Agus Rìgh na Spainnte !

H-eitirin, &c.

Dhuilt thu Tighear'n òg Ghlinne-Garraidh,
Agus Mac a Mhàidseir !

H-eitirin, &c.

Dhiult thu sin a's fear nach b'anaid.
Dhiult thu Mac a bhailidh !

H-eitirin, &c.

Dhiult thu Iarl-Antrum a Eirinn
'S phòs thu Seumas clàrsair !!!

H-eitirin, &c.

IORRAM CUAIN.

GUR neo-aoidheil turas faoiltich,
Ge d' bhiodh na daoine tabhachdach.

An fhairge molach, bronnach, torrach,
Giobach, corrach, rapalach.

'S cruaidh ri stiuradh bial-mhuir dduldaidh,
Teachd le bruchdail charsanach.

Clagh a chulain cha b'e 'n sugradh,
'S e ri buirein bachdanach.

An cùlanach feìn cha n e 's fasa,
Agus lasan ardain air.

Teachd gu dlù' n deigh a cheile,
Agus geumnaich dar orra.

An fhairge bhaiteach, 'sa bial farsuing,
Agus acras araidh oirr'.

'S mairg a choimeas muir ri mointich,
Ge d' bhiodh mor-shneachd strachd orra.

Neoil a' gealadh oidhche shalach,
Gun aon chala sabhailte.

Dubh-ra-dorcha gun dad ghealaich,
Oir-thir aineol' ard-chreagach.

Gaoth aig seideadh, muire 'ag eiridh,
'S fear ag eubhach ard ghuthach :—

“ Sud e' tidhinn 's cha n'ann righinn,
Croch-mhuir, friothar, basanach.

Cum ceann caol a fiudhaich direach,
Ri muir diolain, dasunnach.”

Ach dh'aithnich sinn gun sheol sinn fada,
A mach san t-samh 's bu ghabhaidh sin.

'S leag sinn a croinn is' a h-aodach,
'S bu ghnìomh dhaoine caileachdach,

'S chuir sinn amach cliathan rìghne,
Is bu ghrinn an alach iad.

Is shuidh orr' ochdar, theoma, troma,
Is sgoillteadh tonnan stàplinneach.

Héig air chnagabh, hùg air mhaidean,
'S cogul bhachd air t-àbranaibh.

Iad a mosgladh suas a chèile,
'S masgadh treun air sàil aca.

Sgianan lochdrach ràmh a Lochluinn,
'Bualadh bhoc air bhàr-linnin.

Iad a' traoghadh suas na dìle,
Le neart fìor-gharg ghàirdeinean.

Cathadh mara 's marcachd-shìne,
'S stoirm na sìon, da n sàrachadh.

Lasraichin sràd theine shiunnachain,
Dearg o'n iumradh chàileachdach.

Iad ag obair as an lèintean,
Hùg is thèig da ràmh aca.

Iorram ard-bhinn shuas aig Eamunn,
Ann an clèith ràmh bràghada.

Aonghas mac Dhonnachaidh da rèir sin,
A rì ! bu trèun a thàirneadh è.

Donnacha Mac-Uaraig a luagh leo,
'S b' fhada buan a spàlagan.

Bha fuaim aon-mhaid' air chleith ac'
Bualadh spèicean tàbhachdach.

Raimh dam pianadh, 's fir dan spianadh,
'N glachdaibh iarnaiddh àrd-thonnach.

Gallain chiatach, leoghar-liaghach,
Fuirbi dian da n sàrachadh.

Lunnun mìne, 's duirn dan sìneadh,
Seile sios air dhearnaineann.

Muir ag osnaich shuas ma toiseach,
Chuip-gheal, choip-gheal, ghàir-bheuchdach.

Suas le sguradh saoidh ri bùirein,
Le sior dhurachd sar iomaraiddh.

Slabhraidh chuirneineach ri dùdail,
Shios rinn stiur a fagail ann.

Gaoth na deannan 's i ri feannadh,
Na'n tonn ceann-fhionn ràsanach.

Na fir lughor an deigh an rùsgaidh,
A' cur smùid dheth an àlsichean.

Chaidh cha mhìtiche a misneach,
Na fir sgibidh thabhachdach.

Rìgh an eagail, *Neptun* ceigeach.
Ri sior sgreadail—" bàthar sibh !"

Gu'm b'fhad' uamhuinn muir ri nualraich,
'S cathadh cuain a stràcadh orr'.

'Ghuidh an sgiòba geur na dùilin,
S fhuair an urndigh gràsadh dhoibh.

Smachdaich *Eolus* na spèuran,
'S a bhuilg shèidibh àrd-ghaothach.

Gun d' rinn *Neptun* fairge lômadh,
Mar bhiodh glaine sgàthan ann.

Sgaoil na neòil bha tònn-ghorm cìar-dhubh,
'S shoilsich grian mar b' àbhaist dh'ì.

'S mhothaich an sgioba do dh' fhearunn,
'S ghlac iad cala sàbhailte.

Ghabh iad pronn, a's deoch, a's leaba,
S' rinn iad cadal samhach orra.

A BHANARACH DHONN.

LUINNEAG.

*A Bhanarach dhonn a chruidh,
 Chaoin a chruidh, dhuinn a chruidh,
 Cailin deas donn a chruidh,
 Cuachag an fhàsaich.*

A BHANARACH mhìogach
 'S e do ghaol thug fo chis mi,
 'S math thig lamhainnean sìod'
 Air do mhìn-bhosan bàna.

A Bhanarach dhonn, &c.

'S mòr bu bhinne bhi t-èisteachd
 An àm bhi bleothann na spreidhe,
 N'an smeòrach sa Cheitein
 Am bàrr gèig ann am fàs-choill.

A Bhanarach dhonn, &c.

'N uair a sheinne tu coilleag
 A leigēil mairt ann au coille,
 Dh' èulaidh eunlaith gach doire,
 Dh' eisteachd coireall do mhànrain.

A Bhanarach dhonn, &c.

'S ga b' fhònнар an fhiudhall,
 'S a teudan an rithidh,
 'S e bheireadh damhs air gach cridhe
 Ceol nighinn na h-àiridh.

A Bhanarach dhonn, &c.

Ceol farusda fìor-bhinn,
 Fònna, farumach, dìonach,
 A sheinn an cailin donn mìogach
 A bheireadh bìogadh air m' àirnibb.

A Bhanarach dhonn, &c.

Gum bu mhòthar mo bheadradh
 Teachd do'n bhuailidh mu ead-thrà,
 'S eadhach seang-chorpach beirir,
 'S buarach greasad an àil aic'.

A Bhanarach dhonn, &c.

'S ciatach nuallan na gruagaich,
 A' bleothann cruith ghuaillinn,
 A' stealladh bainn ann an cuachaig,
 'S bothar fhuaim aig a clàraibh.

A Bhanarach dhonn, &c.

Da mhaoth-bhois bu ghrinne
 Fo 'n da ghairdein bu ghile,
 'N uair a shìinnt iad gu sgileil
 Gu sinean cruith fhàsgadh.

A Bhanarach dhonn, &c.

Glac gheal a b' àird gleodhar,
 A' stealladh bainn' an cuaich bhleothainn
 A' seinn luinneagan seadhach,
 An gothal na blàraig.

A Bhanarach dhonn, &c.

Do chùl amlagach teudach,
 Buchlach feirneanach, centadh,

De chnothaibh na geige,
 Cheapadh gleiteach a làn diubh.

A Bhanarach dhonn, &c.

Chuireadh moill air do leirsinn,
 Ann am madainn chiùin chèitein,
 Na gathanna greine
 Thig o t-theud-chùl cas, fainneach.

A Bhanarach dhonn, &c.

Bheireadh dùlan na greine
 A' dearsa moch air fhoir t-eudainn,
 'S gum b' ait leam r'a leirsinn
 Baoisgeadh èibhinn cùl Màiri.

A Bhanarach dhonn, &c.

'S taitneach siubhal a cuailein
 Ga chrathadh mu cluasaibh,
 A' toirt muigh air seid luachraich
 An taigh buala, 'n gleann fàsaich.

A Bhanarach dhonn, &c.

Do mhuineal geal boidheach
 Mu'n iathadh an t-òmar,
 'Sa dhath fein air gach seorsa,
 Chìte dòrta tro d' bhràghad.

A Bhanarach dhonn, &c.

'N uair thogadh tu bhuarach,
 Cuach, a's currasan na buaile,
 Bu coltach do ghluasad
 Ri guanag na sràide.

A Bhanarach dhonn, &c.

Do chalpannan meamnach,
 Mar phileirin marabuill,
 Cho ghile ri caineichean,
 Chinneadh fana-gheal 's na blàraibh.

A Bhanarach dhonn, &c.

Tha deirg agus gile,
 Gleachd an gruaidhean na fine,
 Beul mìn mar an t-shirist,
 O'm milis thig fàilte.

A Bhanarach dhonn, &c.

Mar phàirc thaitnich de'n ìbhri
 Tha deudach na rìbhinn,
 Gur i 'n donn-gheal-ghlan smìdeach,
 Is ro mhìg-shuilich fàilte.

A Bhanarach dhonn, &c.

ORAN DU RANULL OG MAC-MHIC-AILEN,

Tighearna Chlanrannuill.

Mo chion na chuma mi m' chadal,
 Ranull òg chaidh linn do Shasgunn;
 Marcach mùinte na 'n steud brasa,
 Nach gèarr feud no srann 's an bhaiteal.

Gur toigh leam an Còirneal slis-gheal,
 Do 'n tigeadh na h-airm gu sgipi;
 Claidheamh, gunna, sgiath, is piostol,
 'S eileadh cruinn an càradh sgiobalt.

Leoghann guineach, calma, luainneach,
 Tuil-bheim sgrios-mharbhach 's a ruaig thu ;
 Beithir bhèumunnach 'n am fuathais,
Phas a chùrs an Colaist cruadail.

Fhuair thu t-aghairt anns na blàraibh,
 'S a chruadal an cogadh Thearlaich ;
 Chleachd thu adhartachd na d' phàist',
 Gun suil do laghad air gàbhadh.

Fà mo mhulaid 'bhi as t-aonis ;
 Ba mhiann leam bhi, facinn t-aodainn,
 Tha gun stoirm, gun fhèith, gun fhaoileach
 Urla chruaigh an uair na 'n caonnaig !

Bu stadocail, neo ghriofagach t-abhàist,
 A gluasad gu teine do nàmhaid :
 Mo ghaol an cèum sochdair, slàtoil,
 'S tu le sgairt a brosnadh marsail.

Cha ro' ailis ort ri ghraitin,
 Anns a chogadh aig Priunns Tearlach ;
 Thu gun mar-a-bhith gun fhailinn,
 Mar bu bheag linn t-fhiobh 's na blàraibh.

Ghabh am Priunnsa cal' na d' Dhuthaich,
 Dh' erich thu les le lan durachd ;
 'S 'nuair bhris a rìs air le bhui,
 Phill air ais gu t-fhasga cliùiteach.

Ghabh do phearsainn a chead liubhuirt,
 'S gu 'n lean thu ris rè na h-uidhe :

Thu-fein 's do dhaoin'-uaisle dliodhach,
'S thug sibh sàbhailt uaibh e rithist.

'S ge d'o tha mi ann mo dhùthaich,
'S beag a so deir "*how do you do*" rium ;
'S buileach a chaill mi mo *chùrsa*,
Mi gun *phump*, gun chairt, gun stiuir or'm.

Nach mio-fhortanach a chùis so ?
Gu 'n a dheilich m' eldeadh-cùil rium :
M' eideadh-uchd, mo sgiath, 's mo lùireach ;
Ann am Muideart thug e chùl rium.

Ach, car aon bhliaghan ni mi furus,
Dh' fhiach am pill mo ghaol o thurus :
Ma thig e sin gheibh mi cummail,
'S ni mi cridhoil, failteach, fuireach.

Na faicinn a tìghin m' iundran,
Cheud Choirnel a bhaig a Phrìansa,
Chinninn chomh aodrum ri fionn-aire ;
'S dhannsainn gun lot air roinn cuinnseir.

Tha thu garg, a's ciuin na d' nàdur ;
Tha thu mìn, is garbh, na d' chàileachd ;
'S gu seamh farasd' thu ri d' chairdibh,
Tha thu a d' lasair bhuirb ri d' namaid.

'S ioma falachan priseal, boidheach,
Tha na 'n cillìnaibh fa d' chòta,
Nach nochd thu do shiolach òtraich,
Gus an tachair urra choir ort.

'S beag ioghnadh odha do sheanar,
Sgoileir 's an diadhaire beannaicht ;
Saighd-fhear garg am blàr na 'n deannal,
Buaghan mòra, glic, do leanailt.

'S ioma fruthan mear lan uabhair,
A bras ruidh ro d' chuislibh uasal ;
B' èadar dhuit bhi lan do chruadal,
'S rioghail a stoc as na bhuaineadh !

'S iomadh fonn a dh'eiridh suas leat,
Na faiceadh iad gne do dhuais ort ;
A bhrosnaicheadh an àirm ma d' ghuailean,
D'a d' dhiubhuilt air luchd d'a d' thuaairgnidh.

'S leat fein Clan-Ranuill na cuaintaich,
Luchd na spàinnteach gèura, cruaghach ;
Dol na 'n dàil is fearg na 'd gruaighean,
Cha ba ghealltachd fuireach natha.

Dh' èiridh leat an t-Armunn sleiteach,
Fiudhaidh lasgurra na'n gèur lann ;
Bhiodh gu trodach, lotach, beurra,
'S tric thug hōg air bodaich bheurlach.

Gu 'n druideadh a rìs ann do charraid,
Cinneadh uiseil Ghlinne-Garadh,
Sid na laochraidh lughor, mheara,
Ris nach deanadh naimhde fanailt.

Thigeaeh Clan-Donuill Chinn-Tìre,
Do t-iunsaidh nam beathraichibh mileand ;

'S mairg a chasadh ri fraoch min-dearg,
Teachd le 'n uile thoil d'a d' dhèideann.

Dh'eiridh Clann-Dōnuill a Fraoich leat,
O Ghleannan-chumhung na 'n aonach ;
Fir garg, ghasda, thapaidh laom-sgar,
Nach d'rinn riabh le taise macmadh.

Sheoladh Iarl Antrum a Erinn,
Cuig-cèud-deug do dh'fhearaibh treuna :
Fearg is friodh an gnùis na 'n treun-fhear,
Nach fag fuigheall bèim le'n gèur lainn.

Thig Clann-Dōnuill an t-sleibh ruaidh as,
Guinich allamh, ullamh, ghruamach ;
Gur mairg a chasadh ri 'n tuasaid,
'S iad na 'n armachd ri h-uchd buailte.

Thig Clann-Dōnuill rose na'n laogh as,
Comhlan sgaiteach ri h-uchd caonaig,
Na h-aigeannaich chumpa thaobh-gheal,
Bhuaileadh sgailg le tartair faobhair.

Thig Clann-Dōnuill Chnoc-a-chlàidhe,
Na donnghallaich mheara, ladhach ;
Fir shurdoil , lu'-chleasach, chathach ;
'S co neamhail dhùr ris an nathair.

Thig na Galloglaich o'n Bhanna,
Le slachdanan dù'ghorm, glana ;
Ne iad smuis is feoil a spannadh ;
Sin, is tiugh nan slògh a thanadh.

Gu 'n d'thig Clan-Donnachadh gu ghruamach,
 Finne gasda, an achdainn chruaghach,
 Nach h-ob cuirp, is cinn a spuachdadh ;
 'S leantalach an tìm na ruaig iad !

Marsailidh Abaich gu h-ionealt,
 Mar ri chuid eile d' an cinneadh,
 'S ma 'n duraig iad a chaoidh pilleadh,
 Ni iad leon 's na's lèoir a mhilleadh.

Thig gun ursgadh Clann-an-t-Saoir oir'n,
 Sheasadh an tuasaid Clann-Ranuill ;
 'S ma gheibh iad caoladh do dh' aobhair,
 Ne iad fuil na's leoir a thaosgadh.

Thig Rodhaich, Rosaich, is Clann-Reamhair,
 Thig na Barraich, thig 'na cèudan ;
 Cha bhi Ranull òg na eiginn,
 'Nuair thig uile chinneadh fein air.

Co nois a bhaileas an dallag,
 Air Ranull òg Mac-'Ic-Ailen ?
 Gur màirg a thairnais as carraid,
 'S na seoid ad ma ghuailibh air tarrainn.

Bi'dh tuille 's a choir a leum ort,
 Mar a h-eadraig t-fhìor fhuil fein thu ;
 Ach 's cinnteach ma chuiris tu fèim orr',
 Tha do chairde farsaing, feum-sgaoilt'.

ORAN A RINNEADH SA' BHLIADHNA—1746.

Air fonn—" Let history record."

'S FUAR fearrshionnach gach lò,
 Gach oidhche dorch doinnionach ;
 'S tursach donn gach lò,
 Murtaidh trom le ceò :
 Ach mosglaibh suas a shlòigh.
 'S ar n' airsteal trusaibh chum air chairsteal',
 'S carstaibh uaibh ar bròn :
 Tha lèig ri muir 's ri spèir,
 Ri bhi ag *Eolus*, 's ag *Neptun*,
 'S thig gach tlachd na dèigh.

Thig soirion leis an Rìgh
 Teichidh sneachd is èireadh uainn ;
 Fograr dòireann shian,
 Thig sòlas falbhaidh pìan :
 Gach seorsa do gach fìon,
 Thig o'n Fhraing na thunaichean ;
 'S gu caisg sinn uile ar n' òt :
 Gheibh sinn tuil d' ar miann,
 'S mar naimhde dh' fhàg sin uireasach,
 'S dlù chuireas sinn ar lìon,

O sheanachainean na 'n clann,
 Suas deanaibh eachdrai èifeachdach !
 O sheanachainean 's an am,
 Glacaibh dubh is peann !
 So a bliagna chòrr,
 An d'thig a ghrian le meu-bhlàs blath'or

Le gathan chiatach oir :

Bi'dh driuchd air bharr an fheòir,
Bainn' is mil gun luach, gun mhargadh,
Airgid agus òr.

Na gabhaibh sith o Dheors',

Le 'r dochus neartor fìrinneach ;

Creideamh dìan 's a chòir,

Gu 'n d'thig *reliobh* ni 's leoir ;

Na biodh ar dòchus fann.

Gur h-ann air rèir mar chuireas sibh,

A bhio's ar buinnig ann :

O fuirichibh a Chlann,

'S chi sibh ar n-uil' uireasan,

D'a bhuinnig le cru'as lann !

Ciod e do chearts' ait crùn,

Ach adhairceah bhi sparradh ort ?

'S co sean ri d' chòir o thùs,

Brìos òir-cheard bha *Renfriù* :

Ach bha ion-faileis ann,

Do thrustur do dh' *act* parlamaid,

A dh' fhoil an crun ma d' cheann :

Ach tog so leat na d' sgè ;

An t-Uilleam rinn an t-*acts'* dhuit,

Gu 'm b' eug-coireach e-fein.

Dean aithri thursach gheur,

'S grad thoir air 'n ais na th' agad uat ;

Dean aithri ghuineach 's gèill,

'S le bròim bruic toilich t-fhèim :

Cum agad do chuid fèin,
 'S leig uait còir an atharraich,
 Gun chlaidhe gun dad srèup ;
 Dia, daoine', is nador trèun,
 Bi'dh ann a lèig ma 'n òidhr',
 Thoirt dachaidh, choibhris ceart a threud.

Craobh-sheanchais teaghlaich righ,
 Na h-iocharain bi'dh eolach uimp' ;
 Craobh-sheanchais teughlaich righ,
 Bi'dh *map* dh'i 'n iomad tìr ;
 'S ma chuirir car am bì foinn,
 'S an t-snaithen dh'ireach oidhreachdoil,
 Gu 'n toir fa near an fhoill :
 Ach gairmidh Dia le sgoinn,
 Chum an ionaid dhleasannaich,
 Ceart Oidhre deas an loin,

Cha 'n eil an leith-sgeul ann,
 Ach saobhadh fann mi-dhionghbhalta ;
 'S i an èugcoir shoiller th' ann,
 Do neach a bheirte dall :
 Ma 's creidimh an aon chùis,
 Chiunn nach d' fhuair e òideachd,
 Anns an teagasg a rinn Luth ;
 O ma 'm b' e sin an càs !
 Cuim na chuir sibh shì-seanair,
 Cho mi-ruineach gu bàs ?

Cha 'n eil ar goal d'ar Righ,
 Ach mar air an t-siùrsaich choitchionta ;

'S cuglach staid ar Rìgh,
 Cuairt thoirt d'a 's bhi sgì:
 Gu 'n d'fhogair sibh a rìs,
 Le'r n iumalas sliochd a mhairteoir sin,
 Le as-caoineachd ar crì;
 'S na dheigh sin gu d' thug oghàibh,
 Do dh' Anna crun a sinnsearachd,
 Gu 'n phuinseinich sibh luath.

O 's caol an tèud a Dheors'!
 Air na sheinn thu gu trì rioghachdan;
 Gur mealta an t-act le 'n chleòc,
 Iad thusa, na d' Rìgh oirn;
 Tha leth-cheud pears' is còrr,
 Is faigse fuil is tagraichean,
 Na thusa 'sà Roinn-corp;
 Bu leath-oireach lag, cam,
 Am miar boirean o na bhuineadh tu,
 B' fhior iomallach 's a chrann.

O 'n culluch sin R—— D——s',
 Mac na craine Gearmailtich!
 'S è chairdeas rinn 's a dhaimh,
 Gaol fidhich air a chnàimh;
 Gu 'n d'fheann e sinn o'r bèin;
 Ghlac is chreach an cealgaire,
 'S gu 'n mharbh e sinn gu lèir;
 Na daoine cha leis fein,
 'S ann uime sin gur coma leis,
 Go d' phronnamaid a chèil'.

An leanabh nach leis fèin,
 Ge d' dheanta da leath chothrom dheth,

Cha tiomaichd e le phèin ;
 A chri' gun tlùs, gun dèur :
 'S amhuil sin mar tha,
 Ge d' chuir' a h-uile breatainneach,
 Gun mhein, gun chead gu bàs ;
 O nach leis fein am pàist,
 Cha ghluaist' a neach nach b'athair dha,
 Gu fabhur no gu baigh.

Greos-ort a Sh——s chaoimh,
 'S tu 's Rìgh 's is a athair talmhi' dhuinn
 Fa'n athair neamha naomh' ;
 Gabh tlùs ri d' chlainn 's bi caoin :
 'S o 's leat fèin a Chlann,
 Cuir casg air croich 's air gèuragan,
 Tha reubadh dhinn na 'n ceann ;
 'S cuir do threud fa lann ;
 'S na leig a bhi d'ar gèur-leanmhainn,
 Beadh garbhlaich, sleibh, a's bheann.

Mo chionsa S—l—s ruadh,
 Ceart oidhr' an fhior Rìgh dhleasannaich ;
 Chad d'thoir sinn duitsa fuath,
 Gu 'n cuirear sin 's an uaigh ;
 Cha dean croich no tuagh,
 Glacaireachd, no creachannan,
 Gu bràth ar sracadh uat ;
 Tha 'n dīg ad ceangailt shìos,
 An caigeann ris gach annam dhinn,
 Cho daingheann ri Beinn-shiant'.

Och ! a Rìgh na 'n dùl,
 Ne leigs' neart a ghnà thar cheart ;

Ach aon Dia 'ta d' thriuir,
 'S ann duit is lear gach cùis !
 Tog dhinn a mhuc s a cuing,
 'S a h-àl breac, brothach, uirceanach,
 Le'n cuid chrom-shoc thar tuinn ;
 'S cart gu glan *White-hall*,
 Air chiunn an teughlaich rioghail sin,
 Bha finnsear ann an tamh.

ORAN MAR GU'B'ANN EADAR AM PRIONNSA AGUS NA
 GÀIDHEAL.

Air fonn—" *Good night, an' joy be wi' you a'.*"

AM PRIONNSA.

MILE marbhaig air an t-saoghal,
 'S carach baoghalach a dhàil ;
 Cuibhl' an fhortain oir'n air caochladh,
 Cha do chleachd sinn moim ro' chàch ;
 Tha sinn a nis air ar sgaoileadh,
 Air feadh ghleann, a's fhraoch-beann àrd ;
 Ach teanailidh sinn fòs ar daoine,
 'N uair a dh' fhaodas sinn gu blàr.

Misneach mhath a mhuinntir ghaolach,
 'S gabhaidh Dia dhuinn daonnan càs ;
 Cuiribh dòchus daingeann, faoilteach,
 Anns an aon ti ni dhuinn stà :
 'S buanaichibh go rioghoil, adhrach,
 Traisgeach, uirneach, caoineach, blà ;

'S bi'bh dilis d' chach a cheile,
'S duineir suas ar creuchda bàis.

Ach 's feadar dhomhs' a nis bhi falbh uaibh,
A ghaidheala calma mo ghraidh :
Bu mhor m' earbsas' as ar fonadh,
Ge do dh' f'honadh dhuinn 's an àr,
'S iomad ana-cothrom a choinnich
Sinn, 's an choinnidh bha gun àgh :
Ach gabhaidh mis' a nis mo chead dhibh,
Uine bheag : ach thig mi trà.

Leasaichidh mi fòs ar callsa,
Churaidhnean gun fheall, gun sga ;
A dhilse dhliodhach, rioghaill, threuna,
A dheanadh èuchd ri uchd na 'm blàr :
'S cinn is coluinn chuir o chèile,
Sinn', 's sibh-fein a sgaradh fàs ;
Ach togaibh suas ar misneach gleusda,
'S cuiream fein r' ar creuchdan plàsd.

NA GAIDHEIL.

A Mhoire sinn ta air ar cèusadh !
Air dhì-cèille, sinn gun chàil :
Tearlach Stiubhart Mac Rìgh Sèumas,
A bhi na eiginn anns gach càs :
Gur h-e sin a rinn ar lèireadh,
Gur h-e's fèadar dh'a gu fàg :
Sinn na dhèigh gun airm, gun èide,
Falbh 'n ainm Dhè ; ach thig a ghràidh.

Ar mile benachd na d' dheigh,
'S Dia do d' ghleigheadh anns gach àit :

Muir a's tìr a bhi cho reidh dhuit :
 M' urnaigh gheur leat fein os àird ;
 'S ge do sgar mio-fhortan dèurach
 Sinn o cheile, 's ceim ro'n bhàs :
 Ach soiridh leat a mhic Rìgh Seumas,
 Shùgh mo chèille thig gun chàird.

Chaill sinn ar sduir, 's ar buill-bhairte ;
 Thugadh uainn ar n achdaire-bàis :
 Chaill sin ar compaisd 's ar cairtean,
 Ar reil-iuil 's ar beachd gach la :
 Tha ar cuirp gun chinn, gun chasan,
 Sinn marr charcaisich gun stà :
 Ach gabh thus' a ghraidh do t-astar,
 Dean gleas tapaidh 's thig gun dail.

AM PRIONNSA.

Beannachd gu lèir le Clann Domhnuill,
 Sibh a dh' fhoirìn or'm na m' chas,
 Eidir eileanan, is mhor-thir,
 Lean sibh deonach, rium gach trà :
 'S ioma beinn, is muir, is mointeach,
 A shiubhail sin air chorsa bàis ;
 Ach theasraig Dia sinn air fuar-fhoirneart-
 Na'n con sròn-ghaoth' 'bha ri'r sail.

Sibh a rinn fo-laimh na Trìonaid,
 Mis' a dhìon o mhi-ruin chaich :
 Mo dhearg naimhde, neartor, lìonor,
 Chuir a lion feadh ghleann a's àrd.
 A mhead 's a thaisbean sibh d' ar dilseachd,
 'S coir nach dì-chuimhnich gu bràth ;

A bharr, gur sibh is luaithe shìn rium,
Toic air tìr 's an talamh-ard.

NA GAIDHEIL.

Ochan ! ochan ! cruaigh an dearmad,
Bhi 'g ar tearbadh bhuat gun bhàs :
B'i 'n fhoir èibhinneachd, 's am beirteas,
Bhi d' a t-fhaicinn gach aon là :
Bi'dh ar rùisg lan tìm a frasadh ;
Ar cri' lag-chùiseach gun chàil,
Gu 'm pill thus' a rìs air tais oir'n.
Beannachd leat le neart ar gràidh.

AM PRIONNSA.

O ! tiormaichibh a suas ar sùilin,
Chomuinn rùnaich 'fuair ar cràdh,
Bi'dh sibh fàs, maoin each, muirneach,
'N ar gàird dubailt' ma *White-hall*,
'Nuair a bhi's an reabal lùbach,
Ri bog chrùban feadh na 'n carn,
Gu 'm bi sibhs' an caithream cùirte,
Lasdoil, lù'-chleasach, làn àigh.

AM BREACAN UALLACH.

LUINNEAG.

*Hè 'n clò-dubh,
Ho 'n clò-dubh,
Hè 'n clò-dubh,
B'fhearr am breacan.*

B' FHEARR leam breacan uallach,
Ma m' ghuaillean, 's a chuir fa m' achlais,
No ge do gheibhinn còta,
Do 'n chlò is fearr thig a Sasgunn.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Mo laochan fein an t-èideadh,
A dh' fh'eamadh an crios d' a ghlasadh,
Cuachanach an èilidh,
Dèis èiridh gu dol air astar.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Eilidh cruinn na'n cuachan,
Gur buaghach an t-earradh gaisgeich ;
Shiubhlainn leat na fuarain,
Feadh fhuar-bheann ; 's ba ghasd' air faich thu.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Fìr chulaidh an t-saidhear,
'S neo-ghloiceil ri uchd na caismeachd ;
'S ciatach 's an *adbhans* thu,
Fo shrantraich na 'm pìob 's na 'm bratach.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Cha mhios anns an dol sios thu,
 'Nuair sgrìobar a dhuille claiseach ;
 Fìor earradh na ruaige,
 Gu luathas a chuir anns na casan !

Hè 'n clò-dubh, &c.

Bu mhath gu sealg an fhèidh thu,
 'N am èridh do 'n ghrèin air creachunn ;
 'S dh' fhalbhainn leat gu lodhar,
 Di-dòmhnaich a dol na chlachan.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Laidhinn leat gu ciorboil,
 'S mar earbaig go 'm briosgainn grad leat,
 Na b' ullamh air m' armachd,
 Na dearganach 's mosgaid ghlagach.

Hè 'n clò-dubh, &c.

'N am coillich a bhi dùrdan,
 Air stùcan am madainn dhealta.
 Ba ghasda t-fheum 's a chùis sin,
 Seach mùtan do thrustar casaig.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Shiubhlainn leat a phòsadh,
 'S far feornein cha fhrosainn dealta ;
 B' i sid an t-sunach bhòidheach,
 An òg-bhean bha moran a tlachd dh'i.

Hè 'n clò-dubh, &c.

B' aigeantach 's an choill' thu,
 D a m' choireadh le d' bhlàthas 's le t-fhasga,

O chathadh, is o chrìon-chur,
Gu 'n dionadh tu mi ri frasan.

Hè 'n clò dubh, &c.

Air t-uachdar gur a sgìamhach
A laidheadh a sgiath air a breacadh ;
'S claidheamh air chrìos ciatach,
Air fhiaradh os ciunn do phleatan.

Hè 'n clò dubh, &c.

'S deas a thigeadh cuilbheir,
Gu suilbhearra leat fa 'n asgaill ;
'S a dh' ain-deoin uisg' a's urchaid,
Na tuillbheim gu 'm biodh ar fasga.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Bu mhath anns an oidhch' thu ;
Mo loinn thu mar aodach-leapa :
B' fhearr leam na 'm brat lìn thu,
Is prìseile thig a Sasghunn.

Hè 'n clò-dubh, &c.

S' boganta grinn bòidheach,
Air banais a's air mòd am breacan ;
Suas an èileadh-sguaibe,
'S dealg-gualainn ag cuir air fasdaidh.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Bu mhath an là 's an oidhch' thu,
Bha loinn ort am beinn 's an cladach,
Bu mhath am feachd 's a sìth thu :
Cha Rìgh a fear a chuir as duit.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Shaoil leis gun do mhaolaich, so
 Faobhar na 'n Gaidheal tapaidh,
 Ach 's ann a chuir e gèir orr',
 Ni 's bèurra no deud na h-ealltainn :

Hè 'n clò-dubh, &c.

Dh' fhag e iad làn mì-ruin,
 Cho ciocrasach ri coin acrach ;
 Cha chaisg deoch an ìotadh,
 Ge b' fhion i, ach fìr fhuil Shaghunn.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Ge spìon sibh an Crì asainn,
 'S ar brollaichean sìos a shracadh,
 Cha d'thoir sibh asainn Tearlach,
 Gu bràth gus an d'theid ar tacadh

Hè 'n clò-dubh, &c.

R' ar n-anam' tha e fuaite,
 Teann, luaite cho cruaigh ri glasan ;
 'S uainn cha' n fhaodar fhuasgladh,
 Gu 'm buainear a fear ud asainn.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Ge d' chuir sibh oirne buarach,
 Thiugh, luaite, gu 'r falbh a bhacadh,
 Ruithe sinn cho luath',
 'S na 's buaine na feidh a ghlasraidh.

Hè 'n clò dubh, &c.

Tha sinn 's na t-sean nàdor,
 A bhà sinn roimh am an *acta* ;

Am pearsanna 's an inntinn,
'S 'n ar rioghalachd cha d'theid lagadh.

Hè 'n clò-dubh, &c.

'S i 'n fhuil bha 'n cuisl' ar sinnsridh,
'S an innsgin a bha n' an aigne,
A dh' fhagadh dhuinn' mar dhìleab,
Bhi rioghail.—O ! sin ar paidir.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Mallachd air gach seorsa,
Nach deonaicheadh fòs dol leat-sa,
Co dhiù bhiodh aca còmhach,
No còmhruiste, lom gu 'n chraiceann.

Hè 'n clò-dubh, &c.

Mo chion an t-àg fearragha,
Thar faraige chaidh uainn air astar :
Dùthrachd blà do dhùthcha,
'S an urnaigh gu lean do phearsa.

Hè 'n clò-dubh, &c.

'S ge d' fuair sibh lamh-an-uachdar,
Aon uair oir'n le seorsa tapaig,
An *donus* blàr ri bheo-sa,
Ni feoladair tuille tapaidh.

*Hè 'n clò-dubh,
Ho 'n clò-dubh,
Hè 'n clò-dubh,
B'fhearr am breacan.*

ORAN ÙR.

Air fonn—" *Black Jock.*"

O TEARLAICH mhic Sheumais,
 Mhic Sheumais, mhic Thearlaich,
 Leat shiubhlainn gu h-eadrom,
 N am èibheachd 'bhi màrsal,
 'S cha b' ann leis a phlàigh ud,
 A tharmaich o 'n mhuic.
 Bheireadh creididh a's reuson
 Oirn eiridh màr b'àbhaist,
 Leis an ailleagan cheutach,
 'Shliochd èifeachdach Bhàncho :
 Mo ghradh a ghruaigh àluinn,
 A dhearsadh or'm stuirt.
 Thu g-iomachd gu sùrdoil,
 Air tùs a bhataili,
 Cha fhrosainn an drùchda,
 'S mi dlù air do shailean :
 Mi eadar an talamh
 'S an t-adhar a seoladh,
 Air iteig le h-aidhir,
 Misg-chath, agus shòlais ;
 'S caismeachd phiob' mòra,
 Bras-shroiceadh am puirt.

O 'n èibhinneachd ghlòr-mhor,
 An t-sòlais a b' airde !
 G ar líonadh do spionnadh,
 Air slinneinibh Thearlaich,

Gu 'n calcadh tu àrdan
 An càileachd ar cuirp :
 Do làthaireachd mhòr-chuiseach,
 Dh' fhùgradh gach fàillinn,
 Gu 'n tiuntadh tu feodar
 Gach feola gu stàilinn,
 'Nuair shealmait gu sunntach,
 Air faurra do rùisg.
 Gu gnùis torrach do chruadal,
 Do dh' uaisle, 's do naire,
 Nach taiseicheadh fuathas,
 Ro' luaidhe do nàmhaid :
 'S mar deanadh fir shaghunn
 Do mhealladh, 's do thrèigsin,
 Bhiodh an crùn air a spalpadh,
 Le d' thapadh air Seurlas,
 A dh' ain-deoin na bèist'.
 Leis an d' èrich na h-uile.

Gu 'm b' fhoirmeil leam torman
 Na 'n orghanan aluinn !
 'S tein'-eibhinn a lasadh
 Gu bras-gheal air sraidibh !
 'S na croisibh ri h àrd-ghaoir,
 Mhòir Thearlaich ar Prionns' !
 Gach uinneag le foineal
 A boisgeadh le dearsadh,
 Le solus na 'n coilean,
 'S deas mhaidheann d'an smàladh ;
 'S gach ni mar a b' arai
 'G cuir fàilt' air le puimp !

Na *canoin* ri bùireich,
 'S iad ag stùradh an fhàilidh,
 Ag cuir crith air gach dùthaich
 Le muiseag na 'n Gaidheal ;
 Agus sinne gu lù'-chleasach,
 Mùirneach lan àrdain,
 Am marsail gu mùinte,
 Ard-shundach m' a shailean—
 'S gann bha chuidthrom 's gach fear dhuinn
 Tri chairsteil a phuint !

ORAN BACHOIL.

Air fonn—" *The bucket you want,*" &c.

LUINNEAG.

Ho rò mo bhobug an dram,
Hò rì mo bhobug an dram,
Hò ro mo bhobug an dram,
 'S e chuireadh an sodan na m' cheann.

FHEARABH ta'r suidhe ma 'n bhòrd,
 Le'r glaineachan cridheal ar dòrn,
 Na leanamait ruidhin air òl,
 Ma mill sinn ar bruidhinn le bòl.

Ho rò mo, &c.

Na tostachan sigeanta fial,
 'Gan aiseag gu ruige mo bhial ;
 Bu mhireagach stuigeadh, a's triall,
 Am marsal le cioguilt ro' m' chliabh.

Ho rò mo, &c.

'S tu chuireadh na cuireid' 'san t-sluagh,
 'N am cogaidh ri h-aodainn na 'n ruag,
 Gun olaimid sgailc dhiot gu luath,
 Ma sguidseamaid flacain a truail'.

Ho rò mo, &c.

'S tu dh' fhagadh sinn tapaidh san tòir,
 'N am tarrainn na'n glas-lann ri sròin,
 'Nuair thilgte na breacain do 'n t-slògh,
 'S a truaili, bheirt, amach claidhe mòr.

Ho rò mo, &c.

Ge tu mo leannan glan ùr,
 Cha phòg mi gu dìlinn thu 'n cùil ;
 Ach phògainn, a's dheodhlainn thu rùin,
 Nuair thig thu 's *Jacobus* na d' ghnùis :

Ho rò mo, &c.

An t-ainm sin is fearr ata ann,
 Ainm Sheumais a chuir air do cheann ;
 S e thogadh a sògan fa m' chaint,
 'S a dh' fhagadh gu blasda mo dhram.

Ho rò mo, &c.

Fadamaid teine beag shìos,
 Na lasraichean ciuin a nì grìos,
 A gharas ar claigeann 's ar crì',
 'S dh' fhògras ar n'airteal, 's ar sgìos.

Ho rò mo, &c.

Gur tu mo ghlaineag ghlan lom,
 Mo leannan is cannaiche fonn ;

Ged rinn thu ruidh iomainn na 'n tonn,
Gur mòr tha do cheanal na d' chom.

Ho rò mo, &c.

O fair a ghaoil channaich do phòg,
Leig clannadh d' a t-anail fo' m' shròin,
Gur cubhraidh leam fannal do bheoil,
No tùis agus *mìre* na h-Eòrp.

Ho rò mo, &c.

O aisig a ghlaine do phòg !
Cuir speirid n' ar teangaidh gu ceòl ;
An ìoc-shlainte bheannaichte chòir,
A leasaicheas anam a's feoil !

*Hò rò mo ghaolach an liunn,
Ho rì mo ghaolach an liunn,
Ho rò mo bhobug an liunn,
'S e dhùisgeadh dhùinn urram gach fuinn.*

MARBH-RAINN A RINNEADH DO PHEATA COLUMAN,
A MHARBHADH LE ABHAG.

'S TURSACH mo sgeul ri luaidh,
'S gun chàch d' a 'd chaidh,
Ma bhàs an fhir bu leanaboil tuar,
S da mheanbh ga chaidh.
'S oil leam bàs a Cholum chaoimh,
Nach b' anagrach gnàs,
A thuiteam le maladh d'a 'm bèus,
Dobhran na 'n càrn.

'S tu 's truagh linn do bhàs na 'n ian ;
 Mo chràgh nach beò,
 Fhir a b' iteagach, miotagach triall,
 Gu ba mheirbh do threòir :
 B' fheimeil' do Noah na càch,
 'N am bhàrcadh na'n stuagh,
 Ba tu 'n teachdair' gun seacharan d' a,
 'Nuair thraigh an Cuan :
 A dh' idreachdainn do dh' fhalbh an tuil,
 Litir gach fear ;
 Dùghall is Colum gu'n chuir
 Deagh Noah thar lear :
 Ach chaidh Dughall air seacharan cuain,
 'S cha do phill e riabh ;
 Ach phill Colum le iteagaich luath,
 'S a fhreagra na bhial.
 Air thùs, cha d' fhuair e ionad d' a bhonn
 A seasadh e ann,
 Gus do thiormaich dìle na 'n tonn,
 Tar mullach nam beann :
 'S an sin, a litir-san leugh an duine bha glic,
 Gu 'n thiormach a bhaile,
 'S gu faigheadh a mhuirichinn, cobhair na'n teirc,
 Agus fuasgladh na 'n airc,
 Le neart cha spùilte do nead,
 Ge do thigte d' a d' shlad ;
 Bhiodh do chaisteal fo bhearradh na 'n creag,
 Ann an dainghnichibh rag :
 Bha do mhodh siolaich air leath o chàch,
 Cha togradh tu suas,
 Ach a durraghail an taca ri d' ghràgh,
 'Sa cuir cogair 'n a cluais.

Cha do chuir thu duil ann airgeal no sprèigh,
 No fèist am biodh sùgh,
 Ach spioladh, a's criomadh an t-sìl le d' bhèul ;
 'S ag òl a bhùirn :
 Aodach, no anart, sìoda, no sròl,
 Cha cheannachadh tu 'm bù :
 Bhiodh t-èide do mhìn-iteacha gorm,
 Air nach drùidheadh an drùchd :
 Cha do ghabh thu riabh paidir no crèud,
 A ghuidh na 'n dùl :
 Ga-gheidh, cha 'n eil t-anam am pèin
 O chaidh tu 'nunn,
 Cha 'n e gun chiste no anart
 Bhi comhdach do chrè,
 Fo lic anns an ùir,
 Tha mise ge cruagh e, g-acain gu leir,
 Ach do thuitim le cù.

LINES, BY THE MARQUIS OF MONTROSE, UPON THE
 DEATH OF KING CHARLES I.

*GREAT! good! and just! could I but rate
 My griefs, and thy too rigid fate,
 I'd weep the world to such a strain,
 As it should once deluge again.
 But since thy loud-tongued blood demands supplies,
 More from BRIAREUS' hands than ARGUS' eyes,
 I'll sing thy obsequies with trumpet-sounds,
 And write thy epitaph with blood and wounds.*

TRANSLATED EXTEMPORE INTO GAELIC,

By the Author.

A THÌ mhòir, mhath, cheart !
 Nach b' urra mise luach,
 Mo bhrona fèin,
 'S do dhana gèur an-truaghs',
 An soaghal ghuilinn
 Le caoidh 's le tuireadh cruagh,
 'S a dh' ath-tharraiginn tuil
 Thar mullach bheann, a's chruach ;
 Ach o's mo tha teang'
 Ard-fhaclach t-fhal' ag sgairt,
 Air lamhean, *Bhriarius*,
 No suilin *Arguis* thais,
 Caismeachd t-fhalaire seinneam
 Le fuaimnich stoc,
 Sgriobham do mharbh-rann
 Le fuil chreuchd-dhearg na'n lot.

LINES WRITTEN BY THE MARQUIS OF MONTROSE,
 WHEN UNDER SENTENCE OF DEATH.

*LET them bestow on every airth a limb,
 Then open all my veins, that I may swim
 To thee, my Maker, in that crimson lake ;
 Then place my parboil'd head upon a stake ;
 Scatter my ashes, straw them in the air :
 Lord, since thou knowest where all those atoms are,
 I'm hopeful thou'lt recover all my dust,
 And confident thou'lt raise me with the just.*

TRANSLATED EXTEMPORE INTO GAELIC,

By the Author.

AIR gach beanaig
 Cuireadh iad dhiom cnaimh,
 Mo chuislibh sgaoileadh,
 Iad 's gu faodainn snamh
 Do d' ionsaighs', chruitheir mhòir,
 'S an locan ro-dhearg lans',
 'S mo chean leath-bhruicht'
 Air barr ard-stuib biodh sàit';
 Sgapadh iad mo luath',
 'S an adhar fhuar na stur :
 Dhe o tha fios agad
 For bheil gach dadmun dhiù,
 Tha mi 'n lan-dòchus
 Go tiomasaich thu fòs m'ùir,
 'S a measg do shluaigh
 Go 'n tog thu suas mi d' chùirt.

A PASSAGE OF MONTROSE'S SPEECH
 TO THE PARLIAMENT.

Translated extempore into Gaelic, by the Author.

'S MA fagadh Dia mo chorp,
 'N ain-mheadachd chòrr,
 'S gu 'n gearrt' am mhìle millean
 Piosa m' fheoil,

Ais-leath mo rioghachd,
 Bhi d'a dion 's a chòir ;
 Go 'm b' e mo mhiann,
 Mo roinn am mhiribh beo,
 Air barr gach stiobail,
 'S chroise cian na h-Eorp.
 Dh' ain-deoin mì-ruin,
 'S fuil-ìotach dian luchd gò,
 Theid m' anam prìseil
 Suas gun phian gu gloir.

MALADH A CHAIMBEULAICH DHUIBH.

Air fonn—"Thuird mi-fhin ri Domhnallan dubh."

GE beag orts' an Caim-beulach dubh,
 Gur toigh leams' an Caim-beulach dubh :
 Biodh e dubh, no geal, no grìs-fhionn,
 Gràdh mo chrì-s' an Caim-beulach dubh.
 Gu h-ainnisgeach air an t-seòrs' thu,
 Na 'm b' aithne dhomsa do phòrsa,
 Chuirin moran fios do 'n dò-bheirt,
 'N an dubh dhlòintibh fhòtusach, tiugh.

Suilean cuirpt' bh' ann an droch crùth,
 A fuair oilbheim do 'n fhear gheal-dhubh,
 Do 'n dream oirdheirc 's foirmeile fuil :
 'S duilich tolg a chuir 'n a chruaigh stuth.
 'S tric le madraidh bhi ri dealunn,
 An òidheche ròt' ris a' ghealaich ;

B ionann sin, 's eifeachd t-ealaidh,
Air cliu geal a Chaim-beulaich dhuibh.

'S cìà mar fuair thu dh' aodann no ghnuis,
Caineadh uasail gun mhodh, gun tlus?
Fhior dhearc-luachrach chinnich a lus:
Ma t-aoir bhacaich tachdam thu bhruic,
Sgiùrsaidh mi gu 'm bi thu marbh thu;
Cha bhi ach mo theang' do dh'arm riut;
A rag-mheirlich, bhradaich a gharbhlaich,
'S ioma gharbh-mhart dh'fheann thu le d' chuire.

Do'n t-siol chruithneachd chuireadh gu tiugh;
Cha b' e 'n fhìdeag, no 'n coirce dubh,
Ach por prìseil, 's ro sgaoilteach cur,
Feadh gach rìoghachd air tìr, 's air muir;
Lomalan brighe o bharr g' a bhunn;
Feuch a rìs e ma 'n dìt thu luibh.
Gur ionghandach leam a dhuine,
Mar robh mearan ort air tuinneadh,
Cìod man do bhuin thu do 'n urr' ad;
Curaidh ullamh, 's cuiraideach fuil?

Dream na 'n geur-lann gu reubadh cuirp,
Cruaigh 'g a feachainntai, beulamh trup;
S' math 's is gleust' iad gu bualad phluic,
'N am *retrèata* dh' èibheach le stuir.

Cha bhreac breun-loin idir Cailen,
Ach do dh' fhion-fhuil ard Mhic-Cailen;
Teughlach ùiseil Iarla-Bhealaich;
'S buaghach caithream ri uchd an truid!

'S cinnteach thiotadh gheibhh thu do mhurt,
 Ma t-aoir chiotaich, mhiosguinnich churt ;
 Ge do dh' eirich gu robh ort stuir.
 Bi'dh a bhiodag ridleadh do chuirp.

Claigeann gun eanachainn, gun mheadrach,
 Sa faodadh na h-iolairan neadadh ;
 Cia mar fhuir thu ghnùis do sgiodar,
 Ghluasad idir an ionad puirt ?

Èisg bhoichd, chearbach seargaidh mi tur.
 Do theanga chealgach a chearbaire dhuibh,
 Rinn an t-searbhag gun chair' a muigh :
 As'd a dh' earbinn cealgaireachd cruidh,
 Cha fhior-rachdaire ge d' bhiodh fearg air
 Do 'n d' rinn thus' a dhuin' an t-searbhag ;
 Ach òg faighidneach gun earra-ghloir ;
 Lan do dh' fearra-ghniomh, dhearbh e le ghuin.

Bha thu mi-mhoil a toirt dh'a guth :
 Cràg a chobhair gu màgradh gruth :
 Leobas odhar a ghlaimseadh suth,
 Deis dh'a leaghadh, 's e ruidh na shruth.
 Cha bu bheudagan gu sàbaid
 Ach fìor leoghann stolda, staideil,
 Do 'n d' rinn us' an t-oran pràbach ;
 Ach fìor ghaisgeach ; 's am blar 'ga chur.

Sparram cinnteach ort a glas-ghuib ;
 Losgadh peircill, corcadh, is cuip,
 Air son ascaoin chealgach do bhuis ;
 B' f'hèarr gu 'm bithinn-sa fagasg dhuit.

Ge do bhiodh tu caineadh ghàideal,
 Anns gach siorramachd a dh' àirinn,
 Seachainn muinntir Earra-ghaidheal,
 'S gun a Cheòlraidh fabharach dhuit.

'S mairg a dh' èireadh ri siol an tuirc,
 Gasraidh ghlèusda nach èaradh cluich ;
 Cha bu bhèus dhiobh bhi ris a mhurt,
 Ach cath trèun, a's cothrom r' an uchd'
 Ge beag ort-sa mile cuairt e,
 'S ioma fonn aigeanntach ullach,
 Eidir Asaint, 's Cluaigh nan luath-long,
 A 's trom luaigh air Caimbeulach dubh.

Suil na seoca, 's ro bhochoil cur,
 Ann ceann rò-bhinn nam bachalag dubh ;
 Cha b' i fròg-shuil, rògair' a chruidh ;
 Fior fhiobh seoid air còr ann a sult.
 'S geal 's a's dearg do leac, is t-aogas,
 Ge dubhuirt iad peirceall caol riut ;
 Cha b' ionann as sligeas-gaoisneach,
 'S fiasag pit-laoigh air nach eil tiugh.

'S ge reachadh tu 's na spèuraibh,
 'G airb Caimbeulach a dh' èisgeadh,
 Tuitidh tusa mar a bhèisteag,
 'N a t-ionad fein am buachar mairt ;
 E-san ag eiridh suas le sgairt ;
 Thusa bhreinen, magaran cac ;
 E-san ghlè-ghlan lomlan do thlachd ;
 Thus a dhèistinn 's muig ort air at,
 Mar ba bhèus do dhoran no chāt.

Aodann craineig, farr-aodann tuirc ;
 Com a chnaimh-fhi'ch, 's nador na muic ;
 Beul mhic-lamhaich, 's faileadh a bhruic ;
 Spàgan clarach ; sailean nan cùsp' ;
 Casan curra, uchd a ghiomaich ;
 Suilean gliunnach, sgamalach fliuch.
 Do dh' oirlichean aoraidh bardoil,
 Tomhaiseam o d' bhathais, gu d' shàil thu ;
 'S feannam do leathar a thràill diot,
 Chiunn thu chàin' a Chaimbeulaich dhuibh.

Cha 'n fhear sgipi thus' ach fìor ghlug ;
 'S bairt gun teagabh bi'dh tu fo bhruid ;
 T-iasag failidh, t-fhalt, is do ruisg ;
 Tuitidh t-fhiaclan 's falbhaidh do thuigs' :
 'S cosail nach b' aithne dhuit mise,
 'Nuair a bha mi so gun f'bios dhuit ;
 Na 'm b' eol, cha ghlacadh tu mhisneach,
 Ròine riobadh as an fhear dhubh.

Canmhaidh t-inean 's maise do chuirp ;
 Teirgidh t-innsgin, seargaidh do chuid :
 Dean cruaidh aithri a chaidh ma 'n luidh,
 Chiunn gun chain thu 'n Caim-beulaich dhuibh.

DI-MOLADH CHABAIR FEIDH.

Air fonn—"Cabair Feidh."

Gu bheil mi air mo bhoradh,
 Le toghnadh na h-ealainich,
 Bhi falbh air feagh an t-saoghail,
 Mur ghaoth chruaidh 's i sgalanta,
 Ged eireadh Iarla Shì-phort,
 'S gach ni mar a ghealladh leis ;
 Tha fin' anns' an Rioghachd,
 A bheireadh cìs a dh' aindeon deth.
 Cha 'n eireadh leat fir mhuideart,
 'S cha b' fhiu leo bhi 'n ceangal riut ;
 Ge mor tha bhrìgh do bheol-sa
 Na chomhra'dh ro leamhanach ;
 Ach c' ait an d' fhuair thu dh' aodann ?
 Ged a dh' aontaich do theanga leat ;
 Na chruinnicheadh am porr ud
 Sàr bhocain nuair chreanaicht iad.

Cha 'n eireadh leat fir Shleibhte,
 'S na 'n eireadh b' e 'm breamas e,
 Le 'n aigneadh uasail uaibhrich
 Gu tuaireap nuair chreanaicht iad ;
 Le 'n ògraidh sgairteil ghruamach,
 Cho luath ris an dealanach ;
 Gu 'n sgoilteadh iad Triath Shì-phort
 An latha strith no fionachais.
 Cha 'n fhaod mi sheachnadh 'sa 'n dol seachad,
 Gun a ghlacadh farasda,

Cail a mharcuais air sgath facail,
 'S lagh ceart na mhearachd leis ;
 Ag coimeas Shi-phort ri neart Rioghachd,
 Ann an gnìomh no 'm fearachas ;
 Le ar leanabain bhuig gun eolas,
 A's moran diu ro ain-eolach.

Ach ar leam fhein gur gorach
 A dh' fhògradh Mac-Ailein leibh,
 'S gur sgeul e chaidh o cho'-stri
 Gur connspunn air aineol e,
 Le chinne lionar laidir,
 'S iad dha-san cho charthanach ;
 'Na 'm faiceadh sibh air blar iad,
 Bu nar dhuibh co tharruinn riu.
 'Ach c' aite 'n cualas riamh 'ur cruadal,
 Ged tha sibh na 'r sluagh iomada?
 Le 'r feachd tuathach 's iad neo bhuadhar,
 'S gainne crua's no giorrag leo ;
 Ged tha sibh laidir, lionar làsdail,
 Sibh gu sasta cilleineach ;
 'N taobh muigh do 'n bhrataich Shàilich,
 Gu 'n d'fhag sibh air Sliabh 'n t-Siorram i.

Gun tigh'n air fine sonruicht ;
 Tha ioma seorsa bharrachd orra,
 Thall 'sa bhos 'san Rioghachd,
 Leis nach b' fhiù dol an coimeas riu ;
 Tha Tighearnan an taobh so,
 Gu 'm faodainn dhol am baranntas :
 A nochdadh ruibh an aodainn,
 Ged tha sibh daonach fearunnach.

Tha iad gu meargant, leargaidh, feargach,
 Dana gu garbh guineideach,
 Ri uchd naimhdean 'n am *adbhansa*,
 Ceannsgalach, cruaidh. curanta,
 Iad mar dheann-dubh laidir neimhneach ;
 Sunndach an cas fuileachais ;
 Mar thoran eas le beanntaibh,
 Gà 'n cluinnte foirm 'ur gunnaichean.

Ach cuiridh mis thu 'n cuimhne,
 A's cluinn mi le faighidinn ;
 Na chuireadh thu sa 'n tuimhnich,
 Ge bruidhneach ro labhar thu ;
 'N cual thu la Uillt Eire,
 Bu cheiteil cinne t-athar ann,
 Gu 'n d' fhuair sibh ann dèuchainn,
 O 'n “dream nach èuradh fhathasd sibh.”
 Ghabh sibh maoim an aird an t-sleibhe,
 Bachd an fheidh cha ghabhadh sibh,
 Air bheag feum an cas Rìgh Searlais,
 Lomlan oillt a's gealtrais ;
 Ghuil na speuran, sgeith na reultan,
 'G eigheach ruibh bhi aithiseach ;
 'Sann theap sibh ruidh do'n Eiphit,
 Na 'm bu talamh reidh bu rathad dhuibh.

Ach leugh thus' eachdraidh Mhontros,
 Ma saoil gur bosd a th' agamsa,
 A's cinnidh ta ni 's eolaich,
 Air seoladh a bhatailte,
 Mu 'n d' thainic Morair Gòrdan,
 Na duine choir na sabaide ;

'S ann thug sibh slinnein colath,
 'S cha mhor chaidh beo thar bhealach dhibh.
 “ Theich iad uile, cha d' rinn fuireach,”
 An treas duine bh' acasan ;
 Mur fhear da 'n d'eirich le trom chreuchdan.
 Dol fo ghleus na sabaide,
 As an deigh air feadh an t-sleibhe,
 S each na 'n deigh na 'm baidealaich,
 'Sann thug iad dhibh buaidh larach,
 'S rinn iad àobhair mhagaidh dhibh.

Bha Frisealaich, g'ar comhnadh :
 A's ioma seorsa bharrachd orra ;
 Bha Inbhernis gle dhomhail,
 Le mor-shluagh a Ghearasdain,
 Ach 's aon cheithir chiad na 'n ònar,
 A bha fo ordugh Alasdair*,
 Thug bristeadh as 'ur mor-shluagh,
 'S bha ioma spoltadh salach ann.
 Ma ghlac thu 'n cuidseal 's, feumail duitse,
 Bhi gu purpail ceannardach,
 'S ma 's fear gleus thu 's fheaird thu eideadh,
 'S ioma speic a bheanas duit,
 O 'n 's pailte eucoir leat na reusan,
 Tha do chreuchdan salach dheth ;
 Tha chuis ud air a comhdach,
 O 'n 'se 'm bosd a chanadh leat.

Seinnear piob leinn, 's lionar pios duinn,
 'S cuireamid sios gu tartarach,

* Alasdair dubh Ghlenne-garaidh.

Air ol fiona 'n ainm na ti ud,
 Dh' orduigh pris na 'm brataichean ;
 Cha dean priob a chuir gu h-ìreachd,
 An t-stainte rìoghail againne,
 Ach togamaid le foirm i,
 Le stoirm a's le beachdalachd.
 A shiol na 'n Collaibh treubhach,
 Leis an eibhte na bataltean ;
 O'n tharladh dhuinn bhi 'n tabhairn,
 Gun bhairlinn gun teachdaireachd :
 Gu 'n ola'-mid gu h-ordail,
 Gu morchuisseach, mealpara,
 Deoch slainte 'n leoghuinn loinich,
 Nach maoimeadh roi 'n t-sneapaireachd.

Deoch slaint an leoghainn threin, chalma,
 Eugsamhail spraicealachd ;
 Na 'n tigeadh do chinn fheanaidh,
 Bu mheurach 'ur brataichean ;
 Cha b' fhiamhach sibh 'n 'ur campa,
 Measg ghall feadh na 'm machraichean ;
 'S cha bu chabar stangach,
 Gun taing bheireadh snasadh oirbh.
 Tha iad gu h-oirdhearg, geurbharr, coirlidh,
 Teintidh, firdhearg, lasarach,
 'S iad mur stoirm air mhire chonfhaidh,
 'S lainn na 'n dornn gu spealtaireachd,
 Le 'n geur cholg, a' strachdadh bholg,
 Gearradh cheann a's chorpana,
 Cha bu chabar feidh na 'n gleann,
 Ag ruidh na dheann bu choltach riu.

'S e 'n leoghunn Riogh na 'n ainmhidh,
 Air ainmealachd a's urrantachd,
 Air churnntachd, 's air chruadal,
 Air uaisl' agus urramachd ;
 Air dhuinealachd, 's air ghairgead,
 'N am feuma ro fhuileachdach ;
 Gu cumpach, neartor, fuasgailt,
 Gu luath chreuchdach, fulangach.

'S math do shuaicheantas 'sa bhrataich,
 Dosach, casgach, cumasgach ;
 Gu 'n eireadh sgairtealachd 's gach neach,
 Ri faicinn ceart do chularan :
 Nuair a dheareadh tu gle cheart,
 'S a bhiodh tu 'd bheachd gu furachail ;
 Gu 'n daisgte braise gun bhonn taise ;
 Le barrachd spraic 's na h-uile fear.
 'S tur fhallain gath an leoghuinn ;
 Ri srol a chrainn bhaidealaich ;
 Bu mhearsail, statail, ordail e,
 'N dorn an laoich aigeantaich ;
 Air itealaich gu cruadal,
 Dearg ruagh mur bharr lasarach,
 Gu 'n cuireadh stoirm le sgeimhle,
 Siubhal sith fo ar casansa.

Gach neach sunndach sios sa 'n iorghuill,
 Le 'n cuilibheirean acfuinneach ;
 Fead na luaidhe, sgread na 'm faobhar,
 Surd neo-chaomh ri stracaireachd ;
 Bidh lannan du-ghorm dol ga 'n dubhlan,
 Gearradh smuis a's aisnichean ;

Bidh fanna-ghal truagh air feadh na h-araich,
 'S gearan craiteach acanach.
 Bidh gaor a's eanachainn ann na sgiodar,
 Le gliogartaich dhagaichean ;
 Cinn ga 'm pronnadh, 's cuirp ga 'n tolladh,
 Lainn ri ciogladh aisnichean,
 Picean geura ga 'm bualadh,
 Ri tarruing suas gu speachara ;
 Leis an aiteam bhiodh 's an fhuathas,
 'S a riamh nach d' fhuaradh ceachara.

Na fir chomasach ri sonna,
 Le fras a tolladh phearsanna ;
 A dh' fhas somalt air a choinneamh,
 An am bhi sonnadh chlaigeanna ;
 Sheinneadh pong air ur-chlar loma,
 'S pioban pronnadh chaismeachdan ;
 Gu 'n cuirte anail anns na mairbh,
 A dhol gu fearra-ghleus gaisgealachd.
 Tharruing thu le d' bhoilich,
 Clainn Dōnuill an coimeas riut ;
 Mas fear thu bhios ri òran,
 Bi eolach mu 'n can thu è ;
 Na 'm faiceadh tu Di-domhnaich,
 Am por ud nuair tharruing iad ;
 Cha 'n aithnichte duine beo dhiu,
 Seach leoghuinn a's nathraichean ;

'N tus an latha, bualadh chatha,
 Ga 'n crathadh gu rucasach,
 Le treun lamhan, 's le geur chlaidhe,
 Gearradh cheann a's chuisseannan ;

Ri ! b' ait an t-aidhear bhi ga 'n amharc,
 Gach saoi 's gach flath aig tuiteam dhiu,
 'S gach treun laoch cho bras gu feum dhiu,
 'S gun cheann an fheidh ga 'n cuideachadh.
 Ach mu dheighinn ceann an fheidh,
 Ghearr e leum 's cha b' builear da ;
 'S ioma miol-chu bh' air a dheigh,
 Le 'n ruith threun 's le 'n gunnaireachd ;
 Ach theich e-san cho ro ghleusta,
 Mur bu bheus na h-uil uair dha ;
 'S cha robh a thrupairean an Alba,
 Bheireadh calg no fionnadh as,

Meirghe a chabair thar i as,
 Gu 'n d' thug i mach na buidealaich,
 Cha d' rinn i stad gus 'n d' rain' i Peairt,
 Ruith gu bras an uidil ud,
 'S ann thar a h-*Ainsein* i na achlais
 Mur gu 'm paisgte cuigeal leis ;
 Cha robh bean Lot na 'm measg gu leir,
 Suil na 'n deigh cha tugadh iad.
 Gun bhothair thu mo chluasan,
 Tha t-fhuaime ann mur dhrumachan,
 O 'n thog thu do cheann cracach,
 Na 's airde na bhuineadh dhuit ;
 A's mearsadh Earra-ghaidheal,
 'Sa thorc nimhe ri sgath a chularan ;
 Gu 'n sgoilte ceann an fheidh leis
 Da reubadh na churagan.

Gu bheil mi air mo gheisgeadh
 Le reicil an daimh chabaraich,

Gun fhios nach ann 'sa bhuireadh,
 Air thus thig do mhearan ort ;
 Ma theannas tu ri buirich,
 Ri uinich na langanaich ;
 Rinn Dia dhiot creatair fiadhaich,
 Ro fhiamhach gu carachadh.
 Ach 's beag bu choir a dh' fhear do chail
 Bhi labhairt an cas batailte,
 Gar am faiceadh tu do namhaid,
 Ach air faireadh *starta'* tu ;
 'S ann thugar caileachd anns a chas ud,
 Barr air ghearr na 'm machraichean ;
 Gu 'm foghnadh aon lasag fhudair,
 Chur sgeimhle dlù fo 'r casan-sa.

Duin do bhile 's gun thu t-fhilidh,
 Tog do d' learan spaglainneach ;
 Phocain ghiorraich thoir ort pilleadh,
 Tha 'n torc nimhe bagradh ort ;
 Tha saod millidh air do chinneach,
 Mu 'n fhine ud a thachair riut ;
 Gur mairg bheir cuilgein as a spiolainn
 'N am bhi sireadh sabaide.
 Ach 's olc a bhagair thu cho ghorach
 Air an leoghunn againne ;
 Creatair aigeanach tha sonruicht
 Ri uchd gleois nuair thachradh e ;
 Lean buaidh larach anns gach cas leis,
 Mur b' aibhist 's bu chleachda leis ;
 Gu maoimeadh feadh na h-Alba,
 Roimhe charbad na 'n caiste air.

'S tric a theich ro d' dheudach
 Na creatairean bu churaistich ;
 Am por bu ghann do shealgairean,
 A shealg anns na mullaichean ;
 'S ann latha 'n t-Siorra *miùir*,
 A sgiùrs thu na h-urrad diu ;
 'S gun thàr a steach do Shruileadh
 Am fuighleach a dh' fhuirich dhiu.
 Na 'm faiceadh an damh Saileach,
 Le bharr ard 's le ghliogaidean ;
 An comhlan glas fo 'n arma'
 Fir chearbach nach misneachail ;
 Cha saoileadh fear ri shealltainn,
 Gu 'n robh falls' no bristeadh ann,
 'S ann thar e mach air as an *ranc*,
 'Sa 'n ruaig gu teann ri easgaidean.

Ma ni sibh tathaich anns an rathad,
 Gheibh sibh caithream ghreadanach ;
 Le roinn na deannal, dol gu 'r sgamhain,
 Aig leum a maide feadanach ;
 Gheibh sibh doinionn o Ghleann-garaidh,
 O chaithream na deas-laimhe,
 'S o theanchair an leoghuinn bheucaich,
 'S cabar feidh cha teasraig sibh.
 " Bidh sibh fhathasd mar is cathair,"
 Ann an tathaich eaglaisean,
 Le gair chatha 's le ceann claidhe,
 Cuir gu Brathainn teicheadh oirbh ;
 Cruaidh ga 'r caitheadh shios ga 'r sgathadh
 Siorradh lann a's easgaidean ;
 " 'S gur lionar piob" ag eigheach,
Ratreut air a chabar ud.

MOLADH AN LEOGHAINN.

Air fonn—" *Cabar Feigh.*"

FAILT' an leoghainn chrèuchdaich,
 Is eugsamhuil spracalachd,
 'Nuair dheireadh do chinn-fheadhna,
 Bu mheaghrach am brataichean,
 'Nuair chruinniche gach dream dhiu,
 Gu ceannsgalach tatarach,
 Bhiodh pronnadh agus calldach,
 Air naimhdean a thachradh ribh ;
 Iad gu h-oirdheirc air bharr corr-ghleus,
 Teinnteach foir-dhearg, lasrachail,
 'S ard an stoirm air mhire-chonbhaidh,
 'S lainn nan dorn ri spèaltoireachd,
 Le'n geur cholg ri strachda bholg,
 A' gearra cheann is chorpunnan ;
 'S cha sluagh gun chruaigh gun cheannsgal,
 Le'n lann bheireadh fosadh orr.

Dùisg a leoghainn èuchdaich,
 'S dean èirigh gu farumach,
 Air brat ball-dearg, breid-gheal,
 'S fraoch sleibhe mar bharran air ;
 Tog suas do cheann gu h-eatrom,
 'S na speuraibh gu caithreasach,
 'S theid mi-fhin cho-geire,
 'Sa dh'fheudas mi d' arabhaig ;
 Togam suas do mhola priseil,
 'S do cheann rioghail farasda,

Cha'n 'eil ceann na corp san riochachd,
 An cruai-ghniomh thug barrachd ort,
 An ceann cruadalach ard sgiamhach
 Maiseach, fìor-dheas, arranta,
 'S tric thug sgairt ri h-uchd an fhuathais,
 Ri h-àm luchd t-fhuatha tarruing ruit.

Co b'urrainn tàir no dì-bleachd,
 Gu dìleinn a bharalacha?
 No shamhlaiche ruit mi chliu,
 A rìgh nan ceann barrasach;
 A chreutair ghasda, rìomhaich,
 'S garg fìor-dheas do tharruingse,
 Air brat glan do'n t-sìoda,
 Ri mìn-chrann caol gallanach;
 E ri plapraich ri crann-brataich,
 A' stailce chas gu h-eangarra;
 Is cò'-lain ghasda lan do ghaisge,
 Teanailt bras gu leanailt ris,
 Fearg gu casgairt 'nan gnùis dhaite,
 Fraoch a's fras gu fearachas;
 Bhi'dh sgrios is lannadh sìos,
 Air luchd mi-ruin a bheana ruit.

Cha robh garta gleois,
 Air an t-seorta o'n ghineadh thu,
 An dream rathail mhor-chuiseach,
 Chò'-ragach, iomairteach;
 Bu ghunnach, dagach, òr-sgiathach,
 Gòirseadach, nimheil iad;
 Bu domhain farsuing creuchdach,
 Cneidh èuchdach am firionnach;

Iad gn surdoil losga fùdair,
 Toirt as smuid o lasraichean ;
 Na fir ùra, gheala, lùghar,
 A ghearra smuis a's aisnichean ;
 Lannan dù-ghorm, geura, cùl-tiugh,
 'N glaic nam fiuran aigeantach,
 A' sgolta chorp a sios gun rumpaill,
 Sùrd le sunnd air stracaireachd.

'S foinni, fearail, laidir,
 Cuanda, dàicheil, cinneadail,
 Sliochd nan Collaidh lamh-dhearg,
 'S iad lan do dh' ard spiorad annt,
 Cho dian ri lasair chrà-dheirg,
 'S gaoth mhàirt a' cuir spionnaidh innt,
 Gun mheang, gun mheirg, gun fhàillin,
 'Nar càileachd ge d' shirear sibh ;
 Na fir chogach theid 's na trodaibh,
 Nach biodh ro lotaibh gioragach ;
 Nach iarr broсна ri h-àm cosgraidh,
 A phronna chorp a's mhionaichean,
 A' sgatha cheann, a's lamh, a's chos, diubh,
 Ann san toit le mire-chath,
 Na fir bhèurra, threin-fhearrdha,
 Gheur, armach, fhineadail !

An cinne maiseach treubhach,
 Nan rèidh-chuilbheir acfuinneach,
 Nach diulta dol air ghleus,
 Ri h-àm feuma gu grad-mharbhadh,
 Madaidh ri ùird ghleusta,
 Gu beuma nan sradagan,

A' conas dearg ri chèile,
 A' cuir èibhlean gu lasraichean,
 Frasan dealanach dearg pheileir,
 Teachd o'r teine tartarach,
 A pada 's a pronnadh 's a leadairt,
 Nan corp ceigeach, casagach,
 Lannan dù-ghorm dol gan dùlan,
 A gearra smùis is aisnichean,
 Aig na treunaibh cruai-bheumnach,
 'S luath bhuala speachannan.

Clann Domhnuill tha mi 'g ràite,
 'N sàr chinneadh urramach,
 'S tric a fhuair 's na blàraibh,
 Air namhaid buaidh iomanach ;
 Iad fearra, tapui, dàna,
 Cho-làn do nimh-ghuineadaich,
 Ri nathraichean an t-sleibhe,
 Le'n geur-lannaibh fulangach ;
 Iad gn sitheach gleusta cos luath,
 Rùnach, bos-luath, fulasgach,
 Cruas na craige, luathas na draige,
 Chluinntte fead am buillinnean ;
 Na fir dhàna, lùghar, narach,
 Fhoinneadh, làidir, urranda,
 Cho-garg ri tuil-mhaoim sleibhe,
 No falaisg gheur nam munainean !

A charraig dhaingean dhìleant,
 Nach dìobair gun acarachd,
 Gluais suas gu spòrsail rioghail,
 Ro d' mhìlinibh gaisgeanda,

'S iad mire geal na cruadhach,
 Gun truaille, gun ghaiseadh annd',
 'S bòcain a chuir ruaig iad,
 Bheir buaidh le 'n sluagh bras-bhuilleach ;
 'S ioma fleasgach cùl-bhui dòid-gheal,
 Is garbh dorn is slinneinean,
 A dh' èireas leat an tùs na co'-stri,
 A ni còmhrag min-bhuailteach,
 Iad gu bonn-mhall, bas-luath, cròdha,
 Saitheach, stròiceach, iomairteach,
 A' dol a sios an àm na teugbhail,
 'S lèoghunn bèuc air mhire aca.

A leoghuinn bheucaich, ghruamaich,
 'Bheil cruadal air tuineacha,
 Is tric a dhearbh an cruài-chùis,
 'Sna buan ruagaibh cumasgach.
 'Nuair a spailpte suas thu,
 Le d' bhuaidh ri crann fullangach ;
 Chìte conadh ruaimleach,
 'An gruaidhibh na h-uile fir ;
 S daingean, seasmhach, rang do fhleasgaich,
 'Nuair bhiodh deise tarraing orr,
 Cha toir eagall nàmhuid eag annd,
 'S iad mar chreag nach caraicheadh ;
 'S glan am preas iad chaoi cha teich iad,
 'S fiodh nach peasg, de'n darach iad,
 'S tric a fhuair sibh air ur nàmhaid,
 'S na blàraibh buaidh-chaitheamach.

Nan tigeadh ortsa foirneart,
 Ge d' leon o chrich aineolaich,

Coigrich le rùn do'-bheirt,
 Gu d' chòir thoirt a dh' aindeoin diot,
 'S iomad làn cheann-ileach,
 'S lainn liobha 'm beairt dhaingean ann,
 A thairneadh suas ri d' shìoda,
 Dheth t-fhior-fhuil d' ad anagladh,
 Fuiribin chomasach nach cromadh,
 Ro fhrois tholla phearsunnan,
 Nach biodh somult dhol air cholluin,
 Nam bhi sonnadh chlaigeannan ;
 Crùn-luath lomarra 'ga phronnadh,
 Air piob loinneich thartaraich,
 A chuireadh anam ann sna mairbh,
 A dhol gu fearr-ghleus gaisge leo.

Stoc Chlann Domhnuill dh' èireadh,
 Le'n geugaibh 's le meanganaibh,
 B'i sid a choille cheutach,
 A b' eugsamhuil 's bu cheannardaich,
 'Nuair thàirneadh iad ri chèile
 Gach treubh dhiu gu fearachail,
 'S mairg a spiola feusag
 Nan leoghann, ga ghreannacha;
 Bhiodh cinn is duirn ga sgatha dhiubh-san,
 Ann an dùiseal lannaireachd,
 Fuil ri feur-imeachd 's ri srùladh,
 Feadh nan lùb 's nan camhanan,
 Bhiodh lannan lotach du-ghorm,
 Cuir smùidrich do cheannaibh ghall,
 Is caoithrean cruaidh a's rànaich,
 'S an àr-fhaich gu gearanch.

C' ait a bheil san rioghachd,
 'Am fear-ghniomh thug barrachd oirbh?
 Na bhrosnaiche chum stri sibh,
 A mhìlinean barraideach;
 Na tuirin sgairteil prìseil,
 Do'n fhior-chruaidh nach fannaicheadh,
 D'am b' àbhaist a bhi dìleas,
 'S nach dìobradh na ghealladh iad,
 Gadhair chatha theid mar shaighid,
 Sios le'n claidhe dealanaich,
 Nach toir atha gun dad athais,
 Gus an sgath iad bealach romp;
 Cuirp gan sgatha 's cruaidh ga crathadh,
 'S orra pathadh falanach,
 Chluintear fead ar claidhean,
 Truagh ghair agus langanaich.

Tha iomad mìle an Alba,
 Do gharbh-fhearaibh fulasgach,
 Sliochd Ghàidheal ghlais a *Scòta*
 Thig deonach m' ar *cularaibh*;
 Gun d'thig iad le rùn cruadail,
 'S gum fuaigh iad gu bunailteach,
 Ri teanchair ghaire an leoghainn,
 'S ri spògaibh dearg fuileachdach;
 Togaibh leibh gun airc gun easbhui,
 Trom fheachd seasmhach cunnbhalach,
 Do laochraidh dheise, shunndach, threiseil,
 Theid neo-leisg 's an iomairt sgleo:
 Cha'n fhacas riamh na suiun 'nan geiltibh
 Do! 'an teas nan cumasgan,
 Teichidh iad o'r stròicibh,
 'S o'r sròlaibh breac duilleagach.

BEANNACHA LUINGE, MAILLE RI BROSNACHA FAIRGE,
A RINNEADH DO SGIOBA BIORLUINN THIGHEARNA
CHLANN-RAONUILL.

GUM beannuiche Dia Long Chlann-Raonuill,
A cheud là do chaidh air sàil',
E-fein, 's a threin f'hir ga caitheamh,
Trein a chaidh thar mathas chàich:
Gam beannaich an Co-dhia naomh,
An iunrais anail nan speur,
Gun sguabta garbhlach na mara,
G'ar tarruing gu Cala rèidh.
Athair a chruthaich an f'hairge!
'S gach gaoth a sheideas as gach àird,
Beannuich ar caol-bharec 's ar gaisgich,
'S cum i-fein 's a gasrai slan.
A Mhic beannuich fein ar n-achdair
Ar siùil, ar beirtein, 's ar stiùir,
'S gach droinip tha crochta r'ar crannaibh
'S thoir gu cala sin le d' iùl.
Beannuich ar rachdan 's ar slat,
Ar croinn 's ar taodaibh gu leir
Ar stadh, 's ar tarruing cum fallain,
'S na leig-sa 'nar caramh beud.
An Spiorad Naomh biodh air an stiùir,
Seoladh è 'n t-iul a bhios ceart;
'S eol da gach long-phort fo'n ghrein,
Tilgeamaid sinn fèin fo bheachd.

Beannuchadh nan Arm.

Gum beannuiche Dia ar claidhean,
 'S ar lannan spainnteach, geur ghlas,
 'S ar lùirichean troma màilleach,
 Nach gearrte le faobhar tais ;
 Ar lannan cruaghach, 's ar gòrsaid,
 'S ar sgiathan an-dealbhach dualach ;
 Beannaich gach armachd gu h-iomlan,
 Th' air ar n-iomchar 's ar crios-guaile ;
 Ar boghannan foinealach iubhair,
 'Ghabhadh lugha ri uchd tuasaid ;
 'S na saighde beithe nach spealgadh,
 Ann am balgan a bhruic ghruamaich,
 Beannuich ar biodag, 's ar daga ;
 'S ar n-èile gasd ann an cuaichen,
 'S gach trealaich cath agus còmhraig,
 Tha'm bàrc Mhic-Dhombnuill san uair so.
 Na biodh simplidheachd oirbh no taise,
 Gun dol air ghaisge le cruadal,
 Fad 's a mhaireas ceithir bùird d'i,
 No bhios càraid shùth dh'i fuaighte ;
 'M fad 's a shnàmhas i fo'r casan,
 Na dh'aireas cnag dh'i an uachdar,
 A dh' aindeoin aon fhuathas gam faic sibh,
 Na meataicheadh gart a chuain sibh :
 Ma ni sibh cothacha ceart,
 'S nach mothaich an fhairge sibh dìbli,
 Gun islich a h-àrdan 'sa beachd,
 'S gar cothacha sgairteil gun strìochd i.
 Do chèile comhraig air tìr,
 M' ar faic i thu cinntean tais,

'S dòch' i bhogacha 's an stri,
 No chinntean idir nì's brais ;
 'S amhuil sin a ta mhuir mhor,
 Coisinn i le colg 's le sùrd,
 S gun ùmhlaich i dhuit fa-dheoi,
 Mar a dh' orduich Rìgh nan dùl.

Brosnachadh iomraidh gu ionad seolaidh.

Gun cuirt an Iubhrach dhubh-dhealbhach,
 An àite seolaidh,
 Sàthaibh a mach cleathan rìghne,
 Liath-lom còmhnard ;
 Ràmhan mìn-lunnacha dealbhach,
 Socair eutrom,
 A nì 'n t-ìomra toirteil calma,
 Bos-luath, caoir-gheal ;
 Chuireas an f hairge 'na sradaibh,
 Suas 'na speuraibh,
 'Na teine-siunnachain a' lasa,
 Mar fhras èibhlean ;
 Le buillean gailbheacha, tarbhach,
 Nan cleth troma,
 A bheir ar bochd-thuinn thonnaich,
 Lot le'n cromadh,
 Le sgeanaibh nan ramh geal tana,
 Bual a cholluin,
 Air mullach nan gorm.chnocd, ghleannach,
 Gharbhlach, thomach :
 O ! sìnibh s tàrnaibh, agus lùbaibh,
 Ann sna bachdaibh !
 Na gallain bhas-leathann, ghiùsaich
 Le lùs ghlac-gheal.

Na fuirbinean troma, treuna,
 A' laidhe suas orr,
 Le'n gaoirdeanaibh dòideach, feitheadh,
 Gaoisneach, cnuachdach,
 'Thogas 's a' leagas le chèile,
 Fo aon ghluasad,
 A gaithean liath-reamhar, rèithe,
 Fo bhàrr stuaghan ;
 Iurghuilich garbh 'an tùs clèithe,
 'Geubhach suas orr ;
 Iorram dhùisgeas an speurad,
 Ann sna guaillean ;
 'Sparras a Bhìrlinn le sèitrich,
 Tro gach fuar-ghleann ;
 Sgolta na bòchd-thuinn a' beucaich,
 Le saidh chruai-chruim,
 Dh'iumaineas beanntainin beustail,
 Roi da ghualain.
 Hùgan ! air cuan, nuallan gàirich,
 Hèig air chnagaibh !
 Fathram le bras-ghaoir na bàirlinn,
 Ris na maidibh ;
 Raimh gam pianadh, 's bolgan fol',
 Air bhos gach fuirbi ;
 Na suinn laidir gharba thoirteil,
 'S cop gheal iomradh,
 'Chreanaicheas gach bord dheth darach,
 Bìgh a's iarann ;
 'S lannan gan tilgeil le staplainn,
 Chnap ri sliasaid ;
 Foirne fearail, a bheir tulga,
 Dugharra, dàichail,

'Sparras a chaol-bharc le giusaich,
 'N aodan aibheis,
 Nach pillear le friogh nan tonn dubh-ghorm,
 Le lùghs ghàirdein ;
 Sud an sgioba neart'or, shùrdail,
 Air chùl àlaich,
 Phronnas na cuairteagan cùl-ghlas,
 Le roinn ràmhachd,
 Gun sgios gun airtneal gun lubadh,
 Ri h-uchd gàbhaidh.

*'N sin an deigh do na sea-fearaibh-deug, suidh air na
 ràimh, chum a h-iumra, fo'n ghaoith gu ionad seolai, do
 ghlaodh CALUM GARBH, MAC-RAONAIL nan Cuan, Iorram
 orra, 's è air ràmh-braghad, agus 'si so i.*

'S a nis o rinneadh 'ur taoghadh,
 'S gur coltach dhuibh bhi 'n ar raoghain,
 Thugaibh tulga neo-chladharra dàicheil,
 Thugaibh tulga, &c.

Thugaibh tulga neo-chearbach,
 Gun airsneal gun dearmad,
 Gu freasdal na gail-bheinne sàil-ghlais.
 Gu freasdal, &c.

Tulga danarra treun-ghlac,
 A ridheas cnamhain a's feithean,
 Dh' fhàgas soilleir a cheumanan àlaich.
 Dh' fhagas, &c.

Sgoba fonn'ar gun èislein,
 Ri garbh bhrosnach a chèile,
 Iorram gleust ann o bheul fir ramh bràghad.
 Iorram, &c.

Cogull ramh air na bacaibh,
 Leois, a's rusgadh air bhasaibh,
 'S raimh d'an sniomh ann an achlaisean ard-thonn.
 'S raimh, &c.

Biodh ur gruaidhean air lasadh,
 Biodh ur bois gun leob chraicinn,
 Fallas mala bras chrapa gu lar dhìbh
 Fallas, &c.

Sìnibh, tàrnaibh, a's luthaibh,
 Na gallain liath-leothar ghiuthais,
 'S deanaibh uighe tro shruthaibh an t-sàile.
 'S deanaibh, &c.

Cliath ramh air gach taobh dh'i,
 Masga fairge le saothair,
 Dol 'na stìll ann an aodan na bàirlinn.
 Dol, &c.

Iumra cò'-lath glan gleusta,
 Sgolta bòc-thuinn a' beucaich,
 Obair shunndach gun eislein gun fhàrdal.
 Obair, &c.

Buailibh co-thromach trein i,
 Sealltainn tric air a chèile,

Dùisgibh spiorad 'nar feithean gu laidir !

Dùisgibh, &c.

Biodh a darach a' collain,

Ris na fiagh-ghleannaibh bronnach,

'S a da shliasaid a'pronna gach bàrlainn.

'S a da, &c.

Biodh an fhairge ghlas thonnach,

Ag àt 'na garbh mhothar lonnach,

'S na h-ard-uisgeachan bronnach a ghàraich.

'S na, &c.

A ghlas-fhairge sior chopadh,

A steach mu da ghualain thoisich,

Sruth ag osnaich a' sloistreadh a h-earr-linn.

Sruth, &c.

Sìnibh, tàrnuibh, a's lùbaibh,

Na gathain mhin lunnach chùl-dearg,

Le iumaircidh smuis ar garbh ghàirdein,

Le iumaircidh, &c.

Cuiribh fothaibh an rugh' ud,

Le fallas mhailean a'srutha,

'S togaibh siùil ri o Uist nan crà-ghiadh.

'S togaibh seoil, &c.

Dh' iumair iad 'an sin gu ionad seolaidh.

An sìn thàr iad an seoil shithe,

Gu fìor ghasda,

'Shaor iad na sea-raimh-dheug,
 A' steach tro'm bacaibh,
 Sgathadh grad iad sios ra sliasaid,
 Sheachna bhac-bhreid.
 Dh' orduich Clann-Raonuill d' an-uaislibh,
 Sàr sgiobainean cuain a bhi aca,
 Nach gabhadh eagal ro fhuathas,
 No gne thuairleadh a thachradh.

*Dh' orduicheadh an deigh an tagha na, huile duine dhol 'an
 seilbh a ghram' àraidh fein 'sna cho-lorg sin ghlaodhadh ri
 fear na stiuire suidh air stiuir ann sna briathraibh so :—*

Suitheadh air stiuir trom laoch leathunn,
 Neart'ar fuasgailt',
 Nach tilg bun no bàrr na sùmaid,
 Fairge bhuaithe ;
 Claireanach taiceil, lan spiunnaidh,
 Plocach, màsach,
 Min-bheumnach, faicleach,
 Furachail, lan nàistin ;
 Bunnsai cud'romach,
 Garbh, sòcair, seolta, lugh'or ;
 Airmseach, faighidneach, gun ghriomhag,
 Rih-uchd tùilin ;
 'Nuair a chi e 'n fhairge ghiobach,
 Teachd le bùirein,
 Chumas a ceann caol gu sgibidh,
 Ris na sùghaibh ;
 Chumas gu socrach a gabhail,
 Gun dad luasgain,

Sgod as cluas ga rian le amharc,
 Suil air fuaradh;
 Nach caill aon oirleach na h-ordaig,
 Ga cheart chùrsa;
 'Dh' aindeoin bàrr sùmadain mara,
 Teachd le sùrdaig;
 Theid air fuaradh leatha cho daingean,
 Mas a h-èigin,
 Nach bi lann, no reang 'na darach,
 Nach toir eibh asd;
 Noch taisich a's nach teid 'na bhreislich,
 Dh' aindeoin funthais,
 Ge do dh'atadh a mhuir cheann-ghlas
 Suas gu chluasaibh:
 Nach b'urrainn am fuiribi chreanacha,
 No ghluasad,
 O ionad a shuidh, 's è tearuinte,
 'S ailm 'na asguil,
 Gu freasdeal na seana mhara ceann-chais,
 'S gleann-ghaoir ascaoin,
 Nach critheanaich le fuara cluaise,
 An taod aoire,
 Leigeas leath ruidh a's gabhail,
 'S làn a h-aodaich;
 Cheanglas a gabhail cho daingean,
 'M barr gach tuinne,
 Falbh dìreach 'na still gu cala,
 'N aird gach buinne.

Dh' òrduicheadh a mach fear beairte.

Suitheadh toirtearlach garbh dhòideach,
 'An glaic beairte,

A bhios staideil lan do churam,
 Graimear, glac-mhor;
 Leigeas cudthrom air ceann slaite,
 Ri h-àm cruaghich,
 D' fhaothaicheas air crann 's air acfuinn,
 Bheir dhoibh fuasgladh:
 Thuigeas a ghaoth mar a thig i,
 Do reir seolaidh,
 Fhreagras min le fearas beairte,
 Beum au sgòid-fhir:—
 'Sior chuideacha leis an acfuinn,
 Mar fàilnich buill bheairte
 Reamhar ghaoiste.

Chuireadh air leth fear Sgòid.

Suitheadhfeas sgòid air an tota
 Gaoirdean laidir,
 Nan righinin gaoisneach, feitheach,
 Reamhar, enàmhach;
 Cràgan tiugha, leathann, clianach,
 Meur gharbh chrochdach;
 Mach's a steach an sgìod a leigeas,
 Le neart sgrobaidh;
 'An àm cruaghich a bheir thuig i,
 Gaoth ma sheideas,
 S nuair a ni an oiteag lagadh,
 Leigeas beum leis.

Dh' orduicheadh air leth fear cluaise.

Suitheadh fear craparra, taiceil,
 Gasda, cuanda,

Laimhsicheas a chluas neo-lapach,

Air a fuaradh ;

Bheir imirich sios sa suas i,

A chum gach urracaig,

A reir 's mar thig an soirbheas.

No barr urchaid ;

'S ma chi è 'n ionrais a'g èiridh,

Teachd le h-osnaich,

Lomadh è gu gramail treun-mhor

Sios gu stoc i.

Dh' orduicheadh do'n toiseach fear-iùil.

Eireadh mar-nialach na sheasamh,

Suas do'n toiseach,

'S deanadh è dhuinn eolas seasmhach,

Cala a choisneas ;

Sealladh è'n ceithir àirdean,

Cian an adhair,

'S innseadh e do fhear na stiurach,

'S math a gabhail.

Glacadh è comhara tìre,

Le sar-shùil-bheachd,

O'n 'se sin is Dia gach side,

'S reul iuil duinn.

Chuireadh air leth fear calpa na tairne.

Suitheadh air calpa na tairne,

Fear gun soistinn,

Snaomanach fuasgailteach, sgairteil,

Foinni solta ;

Duine cùramach gun ghriobhag,
 Ealamh gruamach;
 A bheir uaip a's dhi' mar dh' fheumas,
 Gleusda luaineach:
 Laitheas le spaoghanna troma,
 Trein air tarrain;
 Air cudthrom a dhòid a' cromadh,
 Dh' ionnsuidh daraich;
 Nach ceangail le sparraig mun urracaig,
 An taod frithir;
 Ach gabhail uime gu daingean seolta,
 Le lùb-rithidh;
 Air eagal 'n uair sgairte an t-ausadh,
 I chuir stad air,
 Los i ruidh 'na stìll le crònan,
 Far na cragaibh.

*Chuireadh air leth fear innse nan uisgeachan, 's an
 fhairge air cinntin tuille 's molach, agus thuirt an
 Stiuireadair ris:—*

Suitheadh fear innse gach uisge,
 Lamh ri m' chluais-sa,
 'S cumadh è a shùil gu biorach,
 'An cridh' an fhuaraidh;
 Taghaibh an duine leth eagallach,
 Fiamhach sicir,
 'S cha mhath leam è bhi air fad,
 'Na ghealtair' riochdail;
 Biodh e furachair 'nuair chi è,
 Fuara froise,

Co dhiubh bhios an soirbheas,
 Na deire no na toiseach ;
 'S gun cuireadh è mis air m' fhaicill,
 Suas d'am mhosgladh,
 Ma ni è gnè chunnairt fhaicinn,
 Nach bi tostach :
 'S ma chi è coltas muir bhàite,
 Teachd le nuallan,
 A sgairteas cruaidh, ceann caol a fiodha,
 Chumail luath ris ;
 Biodh è ard labhrach, cèilidh,
 'G-eubhach barr-linn ;
 'S na ceileadh air fear na stiuireach,
 Ma chi gàbhadh :
 'Na biodh fear innse nan uisge
 Ann, ach e-san ;
 Cuiridh griobhag, brit a's gusgal,
 Neach 'na bhreislich.

Dh' orduicheadh a mach fear taomaidh, 'san fhairg'
a' bàrcadh air am muin rompa 's nan dèigh.

Freasladh air leapa na taoime,
 Laoch bhios fuasgailt',
 Nach fannuich gu brath 's nach tiomaich,
 Le gair chuantuibh ;
 Nach lapaich, 's nach meataich,
 Fuachd, sàil', no clach-mheallain
 Laomadh mu bhrollach 's mu mhuineal,
 'Na fuar steallaibh ;

Le crumpa mor cruinn tiugh fiodha,
 'Na chiar dhòidibh,
 Sior thilge mach na faire
 A steach a dhoirteas :
 Nach dirich a dhruim lughor,
 Le rag earlaid,
 Gus nach fag è sile 'n grunnt,
 Nan lar a h-earluinn ;
 'S ge do chinneadh a buird cho tolltach
 Ris an ridil,
 Chumas cho tioram gach cnag dh'i,
 Ri clàr buideil.

*Dh' ordaicheadh dithis gu dragha nam ball chul-aodaich,
 's coltas orra gun tugta na siuil uatha le ro ghairbhead
 na sìde.*

Cuiribh caraid laidir chnamh-reamhar,
 Gairbneach, ghaoistneach,
 Gum freasdaladh iad tearuint trein ceart i,
 Buill chul-aodaich ;
 Le smuis a's le miad lùis,
 An righin treuna,
 'N am cruaghaich bheir orr a steach,
 No leigeas beum leis,
 Chumas gu sgibidh a staigh è,
 'Na teis meadhon,
 Dh' ordaichein Donnacha Mac-Chormaig,
 A's Iain Mac-Iain,
 Dithis starbhanach theoma, ladorn,
 Do fhearaibh Chana.

*Thaghadh seiseir gu fearus ùrlair, an earalas gum fail-
nicheadh a h-aon do na thuirt mi, no gun spionadh
onfhadh na fairge mach thair bord è, 's gun suid-
headh fear dhiu so 'na àite.*

Eireadh seiseir ealamh ghleusta,
Lamhach bheotha,
Shiubhlas, 'sa dh 'fhalbhas, 's a leumas,
Feadh gach bord d'i,
Mar ghearr-fhiagh am mullach sleibhe
'S coin d'a còpadh ;
'Streupas ri cruagh bhallaibh rèidhe,
Do'n chaol chorcaich,
Cho grad ri feoragan cèitein,
Ri crann rò-choill ;
A bhios ullamh ealamh, treubhach,
Falbhach eolach,
Gu toirt dhith, 's gu toirt an ausadh,
'S clausail ordail,
Chaitheas gun airtsneul gun èislein,
Long Mhic-Dhomhnuill.

*Do bha nis na h-uile goireas a bnuineadh do 'n t-seoladh,
air a chuir 'an deagh riaghailt, agus theann na h-uile
laoch tupaiddh gun taise, gun fhiamh, gun sgàthachas
chum a cheairt ionaid an d'orduichradh dha dol ; agus
thog iad na siuil ma èiridh na greine la-fhill-bride,
a'togail a mach o bhun Loch-aineirt, 'an Uist-a-chinn
a'-deas.*

Grian a faosgnadh gu h-òr-bhui, as a mogul,
Chinn an speur gu dùbhuidh dòite,
Lan do dh' oglui'eachd ;

Dh' fhàs i tonn-ghorm, tiugh, tàr lachdunn,
 Othar iargalt;
 Chinn gach dath bhiodh ann am breacan,
 Air an fhiarmailt.
 Fada-cruaidh san aird an iar orr,
 Stoirm 'na coltas,
 'S neoil shiubhlach aig gaoth gan riasladh,
 Fuaradh frois orr.
 Thog iad na siuil bhreaca,
 Bhaidealacha dhiònach;
 'S shin iad na calpannan raga,
 Teanna righne,
 Ri fiodhanan arda fada,
 Nan colg bi-dhearg;
 Cheangladh iad gu gramail snaompach,
 Gu neo-chearbach,
 Tro shùilean nan comag iarrainn,
 'S nan cruinn ailbheag.
 Cheartaich iad gach ball de'n acfuinn,
 Ealamh doigheil;
 'S shuidh gach fear gu freasdal tapaidh,
 'Bhuill bu choir dha;
 'N sin dh' fhosgail uinneagan an adhair.
 Ballach liath ghorm,
 Gu seide na gaoithe greannaich,
 'S bannail iargalt;
 Tharraing an cuan a bhrat dù-ghlas,
 Air gu h-uile,
 A mhantul garbh caiteanach, ciar-dhubh,
 Sgreiti buinne,
 Dh'ät è 'na bheannaibh 'sna ghleannaibh,
 Molach, ròbach;

Gun do bhòchd an fhairge cheigeach,
 Suas na cnocaibh ;
 Dh' feosgail a mhuir ghorm na craosaibh,
 Farsuing crachdach,
 'An glaicibh a chèile ri taosgadh,
 'S caonnag bhas-mhor.
 Gum b'fhear-ghniomh bhi 'g amharc 'an aodan,
 Nam maom teinnti,
 Lasraichean sradanach sionnachain,
 Air gach beinn diubh ;
 Na beulanaich arda liath-cheann,
 Ri searbh bhèiceil ;
 Na cùlanaich 's an clagh dudad,
 Ri fuaim ghèimnich.
 'Nuair dh'eirighmid gu h-alloil,
 Am barr nan tonn sin,
 B' eigin an tausadh a bhearradh,
 Gu grad phongail :
 'Nuair thuiteamaid le aon slugadh,
 Sios 'sna gleanntaibh,
 Bheirte gach seol a bhiodh aice
 'Am barr nan crann d'i :
 Na ceòsanaich arda chroma,
 Teachd 's a bhàirich,
 M'an tigeadh iad idir 'nar caramh,
 Chluinte 'n gàirich ;
 Iad a sguaba nan tonn beaga,
 Lom gan sgiursadh,
 Chinneadh i 'na h-aon mhuir bhàsor,
 'S càs a stiuradh ;
 'Nuair a thuiteamaid fo bharr,
 Nan ard-thonn giobach,

Gur beag nach dochaineadh a sàil,
 An taigheal sligheach ;
 An fhairge ga maistreadh 'sga sluistreadh,
 Troimhe chèile,
 Gun robh Ròin a's mialan mora,
 'Am barrachd eigin ;
 Onfadh a's tonnan na mara,
 A's falbh na luinge,
 A' sradadh an eanchainean geala,
 Feadh gach tuinne ;
 Iad ri nuallanaich ard-uamhannach,
 Searbh thùrsach ;
 'G eubhach, gur h-iochdarain sinne,
 Dragh chum bùird sinn :
 Gach min-iasg a bh'ann san fhairge,
 Tarr-gheal, tiunntait' ;
 Le gluassad confach na gailbhein,
 Marbh gun chunntas ;
 Clachan a's maorach an aigeil,
 Teachd an uachdar,
 Air am buain a nuas le slachdraich,
 A chuain uaibhrich ;
 An fhairge uile 'si 'na brochan,
 Strioplach, ruaimleach,
 Le fuil 's le gaor nam biast lorcach,
 'S droch dhath ruagh orr ;
 Na bèistean adharcach iongach,
 Pliutach lorcach ;
 Lan cheann-sian nam beoil gu'n gialaibh,
 'S an craos fosgailte ;
 An aibheis uile lan bhochdan,
 Air cragradh,

Le spogan 's le urbull mor bhiast,
 Air magradh ;
 Bu sgreumhail an ròbhain sgriachach,
 Bhi 'ga eisdeachd,
 Thogadh iad air caogad mìlidh,
 Eatrom cèille ;
 Chaill au sgibe càil an claisteachd,
 Ri bhi 'g èisteachd,
 Ceileirean sgreadach nan deamhan,
 'S m'òthar bheistean.
 Fa-ghair na fairge 'sa slachdraich,
 Gleachd ri darach,
 Fosghair a toisich a sloistreadh,
 Mhuca-màra ;
 A' Ghaoth ag ùrachadh a fuaraidh
 As an iar-aird ;
 Bha sinn leis gach seorta buairidh,
 Air ar pianadh ;
 'S sinn dall le catha fairge,
 'Sior dhol tharuinn,
 Tairneanach aibheasach re oidhche,
 'S teine dealain ;
 Peileirean bethrich a' losgadh,
 Ar cuid acfuinn ;
 Faile a's deathach na riofa,
 Gar glan thachadh :
 Na dùilean uachdrach a's iochdrach,
 Ruinn air togail :
 Ach 'n uair dh'artlaich air an fhairge,
 Tort oirn striòchda,
 Ghabh i trnas le fàite gàire,
 Rinn i sìth ruinn ;

Ge d'rinn, cha robh crann gur lubadh,
 Seol gun reubadh ;
 Slat gun sgaradh, rachd gun fhàillin,
 Ràmh gun èisleir ;
 Cha robh stagh ann gun stuadh leimneach,
 Beairt a ghaisidh ;
 Tarunn no cupladh gun bhriste,
 Fise ! Faise !
 Cha robh tota no beul-mor ann,
 Nach d'thug aideach,
 Bha h-uile crann-ghabhail agus goireas,
 Air an lagadh.
 Cha robh achlachan no aisne'dh'i,
 Gun fhuasgladh,
 A slat bheoil 'sa sguitchinn ascuil,
 Air an tuairgneadh ;
 Cha robh falmadair gun sgolta,
 Stiuir gun chreuchadh ;
 Cnead a's diosgan aig gach maide,
 'S iad air deasgadh ;
 Cha robh crann-tarrun gun tarruing,
 Bord gun obadh ;
 H-uile lann bha air am barradh,
 Ghabh iad togail ;
 Cha robh tarrung ann gun tràladh,
 Cha robh calp' ann gun lubadh ;
 Cha robh ball a bhuine dh'i-se,
 Nach robh ni's measa na thùradh.
 Ghairm an fhairge siochaint ruinne,
 Air crois Chaol Ile,
 'S gun d'fhuair a gharbh ghaoth, shearbh-ghloireach,
 Ordugh sìnidh :

Thog i uainn do ionadaibh uachdrach,
 An adhair ;
 'S chinn i dhuinn na clàr rèidh mìn-gheal,
 'N deigh a taghunn :
 'S thug sinn buidheachas do'n ard-Rìgh
 Chum na dùilean,
 Deagh Chlann-Raonuill a hhi sàbhailt,
 O bhàs bruideil ;
 'San sin bheum sinn a siuil,
 Thana, bhallach, do thùillin ;
 'S leag sinn a croinn mhìn-dearg ghasda,
 Air fad a h-ùrlair ;
 'S chuir sinn a mach ràimh chaol bhasgant,
 Dhaite mhìne,
 Do'n ghiubhas a bhuain Mào-Bharais,
 'An Eilean-Fhìonain ;
 'S rinn sinn an t-iumra rèidh tulganach,
 Gun dearmad ;
 'S ghabh sinn deagh long-phort aig barraibh,
 Charraig Fhearghais ;
 Thilg sinn Achdraichean gu socair
 Ann san ròd sin ;
 Ghabh sinn biadh a's deoch gun airceas,
 'S rinn cònuidh.

A' CHRIOCH.

A GLOSSARY;

EXPLAINING, IN ENGLISH, ALL THE WORDS THAT
SEEM DIFFICULT IN THE PRECEDING WORK.

<i>A maladh</i>, interweaving, intermixing. <i>Aisling - chonnain</i>, a libidinous dream. <i>Arral</i>, bairnly pride, self-conceit. <i>Ainnir</i>, a female beauty. <i>Aineamhach</i>, blemished, maimed. <i>Anart</i>, haughtiness. <i>Anfadh</i>, the rolling of the sea. <i>Aoigheil</i>, mild, affable, courteous. <i>Aoighealachd</i>, mildness, affability, courteousness. <i>Anam-fais</i>, a vegetative soul. <i>Arsaidh</i>, old, over-aged. <i>Ainidh</i>, extraordinary. <i>Aingealta</i>, perverse, peevish. <i>Bogonta</i>, tight, compact. <i>Ballag</i>, a spruce neat little woman. <i>Beolum</i>, a scold; also ridicule. <i>Brisg</i>, brittle; also lively. <i>Briosg-ghloireach</i>, shortness of accent; also having a prattling, chattering disposition. <i>Bairich</i>, bellowing, roaring. <i>Bu-ru-rus</i>, a warbling purling noise. <i>Brushaiste</i>, brose.	<i>Baideil</i>, the tops of hills, castles, sails, &c. <i>Bachoil</i>, of, or belonging to Bacchus. <i>Biui</i>, a strong able man. <i>Beic</i>, a roar, a cry. <i>Beicil</i>, roaring, crying, yelling. <i>Buiren</i>, <i>no Buirich</i>, bellowing. <i>Biogiol</i>, vigorous, lively; also neat, small, minute. <i>Buair</i>, a herd of cows, &c. <i>Bliaghna-chor</i>, a leap year. <i>Beinnshiant</i>, a mountain in Ardnamorchan. <i>A Cheolraidh</i>, the nine Muses. <i>Ceumtuislidh</i>, a stumbling-block. <i>Clio</i>, one of the nine Muses. <i>Calin</i>, a maiden. <i>Cailliope</i>, one of the nine Muses. <i>Ceareal</i>, a hoop, a circle. <i>Cearcalach</i>, circularly, curled. <i>Coinnuillach</i>, flexible, pliable. <i>Conn</i>, regulator. <i>Comaradh</i>, aid, assistance, help. <i>Cruinneag</i>, a well-favoured young woman, of a round make. <i>Caoidhearan</i>, lamentation.

- Caineal*, cinnamon.
Craos, gluttony.
Cruachan, a mountain in Upper Lorn.
Cearbach, awkward, imperfect, unhandy, lame.
Cullach, a Boar.
Caisreagach, wrinkled, or cressed.
Cuisle-chuile, a musical vein.
Cuislinne-sniomhain, the twisted winding veins of trees.
Ceum, a step.
Ceumadh, stepping.
Co-sheirm, a concert.
Clialu (among pipers), is that division of a pipe-spring, so called, because the eight fingers are at once in the quickest motion playing it.
Crios-co-chulluinn, the herb, my lady's belt.
Cabhlach, a fleet.
Ciuchran, a childish, faint sound.
Crannag, the top of a mast; also a pulpit.
Coisir, a choir; also company.
Cuan-coire, a gulf.
Cath-crith, no *crith-chath*, is a fit of trembling occasioned by eagerness and being hindered from fighting and revenge.
Confadh, rage, madness.
Casgradb, devouring, cutting down.
Caismeachd, an alarm by sound of trumpet, &c.
Clia, no *Cliath* (among pipers), all the eight notes.
Cluaran, a sort of thistle.
Cir-mheala, a honey-comb.
Ceir-chuachag, a little cup pasted with bees-wax.
Calg, very strong hair; also the point of any thing.
Cloch-iuil, a load-stone.
Cualach, the herding of cattle.
Craobh-sheannachais, a genealogical tree.
Cruisgen, a lamp.
Doire, a grove, tuft, or bush of trees.
Deoch-thunta, decanted drink.
Dulachd, dark, surly weather.
Dril, a drop, small globules of dew, &c.
Dubh, black; also an eclipse.
Deireach, an exquisite loud report.
Dur, stubborn, impregnable, surly.
Dinsair, ginger.
Diogladh, sucking close.
Dallag, a mole; also a blow on the cheek.
Durradha, gloomy, sullen, surly; also robust.
Dannarra, bold, resolute, undaunted.
Dearrasan, the noise made by a banner when displayed in the wind.
Euterpe, one of the nine Muses.
Eugurra, exact, precise.
Erato, one of the nine Muses.
Elebor, an herb when ground unto snuff occasions much sneezing.
Eallach, a burthen; also cattle.
Eun-buchainn, a melodious sea-fowl.
Eisg, a satirist; a censorious, nipping poet, as also *gen.* of fish.
Fair-a-gan! a word of admiration.
Fathrom, noise.

- Faiche-bhoul*, a bowling-green.
Fionn-mheug, the thickest and best whey.
Feuda-coille, the flower of wood-sorrel.
Feasgarrair, vespers, or evening prayers.
Foirne, a brigade.
Foinnacht, tempered.
Fuidridh, commixing.
Faoisgneadh, the dropping or bursting forth of any thing out of its husk, &c.
Falcaire, a scoffer; a derider.

Gennineachd, chastity.
Guili-gag! a word of admiration.
Glib, sleet.
Gogoil, clacking; a shrill noise.
Glaistig, a hobgoblin.
Guanag, a neat smart girl.
Guileag, any kind of singing, resembling that of swans.

Herpsicore, one of the nine Muses.

Iupiter, the greatest pagan deity.
Insginneach, vigorous.
Iomacach, butterish, or abounding with butter.
Inealta, neat, tight, conformed to art.

Laoigh-bheoil, the calves of his mouth.
Lurach, no *laghach*, gay, neat.
Leadanaich, musical.
Leaddurra, pathetic; also harmonious.
Loinneach, downy, spongy.
Lochrann, a flambeau, a torch.
Lurachan, the flower of ramps.

Luth, Luther.

Menemosene, Jupiter's wife.
Melpomene, one of the nine Muses.
Math-shlogh, a congregation.
Maidnen, matins, or morning prayers.
Madhunua, meadows.
Mothar, a prodigious high sea.
Meirghe, a banner.
Muigen, a churl; a surly, grim fellow.

Neo-churaidh, tenacious of beauty.

Or-bhui, yellow gold.
Oraichean, charms.
Oir-feid, harmony, melody.

Phuntuinn, exquisite cold, benumbing.
Priob-losgadh, a prickling burning, occasioned by being quickly touched with any hot thing.

Ropal, rhapsody; vain and idle talk.
Ronnaireachd (among pipers), when the notes seem to be played with wet fingers, &c.
Rasgaich, a jarring, disagreeing sound.
Racudul, a bitter herb.
Ruaim, an inflammation in the face; denoting anger.
Ruideis, frisking.
Rag, stiff, solid, firm.

Siollad, a syllable.
Ste, a foundation.
Stoite, prominent.
Sgallais, disdain, slander.

Slamagan, tresses.

Stannart, stint, want.

Stroth, extravagance, lavishness.

Slaod-mhearaich, (among pipers),
an awkward and tardy motion of
the fingers.

Subhaile, virtue.

Sodan, joy, blytheness.

Sail-chuspach, moulded-heels.

Soilis, silliness, flattery.

Stuirteil, stately, grave, calm.

Sglogh-ghaoir, a loud cry ; a huzza.

So-ghraghach, affectionate.

Stoc, a trumpet, &c.

Sticleadh, cramming, stiffening.

Spisearnach, smelling of, or
abounding with spice.

Srideagach, sparkling, falling in
drops.

Taom, a fit of any passion.

Troidh't, a cataplasm or plaster.

Torrach, pregnant.

Torroichim, sound sleep.

Trileanta, a trilling, quivering,
quick sound or motion.

Tailcorra, sturdy, corpulent.

Tururuich, a warbling noise.

Toirleim, dismounting.

Tein'-eibhinn, a bon-fire.

Tionsgnadh, a beginning ; an on-
set.

Tailceannach, a corpulent, sturdy,
shapely man.

Urania, one of the nine Muses.

Usgraichean, jewels, equipage ; also
bells on liquor.

Urlar, a floor ; also the slow part
of pipe music.

Uros, no *Ur-ros*, a bloom.

Urhcaid, vexation.

Ur-chasg, physic.

Uillidh, oil.

Umaidh, a heavy-headed, stupid
fellow.

CRIOCH.

12

GLASCHO:—Clo-Bhuailte le Miur, Gobhan, agus an cuideachd ;
aireamh 42, Sraid Earra-Ghael.

MacDonald, Alexander

The poetical works

Glasgow 1839

Bamberg, Staatsbibliothek -- L.angl.d.18

urn:nbn:de:bvb:12-bsb11714598-4